AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

FİYATI : 60 KURU

Türkiye

VAKIFLAR BANKASI

T. A. O.

Sermayesi : 50.000.000 T L.

Ankara - İstanbul - İzmir

Her Türlü Banka Muamelatı

Küçük Carî hesap sahiplerine
Hesaplarındaki Para kadar

ÖMÜR BOYUNCA GELİR

İkramiyeleri

Her 100 Liraya bir kura

İLK ÇEKİLİŞ: 28 Ekim 1954

Son Para yatırma günü : 6 Ekim 1954

Lütfen gişelerimizden izahat isteyiniz

AKİS

Haftalık Aktüalite Mecmuası

B. M. M. arkan Ardıç Sok. Desen Matbaan — Ankara P. K. 582 — Tel: 18992

Fiyatı: 60 kuruş

AKİS Ortaklığı adına imtiyaz sahibi ve yazı işlerini fiilen idare eden :

Metin TOKER

Teknik Sekreter

Cüneyt ARCAYÜREK

Ressam

İzzet ÇETİN AYHAN-

Fotoğraf :

Necdet ELBEYOĞLU — Turhan VANDEMİR

Klişe :

Kemal ONGAN

Abone Şartları

3 aylık	(12 nüsha) :	6 lira
6 aylık	(25 nüsha) :	12 lira
1 senelik	(52 nüsha) :	24 lira

İlân Şartları :

4 Renkli arka kapak (Tam sayfa) 350 lira

Kapak içi ve metin sayfaları Santimi 4 Lira

Dizildiği ve Basıldığı yer :

Desen Matbaası

Kapak Resmimiz,

Cemal Abdülnâsır

Dost olan Mısırlı

Kendi aramızda

Sevgili AKİS okuyucuları

AKİS bu sayıs ile ilk cildini tamamlamış oluyor. Bir seneyi kaç cilde bölmek hususunda haydi düşündük. Bazı arkadaşlarımız 4 cilt olsun dediler. Üç ayda bir cilt tamamlanacaktı. Baktık, 12-13 sayı elimize fazla hafif geldi. Başka arkadaşlarımız senede 2 cilt yapmamızı münasip gördüler. 28 mecmua da ele alınmıyacak, rahatça kanştırılmıyacak kadar ağır ve hantal göründü. O zaman en münasibinin seneyi üçe bölmek olduğu hususunda mutabakata vardık. Senenin ilk cildi 18, diğer iki cildi 17 ser sayıdan müteşekkil olacaktır.

AKİS daha çıkarken sizlere mecmuamızı biriktirmenizi tavsiye etmişti. Niyetimiz bir hafta zarfındaki bütün aktüaliteyi mümkün nisbetinde cazip şekilde aksettirmek olduğu için koleksiyonumuzun ilerde fayda vereceğini düşünmüştük. Daima da bu gayeyi kolladık. Ne dereceye kadar muvaffak olduğumuz hususunda takdir elbette ki sizlerindir, fakat öyle zannediyoruz ki meselâ «Yurtta Olup Bitenler» sayfalanınız bir devrin hikâyesini senelerce sonra bile canlı bir şekilde ortaya koyabilecektir.

Aranızdan bazdarınızın bazı saydarının muhtelif sebeplerle eksik olması muhtemeldir. AKİS bunlar için bir kolaylık düşünmüştür. 1-18 inci sayalarımızdan eksik olanları okuyucularınız P. K. 582 - Ankara adresine her biri için 50 kuruşluk posta pulu göndermek suretiyle temin edebileceklerdir. Yalnız bu neviden siparişlerin mutlaka Ekim ayının 15 ine kadar yapılması lazımdır. Bu tarihten sonra yapılacak siparişleri elimizde mevcut mecmua pek az olduğundan karşılayabilip karşılayamıyacağımızı temin edemiyeceğimiz gibi ilk cilde ait hesaplanımız kapanmış olacağından her sayıyı normal sataş fiyatı olan 60 kuruştan verebileceğiz.

Maksadımız «koleksiyonu yapılacak mecmua» diye ilân ettiğimiz AKİS i hakikaten «koleksiyonu yapdmış mecmua» haline sokmak için sizlere naçiz bir hizmette bulunmaktan ibarettir.

Mecmuanın dizgi ve baskısında bir değişiklik farkettiniz mi? AKİS'in bu sayısı Ankaranın en iyi matbaalarının başında gelen DESEN Matbaasında hazırlanmıştır ve hazırlanmakta devam edecektir. Bilhassa baskımızın bundan böyle daha da güzelleşmesini, Desen matbaası temin edecektir. Kapağımız da aynı yerde basılmaktadır. Bu suretle bizi üzen bir takım aksaklıkları bertaraf etmiş olacağız. Bir müddet sonra kâğıdımızın da cinsini ıslah edebileceğimizi sanıyoruz.

Şikâyet edilen bir başka husus tashih ve tertip hatalarıdır. Çalışma şartlarımız rahatladıkça bunların üzerinde daha ziyade dikkatle duracağımız tabiîdir. Nitekim, şu satırlar yazıldığı sırada kati bir şey bilmemekle beraber ümid ve temenni ediyoruz ki bu neviden hataların miktarında göze çarpan bir eksiklik olmuştur. İnşallah musahhih, mürettip ve operatör arkadaşlarımız bizi sizlere karşı mahcup çıkarmazlar.

Bundan bir kaç sayı evvel kapakta resmi çıkan kimse hakkındaki yazıya hangi başlığı koymamız gerektiği hususunda bir küçük anket, açmış ve kazanana çam sakızı çoban armağanı 1 senelik AKİS abonesi vaadetmiştik. Gösterilen alâka ümidimizin fevkinde oldu ve bizi pek, ama pek mütehassis etti. Alâkanın sebebi elbette ki 1 senelik abone değildi. Fakat bu bize mecmuayı benimsediğinizin, onun işlerini kendi işiniz edindiğinizin delili gibi göründü. Fikrini bildirmek lûtfunda bulunan bütün okuyucularımıza ayrı ayrı teşekkür ederiz.

Yalnız bir itirafta bulunmamız gerekiyor. Anketi arkadaşımız Bedii Faik'in kazanması için iltimasta bulunduk. Bedii'nin fikri şudur: Kapaktaki kimseyi adam, kadın, çocuk diye ayırmamak, doğrudan doğruya hususiyetini bildirmek. Meselâ : Kapaktaki ressam, kapaktaki politikacı, kapaktaki yıldız, kapaktaki sporcu... Fikir bize cazip geldi; benimsedik. Bedii de abonesini kazandı.

Ama gelen bütün mektuplar arasında bir kura çekecek ve talihli okuyucumuza da mecmuamızın hediyesi olarak 1 senelik aboneyi vereceğiz.

İkinci ciltten itibaren kapaktaki şahsiyetlerin hikâyesini o başlık altında muntazaman vermeye başlayacağız.

Gerçi bunu yapacağımızı daha evvel vaadetmiştik. Fakat işi muntazam hale getirmek için anketimizin neticesini alalım dedik.

Tıb sayfalarını hazırlayan arkadaşımız Dr. Esad Eğilmez de yeni cildimizde hemen her hafta okuyucularına bir hastalığın neticesini takdim edecektir. Dr. Esad Eğilmez bunları, tabii, bilinen itinası ile hazırlayacak ve bilhassa «kullanışlı» olmasına çalışacaktır. Mecmuamız aktüaliteye her şeyren fazla ehemmiyet verdiğinden hastalıklar da daha ziyade mevsim hastalıkları olacaktır.

İlk cildimizi tamamladığımız şu anda istikbale ümid ve cesaretle baktığımızı söylemek isteriz. AKİS, —dostun, düşmanın yardımiyle— her sayısı bir yeni hâdise ola ola yoluna kuvvetli adımlarla devam ediyor.

Saygılarımızla.

AKİS

YURTTA OLUP BİTENLER

İktidar

Alt katta temizlik

Cahit Evranos, Sami Makdalan, Tabir Kaşıkçıoğlu, Abdurrahman Somay, Zeki Köseoğlu... Mehmet Çelebi, Sırrı Girayalp, A. Çaker, Ercüment Kocatürk, Abdurrahman Yazgan, Sadi Bodur, Vahit Çelebi, Leon Yabes...

Bu isimler acaba Türkiyede kaç kişi için bir mâna ifade eder? Farzediniz ki elmizde devletin verdiği her hangi bir salâhiyet var. Size, yukardaki adlardan birini taşıyan bir adam geliyor ve bu salâhiyetinizi kanunsuz olarak kendi menfaatine kullanmanız hususunda sizi tazyik ediyor. Ne yaparsınız? Güler, fazla ısrar ederse kolundan tuttuğunuz gibi kapı dışarı edersiniz değil mi? Hattâ bu zevatın kartvizitlerinin altında meselâ «Demokrat Parti filân ocağı reisi» veya «Demokrat Parti filân bucağı reisi» ibaresi bulunsa bile.. Demokrat Partinin ocak veya bucak reisleri o kadar çoktur ki.. Tâ, Muammer Karacanın sahnesine kadar. Üstelik, önünüze sürülecek kartvizitte «reis» kelimesi bile bulunmıyacaktır, zira bahis mevzuu kimseler Demokrat Partinin sadece, kendi tabirleriyle «naçiz» birer azasıdırlar. Eğer bunların tek başlarına, ancak Demokrat Partinin mânevi şahsiyetine dayanarak —ama dikkat ediyor musunuz, tek başlarına ve Demokrat Partinin ancak mânevi şahsiyetine dayanarak- nüfuz, ticareti yaptıklarını iddia ederseniz, size kargalar bile kahkahayla güler.

Demokrat Partinin İstanbul teşkilâtında yapılan temizlik faslından Cahit Evranos, Sami Makdalan, Tahir Kaşıkçioğlu, Abdurrahman Somay, Zeki Köseoğlu partiden ebediyen, Mehmet Çelebi, Sırrı Girayalp, A. Çaker, Ercüment Kocatürk, Abdurrahman Yazgan, Sadi Bodur, Vahit Cebeci, Leon Yabes muvakkaten ihraç olunmuşlardır. Temizlik hareketi başlarken Demokrat Partinin ileri gelenleri bunun, parti içindeki nüfuz tacirlerini tasfiye gayesini istihdaf ettiğini bildirmişler, bu hareketleri dolayısiyle de istisnasız bütün basın tarafından hararetle alkışlanmışlardı. Şimdi nüfuz tacirinin Sadi Bodur ile Leon Yabes'ten veya o çaptaki parti mensuplarından ibaret bulunduğu umumi efkâra ilân ediliyor. İşte kargaların asıl güleceği budur. Bu arada maruf Necmi Ateş partisine ve şefine sadık kalacağım gazetelerle, beyan ederek Demokrat Partiden çıkarılacağına dair dolaşan rivayetleri tekzip etmiş, Demokrat Partinin sözcüsü gazeteler de bunu büyük başlıklarla yayınlamışlardır.

iktidar partisi içinde olup da menfaat teminini ilk gaye bilmeyen kimseler hakikaten ümit bağladıkları tasfiyenin Leon Yabes'te tıkanıp kaldığını görünce hayal kırıklığına uğramaktan kendilerini alamamışlardır. İşlere daha ziyade vakıf olanlar ise bu hareketin hamet cidden fazla insafsızlıktı. Şimdi bazı gazeteler zaman zaman on yıllık müddetin tekrar 15 seneye çıkarılması lüzumundan bahsediyorlar. Fikrimizce böyle bir hal tarzı tamamiyle menfi, lüzumsuz ve faydasızdır.

İstifa eden subaylar ya meslekten soğumuşlardır; ya başka zaruretler —ailevi sebepler, sağlık şartları, şahsî kabiliyet ve imkânlarının tam bir inkişaf gösteremediği veya personel politikamızın kendilerini haksızlık veya adaletsizliğe uğrattığına kani olmaları.. vesaire— dolayısiyle meslekten çıkmağa karar vermiş olanlardır.

Ne sebeple olursa olsun, bir defa ordudan çıkmağa karar vermiş bir subayın zorla orduda tutulmasına çalışmak fayda yerine zarar verir. Böyle bir tedbir :

1 — Demokratik esaslara uymaz: Adalet ve hukuk prensiplerine aykırıdır.

2 — Subayın ordudan çıkışına mâni olmaz, sadece tehir eder. Hattâ, mutlaka çıkmağa azmetmiş ise subay başka çarelere de başvurur.

3 — Faydalı olmaz. Gözü dışarıda olan bir kimse mesleğine bütün fikrî ve bedenî kabiliyetini sarfetmez.

4 — Zararlı olur: Hevessiz bir şahsın hizmetinden tam randıman alınmadığı gibi böyle menfî bir tedbir mesleğe yeni gireceklerin heves ve arzusunu da kırar; bu surede subaylığa rağbet miktarı düşer. Rağbet hususunda ise öyle fedakârlık yapacak durumda bulunmadığımız da aşikârdır.

Menfi ve kolay tedbirler hiç bir zaman hiç bir yerde müessir ve faydalı olmazlar. Meseleyi müsbet olarak halletmek için evvelâ onu bütün şümuliyle etüd etmeli. O zaman görülecektir ki, istifaların sebepleri ferdî ve şahsî olmaktan ziyade içtimaî ve umumîdir. Şu halde meseleyi ait olduğu bütün içine koyup şümullü ve radikal olarak halletmek lâzım geliyor. Bu yapılmadıkça her hal tarzı palyatif, muvakkat ve verimsiz olmağa mahkûmdur.

Çıkmak isteyen subayı mesleğe bağlamak, meslek şevk ve heyecanını arttırmak, ancak onları soğutan veya dışarı sevkeden umumî sebep ve âmillerin izalesiyle mümkündür. Müsbet hal tarzının esas faydası sadece çıkarılan önlemek değildir, asıl kazanç subaylık mesleğine rağbeti arttırmakta olacaktır. Ve bir defa bu temin edildi mi, istifa müddetini

İstifa eden subaylar

Seyfi KURTBEK

Zaman zaman subaylardan istifa edenlerin miktarlarının çokluğundan bahsolunur. Çokluk veya azlık izafi ve nisbîdir. Umum miktarın ihtiyacı karşılama nisbetine, subaylık mesleğine rağbet derecesi ve fiilen girenlerin miktarına ve normal sebeplerle çıkışların da nisbetine göre istifa edenlerin miktarı değişik mânalar alabilir. Yalnız muhakkak olan bir şey varsa o da istifa miktarının son senelerde arttığıdır.

Meseleyi evvelâ umumî olarak mütalâa etmek gerek : Subay istifalariyle sivil devlet memurlarının, hususiyle ihtisas sahibi memurların istifalarının artmakta olduğuna bakılırsa devlet sektöründen hususî teşebbüse veya sadece bir devlet hizmetinden diğerine geçişlerin arttığı müşahede olunur. Hususî sektöre geçen memurlar ekseriya, daha müsait hayat şartları, kabiliyet ve ihtisaslarına göre daha uygun inki af ve ilerleme imkânları buldukları için memuriyetlerini terkederler. Bu surede devlet hizmetleri memur ve teknisiyen kadrolarının istikrarsızlığından mustarip olur. Devlet hizmetleri arasındaki mütemadi memur aktarmalarının önüne geçmek için tedbirler almak mümkündür ve yapılmalıdır. Fakat hususî sektöre olan akınların durdurulması için önleyici, yâni menedici tedbirlere başvurmak doğru değildir. Serbest sahada bin lira ücretle çalışabilecek bir memur ve mütehassısı zorla 200 liraya çalıştırmak ne adalete, ne insan haklarına uymadığı gibi rasyonel çalışma esaslarına da aykırıdır. Yapılacak müsbet iş, evvelâ derhal kıt olan mütehassısları çoğaltıcı tedbirler almak, ikincisi de devlet sektöründeki mütehassıslara dışarıdaki kazançlara yalan ücretler temin etmektir.

Subay istifaları da bu umumî fenomenin bir kısmıdır. Ayrıca bu istifalar daha büyük, ve şümullü bur mesele olan *Subay Meselesinin* de bir parçasıdır; ondan sonra bahsedeceğimiz için burada sadece istifa meselesiyle meşgul olacağız.

Subayların istifa müddetleri evvelce 15 yıl iken sonradan on yıla indirilmişti. Her iki müddet de «arbitrer» olup hiç bir esasa ve hesaba dayanmaz. Bu balamdan evvelâ istifa müddetinin makul hesaba ve esaslara göre tesbit edilmesi lâzımdır. Geçen sene böyle bir hal tarzına hemen imkân görülemediği için evvelâ sâdece on seneye indirilmekle büyük bir haksizliğin kısmen telâfisine gidilmişti. 15 yıllık mecburi hiz-

kiki mânasını ve temizliğe uğrayanlara karşı hangi «kriter» in kullanıldığını gayet iyi anlamaktadırlar. İstanbulun eski bir il idare kurulu reisi bir zamanlar beraber çalıştığı Cahit Evranos için :

«— Nisbeten sözünü esirgemiyen bir adamdır» demiştir.

Bu cümle, hâlen Demokrat Parti içinde ve ekseriya Genel Başkanın haberi olmaksızın Genel Başkana atfen oynanan oyunun mahiyetini mükemmel şekilde göstermektedir.

İstanbul teşkilâtı, belki de partinin kurulduğu günden beri türlü hizipleşmelerin kaynağı olmaktan çıkmamış, ekseriya bu büyük vilâyetin başındaki zatla Genel İdare Kurulu arasında bir mücadele, hattâ rekabet devam edip gitmiştir. İl başkanlarının birincisi Kenan Öner'in ne kadar büyük bir nüfuza sahip olduğu ve Genel idare Kuruluna karşı nasıl kafa tuttuğu, maceranın sonuyla beraber hatırlardadır. O zamanlar hizipleşmelere Fuad Köprülünün adı karışmış, Köprülü daima Genel İdare Kurulunun müzaheretine sahip olduğundan rakiplerini birer birer atlatmasını bilmiştir.

Daha sonraları İstanbul teşkilâtına Hüsnü Yaman hâkim olmuş, kongreleri o idare etmiş, sadece İstanbul Demokrat Parti teşkilâtını değil, hattâ İstanbul vilâyetini heyeti umumiyesiyle çekip çevirmeye başlamıştır. O zaman Dr. Mükerrem Sarol İstanbulu Hüsnü Yaman'dan kurtarmaya bir bakıma memur edilmiş, onun desteğiyle il başkanı seçildikten sonra —parti binasında Hüsnü Yamanın elini bile öpmüştür— müfettişlikler lâğvedilince idareyi eline almıştır. Hüsnü Yaman nasıl bir oyuna geldiğini anlamıştır, anlamıştır ama o anlayıncaya kadar da atı alan çoktan Üsküdan geçmiştir. İşte Yamanistler ile Sarolistler adı altında kurulan hiziplerin çarpışması bunun neticesidir. Dr. Mükerrem Sarol teşkilâtı yavaş yavaş rakibinin adamlarından temizlemeye, kendi adamlarını iş başına getirmeye başlamıştır. Necmi Ateş bunlardan biridir. Politikaya karışan bu mimar, daha o zamandan «Genel Başkandan mülhem» edası bulunan bir takım hareketleri icraya memur görünen Dr. Mükerrem Sarolun, karşısında değil de yanında bulunmayı tercih etmiştir.

Teşkilâtı Hüsnü Yamanın Yamanistlerinden temizlemek bu şekilde nisbeten kolay olmuşsa da Belediye Meclisinde, hattâ Daimî Encümende işler daha zor yürümüştür. Zira Belediye seçimleri sırasında İstanbula hâkim bulunan Hüsnü Yaman oralara kendi taraftarlarını getirmişti. İşte İstanbul Belediye Meclisi Demokrat Parti Grubu ile Parti İl İdare Kurulu arasında mevcut daimî gerginlik buradan doğmaktadır.

D. P. İstanbul İl İdare Kurulu

Evi temizliyorlar ama...

Bütün bu işler olup biterken, birtakım kimseler de İstanbulda zengin olmakla meşguldüler. Fakat bunların Demokrat Partiye mensubiyetleri dolayısiyle servet yaptıklarını iddia gülünçtür. Bunların, Demokrat Partinin ileri gelenlerinden bazılarına, bilhassa İstanbulda şu veya bu hizbin başında bulunanlara mensubiyet iddialarından dolayı ve hizip başlan fiilen haberdar bulunmasalar bile bir nevi müsamaha gösterdiklerinden «nüfuz ticareti» denilen ticarete başladıkları aşikârdır. Eğer o müsamaha, hattâ o müzaheret olmasaydı ne Belediye Meclisinden, ne Parti teşkilâtından bazı zevat kolay para kazanmanın yolunu bulamazlardı.

Bir Arap darbımeseli çölde bir devenin, dumanın ve aşkın gizlenemiyeceğini söyler. Buna suiistimali de ilâve etmek kabildir. Nitekim İstanbul birtakım suiistimalin dedikodusuyla çalkanmaya başlamakta gecikmemiştir. Aradan zaman geçince bunlar patlak da vermişler, Mercan arsaları meselesi, Cumhuriyet gazinosu hikâyesi gazetelere intikal etmiştir. Bu sırada İstanbul İl teşkilâtının başını Necmi Ateş devralmış bulunuyordu. Necmi Ateş de büyük vilâyette bir küçük kral edası almaktan geri kalmamış, bir ara İstanbulun hakiki valisinin Fahreddin Kerim Gökay mı, yoksa Necmi Ateş mi olduğu hususunda bilmeceler tertibine ihtiyaç görülmüştür. Bu bilmecelerde «Fahreddin Kerim Gökay» cevabını verenler çok zaman kaybetmişlerdir.

Fakat Necmi Ateş kuvvetlenince Dr. Mükerrem Sarol ve Genel İdare Kurulu tedbir almak lüzumunu hissetmekte gecikmemişlerdir. Ancak 2 Mayıs seçimlerine bir şey kalmamıştı. Başvekil Adnan Menderes İstanbulu kazanmak bakımından İstanbulda zerre kadar tutulmıyan ve hakkında bir takım neşriyat yapılmış olan Necmi Ateşin başka bir vilâyetten namzet gösterilmesi taraftarıydı ve bunu bizzat Ateşe bildirmişti. Fakat İstanbul İl Başkanı mutlaka İstanbuldan aday gösterilmek arzusunu gazetelere açıkça ifadeden çekinmemişti. Seçimlerin arifesinde âdeta bir kuvvet denemesi yapılıyordu. Bunun tehlikesi ise aşikârdı. Yoklamalarda Necmi Ateşin kazanması muhakkaktı. Ona karşı gelindiği takdirde işim silmeleri artacak, belki de İstanbul tehlikeye girecekti. Bir hal çaresi bulundu. Yoklamalara namzet olarak sonradan istifa edecekleri vaadini veren kimseler gösterildi, bunlar sözlerini tuttular, İstifa ettiler, yerlerine Nadir Nadi, Hamdullah Suphi, Ali Fuad Cebesoy gibi isim sahipleri getirildi ve tam liste kazandı. Bütün bu tertipleri çok zaman Necmi Ateşle uğraşarak ve hakikaten gece gündüz çalışarak Dr. Mükerrem Sarol kurmuştu. Göstermişti ki İstanbul kendi elindedir. Pek uzun zamandan beri hararetle arzuladığı ve kendini lâyık gördüğü vekil sandalyesine oturmasına karşı son itirazları da bu suretle kırarak o mevkie kılıcının hakkiyle geldi ve mükâfatını aldı.

Fakat Aydında Adnan Menderesin «yakını» olduğu ve kadın doktorluğu ile meşgul bulunduğu günlerden kendi-

beş seneye bile indirmek mümkün olur.

Subay istifa meselesi, menfi ve kolay tedbirlerle halledilecek bîr dâva değildir; yazımızın başında da işaret ettiğimiz gibi o, daha şümullü ve büyük olan ve *Asakiri Mansure* teşkilâtından beri asla hiç bir zaman halledilememiş olan *Subay Meselesinin* sadece bir parçasından ibarettir. Meseleyi asimin içine sokmak, orada mütalâa etmek ve onunla birlikte halletmek gerek.

sini bugün vekilliğe getiren yolun henüz bitmediği kanaatindeydi. Önümüzde Demokrat Partinin Büyük Kongresi vardı. İktidar Partisinin Genel İdare Kurulunda yer almak ve o kurulu «aynı kafadan» insanlardan teşkil etmek ihtimal ki her partilinin gönlünde yatan aslandı. Fakat öteki partililerin aksine Dr. Mükerrem Sarol kollarını sıvadı ve seçim mücadelesine başladı.

Alt katta kalan temizlik hareketini bu mücadeleye bağlamak bir hata sayılmamalı.

Zira bilhassa İstanbulda Demokrat Parti prestijinin bir takım nüfuz ticareti dedikoduları yüzünden çok fazla zarar gördüğü doğruysa da bu ticareti Leon Yabes'in yaptığını iddia etmek hiç kimsenin hatırına gelmemektedir, Dudaklarda dolaşan isimler Leon Yabes'in ismi değildir. Eğer öyle olsaydı partinin mânevi şahsiyeti bu derece hırpalanmazdı. Maksat bu tacirleri temizlemekten ibaretse, yapılacak şey son derece basittir: Başvekil Adnan Menderes, en yakınları dahil, Demokrat Parti içinde isimleri bir mâna ifade eden ve şahsi hareketlerinin mesuliyeti partiye mal olan kimselere :

«— 1950 nin 13 Mayısında servetiniz neydi, bugün nedir, bunu nasıl kazandınız?» diye sorabilir, tahkikatını yaptırabilir.

Hattâ ilk cevabı bizzat kendisi verebilir. İkinci cevabı Kurucular, bu memlekette demokrasiyi gerçekleştirmek için bir zamanlar kelle koltukta mücadeleye atılan ve Recep Pekerin silâhlı kuvvetlerinden bile yılmıyarak yollarına devam eden kimseler verebilir. O zamanlar Dr. Mükerrem Sarol'un adını kimse bilmezdi, o zamanlar Necmi eş bir istifhamdı, olsalar olsalar kurucularla beraber yürüyen muazzam kalabalığın birer feydiydiler, Böyle bir sual sorulduğu zaman Adnan Menderesin servetinin artmadığı, Refik Koraltanın milyonlarla oynamadığı ve Fuad Köprülünün ne ise o kaldığı görülecektir. Ama bir takım başka kimselerin cevap verirken biraz zora' gelecekleri muhakkaktır.

Hüsnü Yaman

Bakî kalan bu kubbede..

Tasfiyeye, hakikî tasfiyeye işte oradan başlamak gerekirdi. Yoksa, «sütünü nisbeten esirgemiyen» bir Evranos' un veya Yamanistlerden filancanın partiden çıkarılmasiyle başvekilin yürekten arzuladığını yakinen bildiğimiz temizlik, —yukarda da söyledik—, kargaları güldüren bir hâdise olmaktan ileri gidemez.

Büyük Kongre yaklaşırken

Anadolu Ajansının gazetelerde bir haberi çıktı. Bunda deniliyordu ki: «Başvekil Adnan Menderes, beraberinde Dr. Mükerrem Sarol olduğu halde vilâyete gelerek İstanbulda bulunan vekillerle görüşmüş ve kendilerinden vekâletlerini alâkadar eden izahat almıştır.»

Bu neviden havadislerin son zamanlarda sıklaştığı hiç kimsenin gözünden kaçmamaktadır, Anadolu Ajansı Dr. Mükerrem Sarol'a Başvekilin yanında, öteki vekillerden ayrı bir mevki vermeye hususi bir dikkat ve itina göstermektedir. Radyolar da öyle.. Nihayet bazı vekillerin, telefonda, «Beyfendi» nin arzularına Dr. Sarol'un sesiyle muttali oldukları da bir hakikattir. İşin garibi Demokrat Partinin ilk iktidar yıllarında Samed Ağaoğlu Başvekil Yardımcısı iken Dr. Mükerrem Sarol'un buna benzer hareketleri tenkid için kullandığı lisandır.

Halbuki bütün bunları Demokrat Partinin yaklaşan Büyük Kongresi için hazırlık telâkki etmek icap eder.

Demokrat Partinin Büyük Kongresi yaklaşırken, Cumhuriyet Halk Partisinin geçen Kurultayını —bir defa daha— hatırlatmamaya ve ondan ibret almamaya imkân yoktur. Orada da; her vasıtaya başvurarak çalışan bir adam ve onun icraatını —haklı da olsa— sadece oturdukları yerden tenkid eden ve partinin gidişini beğenmiyen bir çok adam vardı. Eğer Kurultay bir aklı selim nişanesi gösterip onları Parti Meclisine seçseydi, belki —sadece belki— memleket ve parti İçin daha hayırlı bir iş yapmış olurdu. Ama topluluklar, kendilerini avlamasını bilen, avın tertiplerini vaktinde hazırlayan kimselere avlanırlar. Kasım Gülek seçildi, ötekiler seçilmediler,. Mücadeleden yılmışlardı, cezalarım çektiler.

Onlar bir bakıma (mazur görülebilirler. İsimlerini mücadele yoluyla değil, şefe şirin görünmek suretiyle yapmışlardı. Meşhur tâbirle muhallebi çocuklarıydı, şef onları ellerinden tutmuş, bulundukları mevkilere yükseltmişti. İhtimal ki mücadelenin misini bilmiyorlardı. Tek parti devrinde yetişmişler, emniyet arzusiyle iktidara yaklaşmışlardı.

Ama bugün Demokrat Parti içinde olup da partinin rejim meselelerinde tuttuğu yolu beğenmiyenler çoktur. Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu, Samed Ağaoğlu, Kâmil Gündeş, Rıfkı Salim Burçak, Fethi Çelikbaş, Emin Kalafat, Refik Şevket İnce bunların başındadır. Başındadır demekten maksat, Genel İdare Kurulunun azaları olduklarını ifadedir. Hattâ Fuad Köprülünün birtakım hâdiseler karşısında hakikaten üzüldüğü bilinmektedir. Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu, Samed Ağaoğlu, Kâmil Gündeş ise son kanunlar çıkarken komisyonlarda şerh vererek itirazlarını bildirmişlerdir. Bunlar C. H. P. erkânı gibi değildir. Mevkilerini mücadeleyle elde etmişlerdir. Partilerini, başlarında korucular onlar zafere ulaştırmışlardır. İstedikleri bu memlekette demokrasinin gerçekleşmesiydi. İktidarı elinde tuttuğu bir zamanda liderlerinin yanında ve partilerinin başında bulunmaları gerekir. Bunu yapabilirler de, yapmalıdırlar da.. Dr. Mükerrem Sarolu AKİS, fikirlerine asla ve asla iştirak etmemekle beraber bir mücadele adamı olarak bütün kalbiyle takdir eder. Başka fikirde olanlar da aynı azimle ve aynı cesaretle Büyük Kongrenin arifesinde çalışmak mecburiyetindedirler.

Faaliyet elbette ki liderlik için olmıyacaktır. Demokrat Partinin tabii lideri Adnan Menderestir. Adnan Menderes Parti içinde, lider olarak istisnasız herkesten —kim kızarsa kızsın— birkaç gömlek yulardadır. Partinin gidişini beğenmiyenler bile bunu tasdik ederler. Fakat Adnan Menderes de kabul etmelidir ki, en kuvvetli lider dahi yanında iyi mesai arkadaşı ister. İyi mesai arkadaşı, sadık bende demek değildir. Şahsa sadık adam demek değildir. Fikre sadık adam demektir,

Geçmiş zaman olur ki ...

Semerkand medresesi baş müderrisliğinde bulunduğu sırada Uluğ bey *(Timurun hafidi, 1394 - 1449)*, in sebepsiz bir müderrisi azletmesi üzerine evine kapanarak derse gitmeyen Kadı-zâde'nin evine bizzat Uluğ bey gidince dersten çekilmesine, bir müderrisin kendisine sorulmadan azli sebep olduğunu söylemli ve bu suretle ilmî müesseselere siyasi idarelerin doğrudan doğruya hâkim olamıyacağına dair güzel bir ders vermiştir. Bu âlim hükümdar, hocayı derhal vazifesine iade ederek, Kadı-zâde'nin gönlünü almıştır, (bk. Şakaik-i Numaniye, Türk. Terc., I, 39).

A. Adnan Adıvar
Osmanlı Türklerinde ilim
Sayfa : 5

fikrini söyleyen, gerekince münakaşa yapan adam demektir. Bir kıskanç cariye titizliği ile başka gözdelerle alâkası kesilen lider önünde sonunda hükümlerini tek kimsenin getirdiği temeller üzerine bina eder.

Buna rağmen Büyük Kongrenin arifesinde hareket, daha demokratik temayülde kimselerden gelmemektedir. Arada bazı temaslar yapılmaktadır, fakat henüz müsbet bir şey yoktur. Halbuki «Genel Başkan adına» gösterilen bir icraat tesirini yapmaktadır. Fevzi Lûtfi Karaosmanoğlu Manisadadır, Samed Ağaoğlu Büyükadada. Medenî cesaretini daima ispat etmiş olan Kâmil Gündeş Ankarada bulunuyor. Refik Şevket İnce kenardadır. Fethi Çelikbaş apandisitten yatmaktadır. Emin Kaafat dolaşmaktadır.

Dr. Sarol ise çalışmaktadır.

Ankarada Fiyasko

Demokrat Partinin Ankara il idare kurulundan bir âza, ellerini havaya kaldırdı ve :

«— Hesaplar tamam» dedi.

Eski il idare kurulu, bütün defterlerini gayet iyi tutmuş; ve son derece muntazam işlemişti. Bilindiği gibi eski il idare kurulunun başında Ankara mebusu Necini İnanç bulunuyordu ve gürültülü Ankara kongresi hesaplatın tetkiki sonuna kadar o kurulu ibra etmemiştî. Yeni kurul tahkikat yapıyordu. Neticenin kötü çıkacağından öylesine emindi ki ortaya Necmi İnanç'ın mahkemeye verileceği rivayetleri bile atılmıştı. Halbuki işte, evdeki hesap çarşıya uymamış, meşhur S/S Tarsus ile Amerika yolculuğuna çıkan eski kurul muhasibi Şeref Gücüyener , döner dönmez hesapları muntazam olarak vermişti.

Fakat şüphe şüphedir. Kurul yine tatmin olmadı. Hesaplar işlenirken, meselâ filân bankadan teberru veya bilet satışı karşılığı olarak şu kadar para alındığı yazılmıştı. Ancak alınan miktar hakikaten bu muydu, yoksa daha fazla alınmış, bir kısmı iç edilmiş, mütebakisi mi deftere geçmişti? Bunu tahkik için bir tek çare verdi: Sormak.

Nitekim Ankara İl İdare Kurulu şimdi bu neviden bütün müesseselere birer mektup yazarak Demokrat Partiye ne kadar para verdiklerinin acele bildirilmesini istemiştir. Bu mektuplara cevaplar gelmeye başlanılmıştır. Her ile olursa olsun ilk başta çıkarılan «ihtilas» dedikodu ve iddialarının asılsız, yahut hiç olmazsa şişirme bulunduğu anlaşılmış ve Necmi İnanç manen temize çıkmıştır.

Fakat Ankaradaki yeni il idare idare kurulunun sadece Necmi İnanca karsı sert olduğunu sanmak hatadır. Son günlerde, İstanbulu takliden Ankarada da muhtelif sebeplerle —tabii nüfuz ticareti dahil— bir takım kimseler haysiyet divanına sevk edilmişlerdir. Bunların arasında İnanç taraftarları olduğu gibi Benderlioğlunu tutanlar, hattâ il idare kurulu içinde dostları bulunanlar da vardır. Mamafih, Ankarada da Demokrat Parti binasının sadece en alt katı temizlenmektedir.

Muhalefet

Muhalifler birleşiniz!

Bundan bir asır kadar evvel, bir adam Avrupadan sesini yükseltiyordu:

«— Bütün dünya proleterleri birlesiniz!»

Adamın adı Marks idi.

Bir asır sonra, başka bir adam Ankaradan sesini yükseltti :

«— Bütün Türkiye muhalifleri birlesiniz!»

Adamın adı Nihad Erim idi.

Cumhuriyet Halk Partisinin ünlü sözcüsünü komünizmin babası olan Marks'a benzetmek kimsenin hatırından geçmez. Ancak her iki üstad da kuvvetin birlikten doğduğuna inanmanın verdiği heyecanla tahakkuku ne dereceye kadar kabil bir projeyi güzel bir formül

Erim - Uz

Bir vakitler dosttular

halinde ortaya atmak maharetini göstermişlerdir.

Türkiye muhalifleri birleşiniz! İyi ama elmalarla armutların cem edilmediğini mekteplerde hep okumadık mı?

Hâdise Halkçı'nın bir makalesiyle başlar. Daha doğrusu hâdisenin bu son perdesi... Zira Nihad Erim Muhalefet partileri arasında bir işbirliğinin lüzum ve ehemmiyetini mebus seçimlerinden de evvel ifade etmiş, hattâ bunun gerçekleşmesine cam gönülden çalışmış, Tahtakılıç ile İnönü arasındaki buzların çözülmesine gayret sarfetmiş, bir zemin bile hazırlamıştı. Ancak o zaman Cumhuriyet Halk Partisinin inkılâpçı ve daha az opportünist zümresi isyan bayrağım açmış (o bayrağı Falih Rıfkı Atay taşıyordu), plân da suya düşmüştü. Anlaşılan Nihad Erim fikrinden vazgeçmemişti.

Son perde, işte böyle bir hava içinde Halkçıda çıkan bir makaleyle açıldı. Makalenin altında —yahut üstünde— bizzat Nihad Erimin imzası vardı. Muharrir diyordu ki, rejime ait meselelerde bilhassa Muhalefet partileri arasında fikir teati edilmeli, muhalifler kendi aralarında görüşmeli, hareketlerini müşterek olarak yapmalıdırlar. Nihad Erim daha da ileri gidiyor ve sayanı temenni olanın sadece muhalefet değil, bütün partiler arasında işbirliği olduğunu söylüyordu. Fakat «iktidarın bugünkü gidişatı muvacehesinde» buna pek imkân görülmeyeceğini müşahede ile hiç olmazsa mahalefet partilerinin bu işbirliğini gerçekleştirmelerinin rejim bakımından faydalı olacağı kanaatini izhar ediyordu.

Kurultaydan beri Nihad Erimin mütemadi bir «teklif yapma hali» içinde olduğu seziliyordu. Cumhuriyet Halk Partisinin en müfrit kanadını temsil ettikten ve Ulus gazetesindeki kıncı neşriyatile partilerin arasını tamamiyle açmaya muvaffak olduktan sonra - o zamanki C. H. P. Meclis grubu sözcüleri bile bu neşriyatı tasvip etmediklerini hem de Meclis kürsüsünden oldukça açık şekilde ifade etmişlerdi yüz seksen derecelik bir dönüşle iktidar ile muhalefet arasında işbirliğinin hararetli taraftan kesilmiş ve tarafları buna davet etmişti.

O tarihli Halkçıları okuyanlar «bu teklifin siyasî çevrelerde geniş akisler yaratmış olduğunu» gene Halkçı'da ileri sürüldüğünü hatırlayacaklardır. Fakat teklif, sabun köpüğü gibi kayboldu. Bunun üzerine Nihad Erim, bu sefer sadece doksan derecelik bir dönüşle Muhalefeti Gandhi politikası takip etmeye çağırdı. Gandhi'nin politikası, bilindiği gibi Pasif Mukavemettir. Pasif mukavemetin, işbirliği ile ne derece aynı manaya geldiği sayın Erim'den pek âlâ sorulabilir. Halkçı, o teklifin de «Siyasî çevrelerde büyük akisler yaratmış olduğunu» yazdı. Fakat gene sabun köpüğü kaybolmakta gecikmedi.

Nihad Erim bu sefer kırk beş derece döndü ve Muhalefet partilerini iş birliğine davet etti. Makalesinin çıkmasından iki gün sonra Halkçı teklifin «siyasî çevrelerde büyük bir alâkayla karşılandığını» bildirdi. O kadar ki bir kaç gün geçince, muharrirlerinden birinin Parti liderleri arasında anket yapacağını haber verdi ve alman cevaplar Halkçı'da neşredildi. Cevap verenler şunlardı: Turgut Göle (C. H. P.), Ahmet Tahtakılıç (C. M. P.), Tahsin Demiray (T. K. P.). Ahmet Tahtakılıç ve Tahsin Demiray partilerinin genel başkam ve Genel sekreteridirler. Cumhuriyet Halk Partisinin Genel Başkam ise, - bizim bildiğimiz kadar - İsmet İnönüdür, Genel Sekreteri Kasım Gülek ,

Üstadlar ne diyorlardı?

Turgut Göle diyordu ki:

»Çok partili rejimin bütün icaplarını yerine getirmek, siyasi partilerimizin hedef ve gayesi olmalıdır. Rejimi İlgilendiren ana meseleler üzerinde muhalefet partilerinin birbiriyle ve hat-

tâ iktidarla konuşup görüşmeleri elbette ki memleketimiz için en hayırlı yoldur.»

Ahmet Tahtakılıçın fikri şuydu :

Rejim dâvasını bütün memleket meselelerinin üstünde ilk mücadele mevzuu olduklarına göre bütün muhalefet partilerinin bu ana mesele üzerinde görmemeleri ve hattâ müşterek hareket etmeleri kadar tabiî hiç bir şey olamaz. Fakat bu fikri ortaya atan başyazarın liderlerinden bulunduğu Cumhuriyet Halk Partisi rejim mücadelesinde kendiliğinden, beraber hareket etmek neticesini verecek olan mahallî seçimlere girilmemesi mevzuunda bir görüş birliğine varılması imkânsız Kurultayındaki temayüllere ve memleketin içinde bulunduğu şartlara rağmen baltalamıştır. Bu itibarla Cumhuriyet Halk Partisi'nin muhalefet işbirliğinde yer alabilmesi evvelemirde kendi bünyesini istikbale matuf bir rejim mücadelesi yapabilecek hale getirmesine bağlıdır.»

Nihayet Tahsin Demiray diyorduki :

«Partilerin bugünkü rejim dâvasında görüşlerini açık olarak ortaya koymaları ve bu mevzuda fikir teatisi yaparak görüş birliğine varmaları, usul bakımından doğrudur. Bu husus, partimizin son temsilciler meclisinde bir kere daha belirtilmiş ve 31 Ağustosta partimiz, teşkilâtına gönderilen tamaminde şöyle demişti:

«Muhalefet saflarında yer alan partilerin yalnız rejim dâvası ve memleketin selâmeti gibi umumi meselelerde görüş birliğine sahip olmalarına karar verilmiştir.

Şimdi iş, bize göre, Cumhuriyet Halk Partisi idarecilerinin diğer iki muhalif partinin kararlarına ve hem de umumî efkârlarına rağmen aldıkları kararların tatbikatını ve bunun neticesini görmeğe kalmış bulunmaktadır.»

Muhaliflerin birleşmesi elbette ki Muhalefet için bir kuvvet olacaktır. Ama memlekette «Bir şeye karşı birleşmek» için sebep mevcut değildir, Şartladın müşkül bulunduğunda hiç kimsenin şüphesi yok, ama ne düşman işgali altındayız, ne de rejim batıyor. Buna mukabil , «Bir şey için birleşmek» lâzımdır.

Eğer Demokrat Partiye karşı birleşmezlerse, Cumhuriyet Halk Partisi ve Cumhuriyetçi Millet Partisi ne için birleşebilirler? O Cumhuriyet Halk Partisi ki lideri İsmet İnönüdür, o Cumhuriyetçi Millet Partisi ki lideri Ahmet Tahtakılıçtır ve Ahmet Tahtakılıç İsmet İnönüyü Dömokrat Partiye muvazaa halinde olmakla itham eder... Üstelik iki parti arasında liderleri bakımından anlaşma liderler arasında olacağına göre hiç bir müşahebet ve fikir birliği yok tur. Doğrusu istenilirse Cumhuriyet Halk Partisi ile Demokrat Parti arasında bir yakınlaşma bundan çok daha akla yakındır.

Anlaşılıyor ki bunlar ciddi fikirler olmaktan ziyade, bir takım zorlamalardır ve neticesi boş çıkacaktır, taşanlar şüphesiz konuşa konuşa anlaşırlar. Ama, eğer, aynı dili konuşuyorlarsa..

Aksi halde hayatınızın sonuna kadar uğraşabilirsiniz.

Halk Partisi ile Cumhuriyetçi Millet Partisi liderleri başka diller, konuşmaktadırlar.

Kasım Gülek dolaşıyor

Cumhuriyet Halk Partisinin teorideri İstanbulda Dragos tepede, Ankarada Denizciler veya Paşa caddelerinde fikirler üzerinde tartışırlarken Partinin Genel Sekreteri Kasım Gülek mutadı veçhile dolaşıyor. Kasim Gülek Parti Meclisinin İstanbulda yaptığı toplantının sonunda vapura binmiş ve Karadenize açılmıştır. Kasım Gülek vapurdan inmeden nutuk söylemenin yolunu bulmuştur. «Vapurdan inmeden» bir lâf gelişidir, zira Genel Sekreter her iskelede karaya çıkmakta, oradaki partililerle görüşmekte, kendilerine - partisinin mi, kendisinin mi belli değil - fikirlerini sert cümleler halinde anlatmaktadır. Bu nutuklardan birini Samsunda

Kasım Gülek

Dolaşan adam

söylemiş ve Halkçıda nakledildiğine göre seçimleri Halk Partisi kazanacakken Demokrat Partinin ortaya para dökerek bunları kazandığını bildirmiştir. Anlaşılan Genel Sekreter nutuklarını bir alaylı hava içinde veriyor. Zira kendisi, Hopada da Kıbrısın statüsünde bir değişiklik olursa bunun, adanın Türkiyeye verilmesi suretiyle olacağını beyan etmiştir. Bunun da ciddi bir tarafı yoktur ve ciddî bir memleketin ciddi bir partisinin ciddi bir Genel Sekreteri tarafından söylenilmesinde fazla mana aranmamalıdır.

Fakat Kasım Gülek, Karadeniz sahillerinde keyif sürmekten ziyade yaklaşan Belediye seçimlerine partisini hazırlamak 'gibi bir gaye gütmektedir ve konuşmalarını bu mânada anlamak icap eder.

Halk Partisi teşkilâtı Belediye seçimlerinden yer yer ümidlidir. Merkeze gelen mektup ve telgraflardan anlaşıldığına göre küçük yerlerde kuvvetli şahıslar reyleri toplayabilecekleri kanaatindedirler. Buna mukabil büyük yerlerde halkın bir çekingenlik duymasından korkulmaktadır. Halbuki umumiyetle belediye seçimleri büyük şehirlerde muhalefet için elverişlidir. Meselâ Ankarada ve bilhassa İstanbulda belediyenin faaliyetinden memnun pek az kimse gösterilebilir. Eğer seçimlerde bedelî faktörler siyasî faktörlerden büyük rol oynarsa Demokrat Partinin bu iki büyük şehirde dört senelik «kötü taktik» inin, cezasını çekeceğinden şüphe edilemez. Bu kötü taktik, beledî vazifeleri siyasi esaslarla görmektir. Demokrasiyi rey avcılığı, rey avcılığını da taviz verime olarak telakki etmekti".

Cumhuriyet Halk Partisinin Meclisi 10 Eylülde yeniden İstanbulda toplanacak ve mahallî seçimlerde kullanacağı taktiği tesbit edecektir. Çalışmaların öyle hararetli bir manzara arzetmeyeceği ve partinin kesif bir kampanyaya girişmeyeceği anlaşılıyor. Halk Partisi ağır toplarını daha sonralara saklamaktadır.

Dış Politika

Bir başarılı seyahat

Tren, iki tarafı dolduran halkın alkışları arasında ilerliyordu. Güneşli, sıcak bir gündü. Kadınlar, erkekler, çocuklar sıra olmuşlar, ellerinde Türk ve Yugoslav bayrakları coşkun şekilde tezahürat yapıyorlardı. Sahne Yugoslavyada cereyan ediyordu, trende Celâl Bayar ve Mareşal Tito bulunuyordu. Türk devlet reisi resmî ziyaretinin en resmî tarafını tamamlamış, Belgraddaki program dolmuştu. Şimdi ev sahibi ve misafiri Saray Bosnaya doğru gidiyorlradı. Bayar, Mareşal Titonun refakatinde Yugoslavya içinde bir gezi yapacaktı.

Tren Belgraddan hareket ettikten pek kısa zaman sonra bir küçük hâdise olmuş, sabaha karşı bir buçukta vagonlardan birinin balataları yanmıştı. Hâdise küçüktü ama, Yugoslavya gibi Dev let reisinin zırhlı arabalar içinde dolaştığı ve emniyet tartibatının her şeyden üstün tutulduğu memleketlerde bunun büyük akisleri olur. Vagon ilk istasyonda değiştirildi, vagonda bulunan gazetecilerle ufak yaverler yeni takılan arabaya nakledildiler. Emniyet mensupları derhal tahkikat açtılar, bunun bir kaza mı, yoksa fesat neticesi mi olduğunun araştırmasına başladılar.

Katar Saraybosna istasyonuna girerken toplar atılıyordu. İstasyonda en ziyade Türkler vardı. Saraybosna, Bosna Hersek halk cumhuriyetinin merkezidir ve nüfusunun bir kısmı müslümandır. Saraybosnadan Zagrebe geçildi. Oradan başka yelere... Aynı olan, halkın gösterdiği ve resmî mahiyetten çıkan alâka ve hüsnükabuldu. Son durak gene Adriyatik sahilleriydi. Celâl Bayar ora-

A. A.'ya

Verilen emirlere *uyarak zaman zaman bir takım tekzipler neftine mecbur kalabilirsiniz. Ama bunları hınç ile kaleme, almamanızı tavsiye ederiz. Zira unutmamalısınız ki işin sonunda mahcup olmak da vardır.*

Saygılarımızla
AKİS

dan Türkiyeye müteveccihen ayrılacaktı.

Bu, bir başarılı seyahat oldu. Demokrat Partinin muhalefet yıllarında Genel Başkan Celâl Bayar nasıl samimi tavırları ve itimad veren halile Türk milletinin kalbini kazanmak meharetini gösterdiyse Türkiye Cumhuriyetinin reisi Celâl Bayar da gittiği yabana memleketlerde tanıştığı, hatta kendisini gören kimselerin kalplerini kazanıyordu. Bu Amerikada da böyle olmuştu, Yunanistanda da.. Şimdi Yugoslavyada aynı hal tekrarlanıyordu.

Buna mukabil, resmi tebliğde ne denilirse denilsin Yugoslavya ile Türkiyenin dünya hâdiselerini başka başka tefsir ettikleri, görüş zaviyelerinin aynı olmadığı yapılan görüşmeler sonunda bir defa daha meydana çıktı. Aynı hakikat Ankaradaki temaslardan sonra da müşahede edilmişti. Yugoslavya bir komünist memleketdir. Bütün telâkkileri o noktadan hareket etmekte, daha doğrusu temelini o noktadan almaktadır. Yugoslavlar samimi olarak kani bulunmaktadır ki iki rejim aynı dünyada beraberce yaşayabilirim. Belgraddaki devlet adamları meselâ komünist Çinin tanınmaması karşısında infial duyduklarını gizlememektedirler. Çeşitli meselelerde mutabakata varılması, hâdiselerin bugünkü durumları itibariyle olmuştur. Yugoslavya ile Türkiyeyi pek çok şey birbirine bağlamaktadır. Bu balamdan iki ayrı rejimin yalnız bir arada yaşayabileceğinin değil, hattâ dostane işbirliği yapabileceğinin bile delilini Yugoslavlar bu anlaşmada görmektedirler.

Ortaya çıkan bir başka hakikat, rejimlerin milletleri ayırmadığıdır. Mareşal Tito memleketimizde yalnız şahsiyeti dolayısile değil, aynı zamanda Yugoslav milletine mensup olduğu için sevgi gördüğü gibi Celâl Bayara yapılan hararetli karşılama da sadece şahsiyeti yüzünden değil, Türkiyeyi temsil ettiğindendir. Yugoslavlar ve Türkler rejimlerine rağmen birbirlerini seven ve takdir eden iki millettir.

Nihayet görüşmelerin en mühim kısmını teşkil eden Üçlü Pakt hakkında da iki ortak açık kalple ve bilhassa Kıbrıs meselesinin ışığında durumu müzakere etmişler ve aradaki paktın bir buhran geçirmekte olduğunu gizlememişlerdir. Türk ve Yunan milletleri birbirlerinden gün geçtikçe ayrılmaktadırlar. Türk hükümeti bunu elinden geldiği kadar önlemek için umumi efkara rağmen tedbirler alıyor, meselâ mitinglere müsaade vermiyor. Fakat Yunan hükümeti, bütün nutuklara rağmen kışkırtıcıların oyuncağı olmaktan kurtulamıyor.

Kibrisin statüsünde bir değişiklik beklenemez. Ama Üçlü Pakt tamir kabul etmez şekilde çatlayabilir.

Araplardan tebrik

Türk milleti Hicrî yılbaşının gelip de geçtiğini Mısırın genç ve dinamik —her mânada— başvekili Cemal Abdülnasırın Başvekilimiz Adnan Menderese göndediği tebrik mesajından öğrendi. Zira Türkiyede böyle bir yılbaşının mevcudiyetinden, bile pek çok kimse habersizdir. Mısır Başvekili Kurban Bayramında da dostane bir mesaj göndermişti. Adnan Menderes her iki tebrike, tebriklerin lisaniyle teşekkürlerini ve mukabil tebriklerini bildirmiştir. Mısır ile Türkiye arasındaki münasebetler nihayet düzelme yoluna girmiştir.

Bizim emin bir menbadan öğrendiğimize göre pek yakında Mısır liderlerinden birinin Türkiyeyi ziyareti beklenmektedir. Bunun bizzat Başvekil Cemal Abdülnasur olması muhtemel olmakla beraber üzerinde daha ziyade durulan isim Millî İstikamet Vekili Selâh Salem'dir. "Millî İstikamet Vekili Mısır kabinesinin ağzı lâf yapan azandır ve son günlerde Arap memleketlerini dolaşarak o memleket liderleriyle vaziyeti görüşmüştür. Binbaşı bu seferki seyahatinde, bundan evvelki seyahatlerinde yaptığının aksine Arap devlet adamlarına Batı ile işbirliği lüzumunu bildirmiş ve Mısırın bu niyette bulunduğunu ifade etmiştir. Seyahatinin hemen akabinde de uzun zamandanberi lâftan başka bir faaliyet göstermiyen Arap Birliği Genel Sekreterliği bir tebliğ yayınlayarak Orta Doğu-

Bayar Meçhul Asker Abidesinde
Dostluğa imza basılıyor

da komünizmle mücadele etmek gerektiğini ilân etmiştir.

Bunlar hep hayırlı adımlardır ve bu neticelerin alınmasında hükümetimi zin oynadığı müsbet rolü gözden uzak tutmaya imkân yoktur. Bilhassa Başvekil Adnan Menderesin Amerikayı ziyaretinden sonra dünyanın bu bölgesinde Türkiyenin giriştiği birleştirici hareket ilk meyvalarını vermektedir. Tabii bunu temin eden esas hâdise ise Süveyş mevzuunda İngilizlerle Mısırlıların bir anlaşmaya varmış bulunmalarıdır.

Orta Doğuda buzlar artık çözülmüştür. Bundan sonra yapılacak olan teşkilâtın nasıl kurulabileceği hususun-

Yugoslavlar Bayarı alkışlıyor
Candan bir tezahürat

Mısırda Hicrî Yılbaşı

Türkiye'yi tebrik

da görüşmelerdir ki, Mısır liderinin yalan ziyareti bu vadide atılmış yeni adım olacaktır.

Mısır Başvekili ile uzaktan telgraf ve tebrik teatisi yapılarken Irak'ın genç veliahtı Abdülillah, Başvekilimizin dâvetlisi olarak Türkiyeye gelmiştir. Abdülillah Kral Faysalın amcasıdır ve Kral 18 yasına basıncaya kadar niyabet vazifesini muvaffakiyetle deruhte etmiştir. Prens Abdülillah uzunca boylu, zayıf, mahcup ve asîl tavırlı bil dostttur. Türkiye'yi naibliği sırasında da ziyaret etmiş ve Nuri Said Paşa ile beraber hükümetimizle müzakerede bulunmuştur.

Ürdün Kralı Hüseyin'in ziyaretinden sonra ve Arap Birliği azaları ile münasebetlerimizde büyük bir selâhın müşahede edildiği şu günlerde Batıya karşı dostluğu malûm bulunan Irak'ın genç veliahtı ile yapılan görüşmelerde yine Orta Doğudaki emniyet sisteminin nasıl kurulması gerektiği hususunda fikir teati edildiği aşikârdır.

Adliye

Yargıtayda münhal var

Ankarada Hukuk Fakültesinin büyük konferans salonunu, merasim günlerine mahsus bir kalabalık doldurmuştu. 20 Temmuzdan beri tatil yapmakta olan mahkemeler 1954 - 1955 yılı çalışmalarına başlıyacaklardı. Ön sıralarda devlet erkânı oturuyordu. Bu sene devlet erkânı başkentten uzak kaldığı için sıralar nisbeten tenhaydı. Sadece iki vekil vardı; Adliye Vekili Osman Şevki Çiçekdag ve Devlet Vekili Osman Kapani. Yanlarında mebuslar, profesörler, Temyiz ve Askeri Temyiz mahkemeleri azaları vardı. Davetlilerin çoğunu genç hukuk talebeleri teşkil ediyordu. Merasim parlak olmadı. Merasim parlak olmadığı gibi Temyiz Reisi Bedri Köker'in mutad açış nutku da sönük geçti.

Evvelâ İstiklâl Marşı dinlenildi. Onu takiben sözü Bedri Köker aldı. Verdiği en mühim haber Türkiye'nin en yüksek mahkemesi olan Temyiz'de 15 yerin açık bulunduğu idi. Temyiz Reisi Adliye Vekili de kendisini dinlerken «Bu yüksek vazifelere ehil ve mümtaz kimselerin tayini ile vazifenin daha sürat ve emniyetle görüleceğini» ifade fırsatını kaçırmadı.

Adli yılı açış nutukları daima bir eski yılın hesap vermesi şeklinde mütalâa edilir. Nitekim Temyiz Reisi de rakamlar vermekten geri kalmadı. Nutkundan anlaşıldı ki 1943 de mahkemelerde 599.083 iş görülmüşken bu rakam 1953 de 1.011.939'a yükselmiş. Bundan üzüntü mü, iftihar mı duymak gerektiği meçhuldür. Bir rakam merakına tutulduğumuz ve muvaffakiyeti büyük rakamları sıralatmakta gördüğümüz şu devirde mahkemelerin de eski iktidar devrine nazaran daha fazla iş görmüş olmalarını yeni iktidarın başarıları arasına sokmaya çalışacak kimselerin çıkacağından emin olunabilir. Mahkemelerin işi artmakla beraber, hâkim kadrosundaki çoğalma o nisbette olmamıştır. 1943 de 2.126 hâkim varken bu rakam 1954 de 3.188 e çıkmış ve orada kalkmıştır. Temyiz Reisi bu vesileyle hâkimlik mesleğini daha cazip bir hale koymak lüzumunu ifadeden de geri kalmamıştır. Buna ihtiyaç bulunduğu açıkça görülmektedir. Zira hâkimliğe talep azalmaktadır.

Kıbrıs meselesi

Karşılıklı durgunluk

Şu mecmuanın intişar ettiği gün - 11 Eylül Cumartesi - Ankarada Gazeteciler Cemiyetinin her zaman alaturka musiki sesi yükselen salonunda bir toplantı yapılıyor. Görüşülecek mesele Kıbrıstır. Toplantıyı Türkiye Milli Talebe Federasyonu tertipliyor.

Türk gençliği Kıbrıs dâvasında milletin hassasiyetine tercüman olmak vazifesini ta baştan beri ve her türlü güçlüğe, imkânsızlığa rağmen mükemmel şekilde başarmıştır. Bu mükemmeliyet, en ziyade olgunluktan ileri geliyor. Zira «Yunanlı kardeşlerimiz» seslerini ne derece aşırı şekilde yükseltirlerse yükseltsinler, hattâ terbiye hudutlarının ötesine geçsinler Türk gençliği vekarından, fakat vekarıyla beraber azminden kaybetmemiş, kendine hâkim olmasını bilmiştir.

Şu dakikada Türkiye adına Kıbrısı, gençliğin kurduğu «Kıbrıs Türktür» komitesi müdafaa ediyor. Hükümetimiz henüz bir harekete geçmiş değildir. İstanbu'da başvekilimiz vilâyet binasında muhtelif memleketlerin elçileriyle görüşerek bir temas temin etmiştir. Fakat Yunanlıların Birleşmiş Milletlere resmen müracaatı ayarında siyasî bir teşebbüse hükümetin girişmek istemediği anlaşılmaktadır. Yunanlılar Kıbrısın Yunanistan ile İngiltere arasında bir mesele olduğunu ileri sürmektedirler, İngiltere ise bunun sadece İngilterenin iç işi sayılması gerektiğini bildiriyor.

Türkiyenin tezi de İngiltereninkinin aynıdır.Kıbrıs, ancak İngiltereyi alâkadar eder. Eğer bu görüş Birleşmiş Milletlerde kabul edilirse, Yunanlıların müracaatı bir netice vermemiş olacaktır. Zira Birleşmiş Milletler Teşkilâtının anayasasına göre teşkilâtın, memleketlerin iç işlerine müdahaleye hakkı yoktur. Eğer iki devlet arasında bir anlaşmazlık zuhur ederse Birleşmiş Millet ler bir karar alabilir. Fakat teşkilât, bahis mevzuu edilen hâdisede iki tarafı alâkalandıran bir nokta görmezse meseleyi müzakere dahi etmez.

Bu bakımdan, Türkiyenin Kıbrıs işine faal bir surette müdahale etmemesi, daha doğrusu siyasî bir teşebbüste bulunmaması doğrudur. Elbette ki Kıbrıs, İngizlerin iç işidir ve bizimle resmen alâkalı bir tarafı yoktur. Fakat orada yaşayan türklere karşı bir sempati duymamıza onların davasını hissen benimsetmemize hiç bir şey mani olamaz. Hat tâ, o «Yunan dostluğu» denilen ve ismi var, cismi yok anka kuşu bile...

Şimdiye kadar hükümetimizin bare ketsizliğinden şikâyet, resmî bir siyasî teşebbüs yapmamasından değildir. Hükümetimiz maalesef Yunanistan hükümeti muvacehesinde davayı iyi müdafaa edememiş, meselenin bu noktaya gelmesine sebep olmuştur. Eğer seneler süren o korkunç sükût yerine görüşümüz hiç bir yalnış anlamaya meydan vermeyecek şekilde Atinalı devlet adamlarına bildirmiş olsaydı, onlar da ayaklarım tetik alırlardı.

Sibel Göksel

1954 Türkiye Güzeli

TARIM

Toprağın Haritası

Toprağın ruhu doğuyor

Bulgaristan'ın tehcir ettiği ırkdaşlarımız, memleketin dört bir tarafına iskân edildi. Bu muazzam meselenin halli zordu, içinden çıkılmaz görünüyordu, azmetmek lâzımdı. Azmedildi, güçlükler yenildi, yüz binlerce insan toprak sahibi edildi.

Eksiklikler yok muydu? Sızıltılar söylentiler olmuyor muydu? Binler içinden bazı şikâyetlerin çıkması beklenirdi, olabilirdi. Oldu da. Yalnız bazdan vardı ki, bazı şikâyetler işitiliyordu ki, «geri milletolmanın» bütün sıkıntılarını, hattâ yüz kızartıcı vasıflarını taşıyordu.

Misal verelim. Silifke'ye Kayseri civarına göçmenler yerleştirilmişti, kendilerine Devlet topraklarından arazi tahsis edilmişti. Fakat göçmen vatandaş ekiyor, ekiyordu da biçemiyordu, mahsul yetiştiremiyordu. Sebep bilinmiyordu, bilinemiyordu. Yalnız bu toprakta, mahsul olmaz, denilip içinden çıkılıyordu. İskan Genel Müdürlüğü işin içinden çıkamıyordu. Tarım Bakanlığına başvurdu.

Tarım Bakanlığı derhal faaliyete geçti, Silifke ve Kayseri civarındaki toprakları «tahlile» tâbi tuttu. Burada mahsul yetiştirilmesi mümkün değildi, çünkü toprak tuzlu idi. Tuz ihtiva eden toprakta bütün gayretler hiçe idi. Onları tuzlu topraktan kaldırdılar, daha iyi ve sonradan «tahlilden» geçirilmiş bir araziye yerleştirdiler.

Toprağı Öğreniyoruz

Toprağımızı bilmiyorduk! Toprağımızın kaabiliyeti hakkında müphem fikrimiz vardı. Yalnız Cumhuriyet kuruldu kurulalı, bütçe nutuklarında, meydan konuşmalarında «Bu memleket ziraat memleketidir» diyorduk, geçiyorduk. Toprağın verim kaabiliyetinden, toprağın nerelerde ne verebileceğinden, neler yapılırsa kapasitesinin artabileceğinden habersiz idik.

Geniş arazimiz vardık coğrafya kitaplarına bir Konya vilâyetinin, bir Belçika olduğunu yazıyor, diğer taraflar da ele alınırsa, bu memleketin bir hububat deposu olarak vasıflandırılabileceğini söylüyorduk.

Toprağı bilmiyorduk!

İki buçuk sene önce, birden fikirlerde, beyinlerde bir cereyan belirdi. Toprağın hakiki sahipleri olarak, bu toprağın ihtiva ettiklerini bilmek..

Ve faaliyete geçildi. Bugün Ankara'nın Keçiören semtine giden yolun üstünde küçük, mütevazi ve durmadan çalışan bir müessese var. «Toprak ve Gubre araştırma enstitüsü»

Bu enstitü, bize topraklarımızın hakikî değerini ortaya koyacak, neleri ihtiva ettiğini anlatacak bir faaliyet içindedir. (Umumî toprak haritası) ismi ile bir harita hazırlamaktadır ki, bu haritada Türkiye'nin neresinde, hangi vilâyetinde toprağın ne gibi unsurlara sahip olduğunu ortaya koyacaktır. Amerika'dan iki mütehassıs celbedildi. Bunlar, hemen bütün Amerika'nın umumî toprak haritasını yapmıştı. Ona yakın zirai cemiyetin ve müessesenin âzası idi.

Derhal teşkilâta emir verildi. Her yerden, torbalar içinde, binler ve binler, toprak numuneleri getirildi. Hâlâ da getirilmektedir. Türkiye'nin bu küçük torbalardan çıkacak, numuneler ile «sahibi olduğu toprağın ahvalini bilir» bir memleket olmasına çalışacaktı. Amerika bu işte de bize yardım etti, toprak tahlilleri için gereken âleti Marşal yardımından gönderdi, büyük bir laboratuvar, küçük bir binanın içine, Keçiören yolundaki o binaya yerleştirildi. Her gün, iki yüze yakın toprak numunesi tahlile tâbi tutuluyordu. Yavaş yavaş, memleketin her bölgesinin toprak nevileri, ihtiva ettiği maddelerin miktarı, mahsulun yetişip yetişmemesine imkân sağlıyacak taraflar ortaya çıkıyordu. Yâni Türkiye'yi Türkler tam mânasıyle, toprak olarak tanıyorlardı.

İki sene bu çalışmalara devam edildi. Torbalar açıldıkça, içinden çıkanlar tahlil edildikçe, Tarım Bakanlığı —Bakan Nedim Ökmen bu işle bizzat meşgul— rahatlıyordu. Sebep ortada idi. Köylüye tohumluk verilebilirdi, alet, traktör, para verilebilirdi. Fakat ezbere, mahsulünün yetişmesi çareleri verilemezdi. Köylü, kendisine toprağı hakkında bilgi verildikten sonra, gelip de «Mahsul bu toprakta yetişmiyor» diyemezdi. Devletin dağıttığı toprakları beğenmemezlik edemezdi. Bunları ileri sürdüğü zaman, haritalar ortaya çıkar, iddia hangi bölgede ise, oranın vasıfları üzerinde durulur, şu veya bu gübre ile toprağını beslediğin takdirde, buradan mahsulün en âlâsını almaman imkânsızdır, denilirdi.

Silifke ve Kayseri bu ışığı göstermişti.

Kaabiliyet Doğmuştu

Binlerce torbanın tahlili ortaya bir büyük duvar haritası çıkardı. Bu harita renk renk, şekil şekil idi. Uzaktan size hiç hiç şey vermiyor, biraz üzerinde durunca, ihtiva ettiği, esasların en basitlerini öğrenince, «Ziraat memleketi Türkiye'yi» tanıtıyordu. Hattâ, biraz canınızın sıkılmasına, üzülmenize yol açıyordu.

Mavi renkler memleketin her ba-

Bu toprağa ne eksek?

Ne ekersen onu biçersin

kundan en bereketli yerleri olarak haritaya yerleştirilmişti. Fazla bir mıntıka teşkil etmiyordu. Kocaman Türkiye içinde Şarkta Van Gölünün arkası, Garpta Trakya ve biraz da Cenup illerinin bazı tarafları. Buna mukabil, muazzam boşluklar vardı, buralarda arazi istenileni verecek kabiliyette değildi.

Şimdi dikkat ediniz, vereceğimiz rakama iyi bakınız: Yapılan hesaplar neticesinde ortaya çıkan hakikat şudur ki, Türkiye'de 16 milyon dönüm arazi «Korkusuz ziraat yapılmağa» imkân verecek haldedir. Bugüne kadar söylendiği gibi, Türkiye'de ekilecek toprak yekûnu 17 milyon hektar değildir. Milyonlarca çiftçi bu topraklar üzerinde işdiğer nokta da şudur ki, 16 milyon hektarın içinde, 3 milyon çiftçi ormanlık arazide ziraat yapmaktadır. Ormanlık arazi üzerinde çiftçiliğin yapılması demek, milli değeri haiz ormanların mahvolması demektir. Harita bu tehlikeyi de ortaya çıkarmıştır. Bir kerre daha olmak üzere...

Ekilen bu miktarın bütün Türkiye'yi doyurduktan başka, muazzam istihsal neticesi hariçe bol miktarda, ihracat yapılmasını temin edeceği yolundaki sözler de tekzip edilebilir. Yapılan tetkikler, mevcut nüfusumuzu, bu ekim topraklarının ancak gıdalandırabileceği neticesine varmaktadır. Yalnız bir ilâve ile: 16 milyon hektar, daha iyi bakımlı, daha fazla gübreli istihsal sahasına intikal ettirilirse, bu takdirde istenilen olacaktır. Fakat bugünkü şartların zayıflığı, eski usullerin tatbik sahasında kalması, hattâ bazı yerlerde köylünün bunda ısrar etmesi karşısında, ancak 20 milyon nüfusu aç kalmaktan kurtarmak imkânı mevcuttur.

Faydasız Büyük

Canınızın sıkılması, üzülmeniz, o muazzam boşlukların durumu üzerindeki endişe, «Harita» ile sona erebilecekti. Çünkü bu harita ile toprakların durumu ortaya çıktıktan sonra, enstitünün bir diğer şubesi olan «Gübreleme» işin içine girmektedir. Toprak verimsiz mi, bir şeyler elde etmek kaabil iken, hiç bir şey ele alınmıyor mu, Enstitünün «Gübreleme» şubesi harekete geçecektir. Bu kısmın faaliyetini izah etmeden duvarda sakın sakın duran haritanın memlekete sağlıyacağı son faydayı da belirtelim :

Yapılan barajlarda bundan sonra, toprakları sulamanın imkânlarını tesbit etmek, umumî harita ile daha ilmî esasların çerçevesine sokulmaktadır. Hangi ırmak veya nehir suyunun toprakları sulamak ile fayda temin edebileceği tatiller neticesinde kendini gösterecektir. Meselâ, memleketi baştan aşağı kocaman bir kavis ile kateden, Kızılırmak'ın «su» bakımından, toprağa mühim bir fayda temin etmediği ortaya çıkmıştır. Bu sebepten, Kızılırmak üzerinde, barajların kurulmasına bu harita mânı olmuştur.

* *

Haritadan toprağın verileri ve şekli tesbit edildikten sonra, geriye «imkânları genişletmek» kalmaktadır. Yukarıda da söylediğimiz gibi, Enstitünün gübreleme şubesi hareket halindedir. Geçenlerde bu şube bir şikâyet almış. Orta Anadolu'nun verimında düşüklük olduğu ileri sürülmüş. Tetkikler neticesi, bu bölgenin fosfor eksikliği gösterdiğini ortaya çıkarmış. Şimdi bu bölge topraklarının fosforlandırılmasına çalışılacaktır.

Gübreleme şubesi, umumî toprak haritasının tamamlanmasında da yardım eder, şu esaslarda çalışmaların toplar:

1 — Memleket topraklarının fizikî analizleri.

2 — Verimlilik bakımından kimyevî analizler. (Bu analizlerde 28 unsur aranmaktadır.)

3 — Tarla denemeleri. Bu denemeler ile, toprağın verebileceği gıda maddeleri tesbit edilir. Bitkinin ihtiyacı olan gıda maddelerini tesbit için gübrelemenin zamanı ve miktarı tayin edilir. Çiftçilere rapor halinde bildirilir.

Yeni Faaliyet : Elli sene

Harita için yapılan tahlillerin, tetkiklerin Karadeniz bölgemiz için çıkardığı bir eksiklik var. Karadeniz, kıyıya yakın arazisi ile dar olan bir bölgede, meyilli arazi üzerinde ziraat yapmaktadır. Meyilli arazi, sene ve sene toprak kaybı demektir. Amerikalıların bu arazi üzerindeki görüşleri, Karadeniz'in meyilli arazisini desteklemek suretı ile düzeltmek ve kaybın önünü almaktır. Bu işe başlanmıştır.

Türkiye'nin umumî toprak haritası, iki buçuk senelik faaliyetten sonra tamamlanmıştır. Geriye bir çok renkleri ihtiva eden haritanın on binlerce basılarak, okullara varıncaya kadar dağıtılması işi kalmıştır. Bu işin yapılması için yüz bin lira ayrılmıştır, harita matbaadadır. Basılacak, dağıtılacaktır.

Siz şimdi şunları düşünüp, söyleyiniz: Memleketin toprak haritası iki buçuk sene sonunda hazırlandı, mesele de bitti, dâva halledildi.

İlgililere böyle söyleyince gülüyorlar, «Daha elli senemiz var» diyorlar. Bu elli sene Türkiye'nin her ilmi, her kazasını, hattâ köyünün toprak haritasını hazırlamak için sarf edilecektir. Büyük bir kitap içinde, memleketin her bölgesinin durumunu bulabileceksiniz.

Biz makine ile ziraat meselesi halledildi, diye, övünüyorduk. Toprak dâvamızın traktör ile ilk adımını atmış olduğu, çalışmalardan bellidir. Traktör, faaliyeti çabuklaştıracak, elimizi hızlandıracak vasıtadır. Asıl dâva toprağı bilmek idi. Artık, hazırlanan harita, gübreleme teşkilâtı ile takviye edilen bir müessesenin faaliyeti ile toprağın candamarı ele geçirilmiştir. Mesele, toprağın beslenmesinde, doldurulmasında ve bol mahsul elde edebilmekte idi. Bu yoldayız.. Makine; ilim ışığı ile yakın devirde, bu memlekete istediğini verebilecek, o zaman, sadece millet olarak «doymakla» kalmıyacağız, diğer milletleri de istedikleri miktarda buğday vesaire ile besliyebileceğiz.

Gamsız Teyzenin Maceraları

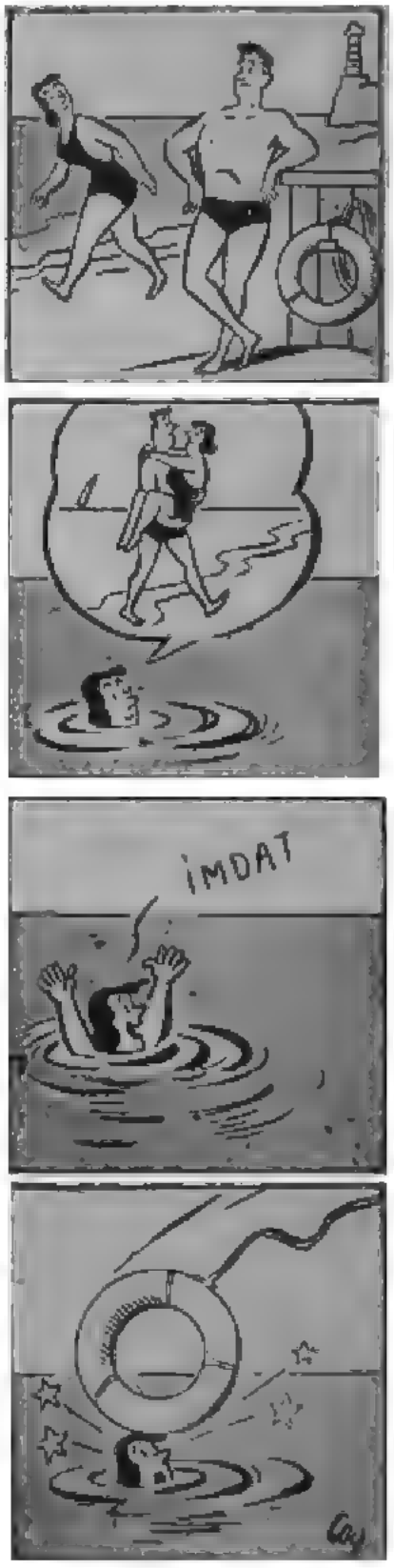

DÜNYADA OLUP BİTENLER

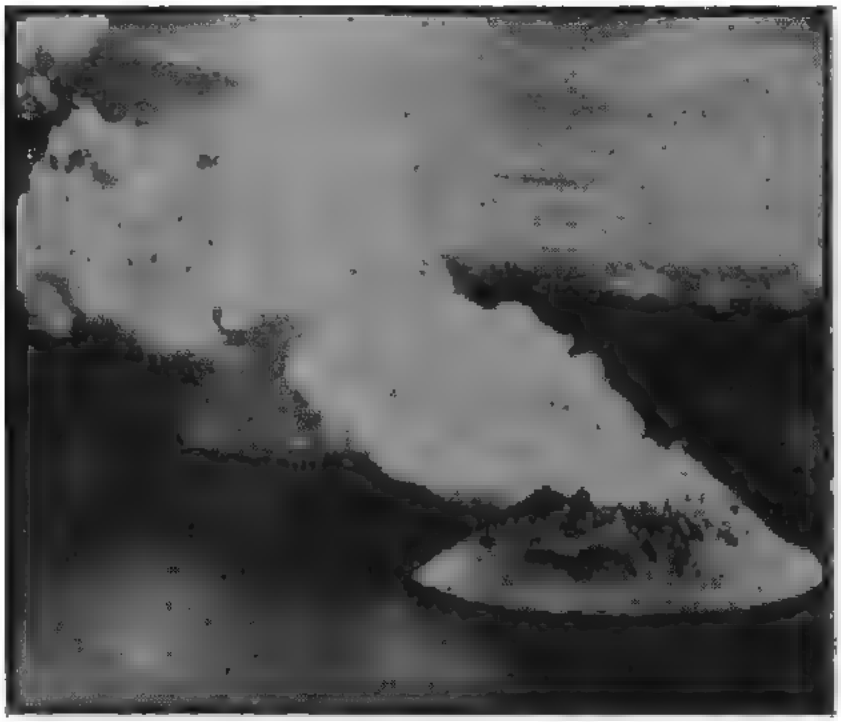

Filipinlerde Volkan

Volkan konferansta patlayacak

Uzak Doğu

Filipinde Konferans

Siyasî konferanslarda âdet, gazetecilerin kapalı kapılar arkasında cereyan eden hadiseleri, konuşmaları, teklif edilen plânları öğrenmek için emek ve alın teri sarfetmeleridir. Herkes herşeyi herkesten saklar.

Güney Asya memleketlerini bir pakt içinde toplamak üzere Manila'da toplanan konferanstan günlerle evvel yalnız gazeteciler değil, istisnasız herkes konferansı fiilen tertipleyen Amerikan plânını hem de bütün teferruatı ile biliyordu. Plân, bir gazetede neşredilmişti.

Hâdise bir bomba tesiri yaptı.

Filipin gazetelerinden biri Amerikanın yapacağı teklifleri ele geçirmiş ve tabii derhal yayınlamıştı. Halbuki teklifler mahremdi. Üzerlerinde uzun zamandan beri görüşmeler oluyordu. Amerikalılar bunları bir bakıma İngilizlerle beraber hazırlamışlardı. Arada mutabakat olması için uğraşılmış ve mutabakat elde edilmişti de. Konferans 6 Eylülde açılacağı halde müteahhassıslar 1 Eylülde Filipin başkentine gelmişler ve faaliyete geçmişlerdi. Plân, bir bakıma Anzus (Amerika, Yeni Zelanda, Avustralya) paktının esasına pek uygundu. Yani taraflar, ortaklardan biri tecavüze uğrarsa otomatik olarak harbe girmeye icbar edilmiyordu. Herkes, kendi Anayasasının icaplarına göre harekette serbesttir. Bilindiği gibi Amerikan kongresi bu nevi'den «otomatik» hareketleri karşısında endişe duyar. İster ki karar vermek yetkisi elinde bulunsun ve memleket ancak duşunup taşınarak harbe girsin. Buna mukabil Yeni Zelanda ile Avustralya Amerikayı kendi yanlarında görmekten veya göreceklerinden emin olmak istiyorlardı. Bundan başka Formoza üzerinde İngiltere ile Amerika arasında ihtilâf mevcuttu. Londra'nın kanaatince milliyetçilerin elinde bulunan bu ada, paktın haricinde bırakılmalıydı. Buna mukabil Washington hükümeti adanın, pakt dışında kalsa bile garantiden istifade etmesi taraftarıydı. Ayrıca, ele alınacak bir çok iktisadî ve ımalı meseleler de vardı.

İşte, Amerikanın bu teklifleri açığa vurulur vurulmaz ortalık karışıverdi. Sızıntı nasıl vukua gelmişti. Bunasızıntı bile demek caiz değildi, düpedüz akıntı idi. Plânın metni ele geçirilmiş ve neşredilmişti.

Amerikan millî emniyeti derhal faaliyete geçti. O zaman anlaşıldı ki bu bir sabotajdır ve işin altında komünistler vardır. Mesele şudur: Amerikan hükümeti konferanstan evvel, tetkik etsin diye Amerikan plânını Filipin hükumetine tevdi etmiştir. Fakat Filipin hariciye vekâletinde bulunan komünist ajanları plânı ele geçirmişler ve Güney Asya paktını toptan baltalamak maksadile bunu neşrettirmişlerdi. Hâdiseye karışanlar tevkif edildiler. Fakat olan olmuştu. Bu, olsa olsa Amerikan hariciyesine daha tedbirli davranmak lüzumunu hatırlatacaktı.

Konferans Güney Asyada da Kuzey Atlantikteki gibi bir paktın imzalanması ve o bölgenin emniyetinin sağlanması neticesini verecek midir? Kuvvetle muhtemel olarak evet! Zira iştirak eden sekiz devletin prensip bakımından büyük bir ihtilâfları yoktur.

Olsa olsa «yerliler» ile «yabancılar» arasında bir fikir ayrılığı müşahede edilebilir. Filipinin meşhur devlet adamı General Romulo, daha konferanstan evvel Paktın millî hareketleri nazarı itibara alması lüzumunu belirtmiştir. General Romulo'ya göre Filipinler İngiltere'nin ve Fransanın müstemleke topraklarını pakta kabul etmekle bunların ilelebet müstemleke olarak kalacağını kabul etmiş olmayacaklardır. Böyle bir şey düşünülemez bile. Sonra müstemleke halkı istiklâl talep ettiği zaman da, pakt üyeleri bunu kendilerinden birine tecavüz saymak dehlığını elbette ki göstermeyeceklerdir.

Paktın başlıca gayesi Güney Asyada muhtemel bir komünist tehlikesine karşı şimdiden tedbir almak ve tecavüzü vaktından evvel önlemektir. Zira dünyanın o bölgesinde cereyan eden kuvvet denemelerinde şimdilik Rusyanın galip göründüğü bir hakikattir.

Eisenhoweri tenkid

Nitekim, işte bu yüzdendir ki Amerikada, seçimlerin arefesinde Başkan Eisenhower oldukça şiddetli bir şekilde tenkid edilmektedir. Gerçi tenkitler daha ziyade Demokratlardan gelmektedir, fakat kendi partisinin içinde de başkanın komünistlere karşı sıkı bir politika takip etmediğinden şikâyetçi olanlar çoktur.

Son günlerde şiddetli bir tenkid Demokrat Senator Albert Gore'dan gelmiştir. Albert Gore, birinci sınıf bir şahsiyet değildir. Fakat itibarı yarındedir ve sözlerinin akisler uyandıracağı şüphesizdir. Senatör şöyle demiştir:

« Başkan Eisenhower verdiği demeçte Guatemala, İran ve Süveyştekı siyasî zaferlerinden iftiharla bahsetti. Bu hassas bölgelerde elde edilen başarıyı küçümsemiyorum. Fakat bu zaferler Batı Avrupa ve Cenevre konferansında, Hindiçinide uğradığımız siyasî hezimetleri örtmeye kâfi değildir. »

Hakikaten Amerikan Umumî efkârını Avrupa meseleleri kadar, hattâ onlardan çok Uzak Doğu hadiselerinin alâkadar ettiği bir hakikattir. Pek çok Amerikalı bilhassa garp sahilinde yaşayanlar için muhim olan, komünizmin Asyadaki gelişmeleridir. Amerika şimdiye kadar gerek Korede, gerek Hindiçinide — barışı temin için dahi olsa — tavizler vermiştir. Bunların artık bir sonu gelmek lâzımdır. İşte Manilla konferansından beklenilen netice budur.

Manilla Konferansı Amerikan hü-

kümeti için ıki bakımdan son derece mühimdir. Bu, hem iç hem de dış politikada bir faktordür Eğer S. E. A T. O. (Güney Doğu Asya Andlaşması Teşkilâtı) sağlam temeller üzerinde kurulabilirse Eisenhower idaresi başlayan seçim kampanyasında Cumhuriyetçilerin komünistleri Asya bölgesinde de durdurdukları ilân edeceklerdir

Bilindiği gibi Başkan Eisenhower kendi seçim kampanyasının esasını komünizmle mücadele teması olarak seçmiş, demokratları kâfi derecede sert davranmamakla suçlandırmıştı. Şimdi, kendisi bu neviden hücumlara maruz kalmaktadır. Bunların Almenkan efkârında reaksiyon husule getirdiğine en güzel delil kendi zaferidir.

Elbette ki göz göre göre Kongredeki ekseriyeti elden kaçırmak isteme yecektir

Bir garip pazarlık

İngiliz «iyi niyet heyeti» nin Demir Perde ve yeni tâbirle Bambu perde arkasında yapmış olduğu seyahat sona ermiş bulunuyor. Heyet, bilindiği gibi, İngilterenin mes'ul değil gayri mesul kabinesinin başkam ve azalarından müteşekkildi

İngiltere'de , daha doğrusu Avam Kamarasında ıki tane kabine mevcuttur Bunlardan birincisi, seçimlerle iktidarı alan partinin kabinesidir. Bugün bu kabineye Sir Winston Churchill riyaset etmektedir. Fakat bir kabine daha vardır. Adı «Gölge kabine»dir. Seçimlerde kaybeden ve muhaletefi meydana getiren partinin kabinesi Her ıki kabine Avam Kamarasında yan yana oturur, meselâ fiili sağlık bakanını tenkid etmek gerekti mi Gölge kabinenin sağlık vekili kalkar ve tam bir vukufla partisinin tenkidini yapar. Harici işleri muhalefet adına hep aynı kabinenin hariciye vekili, dahili işleri dahiliye vekili deruhte eder. Bunun faydası aşikârdır

İşte evvelâ Rusyayı, oradan Komünist Çını ziyaret eden İngiliz iyi niyet heyetine Gölge kabinenin başkam Mr Attlee riyaset etmekteydi ve azaları arasında gölge kabinenin gölge muhalefet lideri Mr Bevan da vardı

Elbette ki Majestenin başvekili Majestenin Muhalefet lideri gibi serbest değildir, sözü İngiltereyi ilzam eder Ama serbest olan ve sözü İngiltereyi ilzam etmeyen Muhalefet liderinin de bir mühim zat olduğunu kurnaz Çinliler bilmez değillerdir

İşte bu yüzdendir ki Mr. Attlee ile Komunist Çinin lideri Mao Tse Tung arasında cereyan eden ve sabık İngiliz Başvekili tarafından Hong - Kong'ta yapılan bir basın toplantısında ortaya atılan pazarlık son derece alâka uyandırıcıdır, hele muhavere gerek Çinlilerin gerekse İngilizlerin karakterini göstermek bakımından hakikaten eğlencelidir.

Mao Tse Tung muhatabına, aşağı yukarı demiştir ki :

«— İngilterenin Ana Muhalefet partisini teşkil ediyorsunuz, büyük bir nüfuza sahip bulunduğunuz muhakkak Amerikan siyasetini tasvip etmediğinizi de biliyoruz. Bu siyaset sulh için teklikelidir. O halde, sizden istediğimiz bu siyaset üzerinde tesir icra edip Amerikalıları daha mutedil davranmaya sevketmenizdir. Amerikalıları yola getiriniz, her şey düzelecektir.»

Attlee'nın verdiği cevap da aşağı yukarı şöyledir:

«— Komünist âlem içinde, Rusyadan sonra en büyük kuvvetsiniz. Kremlinin siyasetini her bakımdan tasvip etmediğinizi de biliyoruz. Bu siyaset sulh için tehlikelidir. O halde sizden istediğimiz bu siyaset üzerinde tesir icra edip Rusları daha mutedil davranmaya sevketmenizdir. Rusları yola getiriniz, her şey duzelecektir..»

Mao Tse Tung, fikrini daha da etraflı şekilde izah etmekten çekinmemiştir Kanaati şudur :

«Amerika her şeyden evvel Formoza adasını Çin ana vatanından ayıran boğazdan deniz kuvvetlerini çekmeli ve bu adanın komunistler tarafından işgaline bu suretle fiilen müsaade etmelidir. Formoza, aslında Cinindir ve milliyetçi Çin bir hortlaktan başka şey değildir. Sonra, Amerika Avrupada Almanyayı, Asyada Japonyayı silâhlandırmak sevdasından , suretı katıyyede vaz geçmelidir. Bu iki memleket sulh için daima tehlikeli olmuştur. Amerika onları rahat bırakırsa, dünya da rahata kavuşacaktır. İşte İngiliz sosyalistleri, Amerikaya bu fikirleri telkin etmelidirler »

Buna mukabil Attlee de kendi fikirlerini şöyle anlatmıştır :

, «Evvelâ Ruslar Demir Perdeyi kaldırmalı ve Rusyada yaşayan vatandaşlarına daha fazla hürriyet vermelidirler. Dunya barışının en sağlam yolu budur. Bir devlet kendi topraklarında yaşayanların haklarına riayet etmezse, başkalarının itimadını nasıl isteyebilir? Sonra bugün Rusyanın bir çok peyki, hattâ tâbi memleketleri vardır. Bunlar üzerinde çok sıkı bir kontrol ve tedhiş havası mevcuttur. Baskı hafifletilmeli, nihayet ortadan kaldırılmalıdır. Rusya diğer hükümetleri içten içe yıkmak sevdasından vaz geçmelidir Sovyetler silâhlarımda azaltmalı, Rusyayı bir cephanelik halinden mutlaka çıkarmalıdırlar. İşte Çın komünistleri Rusyaya bu fikirleri telkın etmelidirler.»

Bu nevıden muhaverelerden hıç bir şeyın çıkmayacağı aşikârdar. Nitekim Mr Attlee teklifler hakkında ne kendisinin, ne de Mao'nun her hangi bir vaadde bulunmadıklarını sözlerine ilâve etmeyi lüzumlu görmüştür. Bundan da anlaşılıyor ki taraflar konuşmuşlar, nihayet hıç bir mutabakat temin edemeden ayrılmışlardır. Ziyaretin faydası daha ziyade batılıların komünist liderlerin fikirlerini öğrenmelerinden ibaret kalmıştır

Buna rağmen ziyaretın istifadeli olduğu ve. Attlee ile diğer sosyalistlerin hadiseleri daha iyi anladıkları aşikârdar. Nitekim Hong - Kong daki basın toplantısında İngilterenin eski başvekili komünist âlem hakkındaki kanaatlerini ifâde ederken şöyle demiştir'

« Göz boyamacılık var. ,»

Sonra ilâve etmiştir'

«— Ama o kadar aşırı değil »

• Göz boyama dediği, komünistlerin kendi diyarlarını bir cennet olarak tanıf etmeleri olmalı

Attlee -Çu En Lai

Kim kimi kandıracak?

Seyahat devam etmektedir. Heyet Hong - Kong'tan Japonyaya geçmiş ve oranın sosyalist partisine misafir olmuştur. Japon sosyalistleri hiç şüphe yok Çin komünistlerinden çok farklıdırlar ve Amerikaya telkin edilmek üzere Mr. Bevan'a (Mr. Attlee Hong Kong'ta kalmıştır ve heyete Mr. Bevan riyaset etmektedir) telkinlerde bulunmaya kalkarlarsa her halde bu telkinle Mao Tse Tung'un telkinlerinden hayli değişik olacaktır.

Meselenin en mühim tarafı İşçi heyeti Londraya döndüğü zaman Hükümete vereceği rapor üzerine Muhafazakârların tutacakları hareket tarzı olacaktır. Zira hiç hatırdan çıkarmamak gerektir ki muvafık veya muhalif yer yüzündeki her İngiliz önünde sonunda Majesteyi temsil eder ve onun menfaatine çalışır

Avrupa

Suya düşen plân

82 yaşındaki ihtiyar lider Herriot söze başladığı zaman, Avrupa Ordusunun en hararetli taraftarları bile davanın kazanılmasından ümidi kesmeleri gerektiğini anladılar Herriot tekerlekli iskemleyle dolaşmaktadır ve uzun zamandan beri rahatsızdır. Buna rağmen mutlaka konuşmakta ısrar etmiş ve fikirlerini evvelâ Meclise, dolayısiyle de Fransız Umumi efkârına duyurmakta fayda görmüştü. Meclisin eski başkanım yerine kadar iki hademe götürmüştü , İhtiyar politikacı konuşmasını yerinden, ayakta yapmayı

Edouard Herriot
1 numaralı aleyhtar

Fransanın ordusu
İllâ müstakil kalacakmış

düşünüyordu. Gene iki hademenin yardımı ve desteğiyle doğruldu, fakat farkettı ki durmasına imkân yoktur. O zaman, oturarak konuşmasına karar verildi. Herriot - evvelki yıl en güzel plâk musabakasının nutka ait kısmını kazanmıştır - o malûm hitabet kudretile Avrupa Ordusunun aleyhinde bulundu.

Hâdise Fransız Temsilciler Meclisinde, Avrupa Savunma Camiası andlaşmasının müzakeresi sırasında cereyan ediyor.

Mesele daha evvel görüşulcekti Mendes - France'ın ele almayı arzuladığı davaların başında bu iş geliyordu. Başvekil, Fransız Meclisinin andlaşmayı mevcut şekliyle kabul etmeyeceğinden emin bulunduğundan Brüksel konferansında matasavver paktın diğer partnerlerine (Almanya, Belçika, Hollanda, İtalya, Luksemburg) bir takım tâdil tekliflerinde bulunmuştu. Fakat partnerler bunlara iltifat etmemişler, Mendes - France'ın teklifleri kabul olunursa Avrupa Ordusunun manası kalmayacağını belirtmişlerdi. İtiraf etmeli ki Fransa da güç durumdaydı. Avrupa Ordusunu piyasaya çıkaran kendisiydi, ilk plânlar ondan gelmişti, hattâ bu, Pleven plânı diye anılıyordu. Pleven, memleketin eski başvekilıydı Nasıl Kömür ve Çelik andlaşmasının ismi babası gene Fransanın eski hariciye vekili Schuman ise, Pleven de Avrupa Savunma Topluluğuna adını vermişti. Sonradan yeni müzakereler olmuş, Paris'te uzun toplantılar yapılmış, Romalara gidilmiş, neticede elde bulunan metin üzerinde mutabakat hasıl olmuştu. Hatta taraflardan bir çoğu bunu tasdik bile etmişlerdi. Zira Fransa hükümeti andlaşmanın altına imzasını basmıştı, yapılan müzakere Meclisin tasdikini almak içindi. Diğer memleketlerde âdet, bunun bir formaliteden ibaret kalmasıdır Fakat Paris'te asıl hükmeden Hükümet değil Meclis olduğundan tasdikten evvel imza hiç bir mâna ifade etmiyordu.

Meclisteki cereyan Andlaşmanın tasdikının aleyhindeydi. Fakat düpedüz reddedilmesi de istenilmiyordu. İstenilen, müzakerelerin kış devresi başına bırakılmasıydı. Bu ise fiilen redden başka mana taşımıyordu

Müzakereler hararetli geçmişti. Muhtelif hatipler söz almışlar, lehte ve aleyhte konuşmalar olmuştu. Sıra Herriot'ya gelince itirazlar yükseldi. Fransız Meclisinin fahrî başkanı bulunan ihtiyar politikacının Savunma Birliğinin reddi için cephe aldığı gayet iyi bilinıyordu. Eğer konuşursa, mutlaka diğer mebustan tesir altında bırakacaktı. Buna rağmen Herriot 'nun halefi selefine söz verdi ve Herriot '

« — Eğer bu andlaşmayı tasdik edersek, bu Fransanın sonudur » dedi

Muthiş bir, alkış yükseldi. Elleri ni en ziyade hareketle çırpanlar Meclisin en sağında oturan komünist düşmanı De Gaulle culer ile en solunda oturan De Gaulle'cü düşmanı komünistlerdi. Herriot'yu alkışlamak, daha doğrusu Avrupa Ordusunu yuhalamak hususunda tam bir ışbirliği yapıyorlardı. Bu sırada sol kanattan Marse.llaise söylenmiye başlandı. Bir kısım mebuslar ayağa kalktılar, fakat diğer bir

Fransa Meclisi

Bindiği dalı kesti

kısmı, bilhassa ordunun taraftarı olan M. R. P. liler yürüyüp çıktılar. Komünist mebuslar Marseillaise'i bitirince Kızıl Bayrak şarkısına başladılar, ancak bu sefer yuhalandılar. Meclisin içinde karışıklıklar devam ediyordu. Kalabalık dinleyiciler son zamanlarda bu kadar cümbüşlü bir celseye şahit olduklarını hatırlamıyorlardı.

Yeniden Marseillaise başladı. Vekiller de ayağa kalkmışlar, şarkıyla söylüyorlardı. Artık Avrupa Savunma Camiasına ait anlaşmanın Meclis tarafından tasdik edilmeyeceği anlaşılmıştı. Reyler sayıldı : 319'a karşı 264. Müzakerelerin bırakılması teklifi 55 kişilik bir ekseriyetle kabul edilmişti.

Ertesi gün Amerikanın en büyük gazetesi olan New- York Times haberi şu başlıkla verdi : Fransa Avrupa Savunma Camiasını katletti.

Kararın akisleri

Bu sırada İngiliz kabinesi daimi toplantı halindeydi. Cuhurchill ve Eden'e hâdiseler dakıkası dakikasına bildiriyordu. Doğrusu istenilirse Fransa tarafından paktın reddedilmesinde en büyük âmil İngilterenin bir türlü pakta dahil olmaya yanaşmamasıydı. Tabii İngilizler Fransızları bol bol teşvik etmişlerdi. Hattâ tavsiyelerde de bulunmaktan hiç geri kalmamışlardı. Ama bilfiil iştirake gelince, mutad sebep ortaya sürülüyordu: İngiltere sadece bir Avrupa devleti değildir. Onun deniz aşırı mukellefiyetleri de vardır. Savunma topluluğuna dahil olursa o mükellefiyetleri yerine getiremeyecektir.

İşte Fransızlar bunu anlamıyor ve buna kızıyorlardı. İngilizlerin deniz aşırı mükellefiyetleri var. İyi. Ya Fransanın yok mu? Hindıçını, Tunus, Fas, Cezayir, hattâ Madagaskar ? Bu, Fransızları Almanlarla karşı karşıya bırakmak için kâfi ve makbul bir sebep miydi ki ? Elbette ki hayır. Madem ki Büyük Britanya Almanyanın böyle bir camia içinde silâhlanmasını arzu ediyor, buyursun o da girsin. O zaman Almanya Fransaya kafa tutamaz, bir kuvvet muvazenesi hasıl olurdu.

Hem siyasî tarihi hatırlıyanlar bilirler ki Fransa daima Almanyaya karşı kendisine bir ahbap aramıştır. Bu, çok zaman İngiltere olmuştur ve Paris'te yerleşen hemen bütün hükûmetler gözlerini evvelâ Londraya çevirmişlerdir. Ama başka çareleri kalmayınca da, denize düşen yılana sarılır kabilinden Almanyanın şark komşularına kur yapmışlardır. Fransa-Polonya anlaşması bunun neticesidir. Almanyanın şark komşusu gene Polonyaydı. Ama bu, Rusya ile ortaklık kurma manasından başka mânaya gelmiyordu. Nitekim Polonya fırsatı kaçırmadı ve bu karışıklık devam ederken Fransaya derhal ittifak teklif etti. Fransa Rusyaya mı yaklaşıyordu ?

Herriot da Meclisteki sözleri arasında manalı lâflar etmişti. Herriot komünist hukûmeti ilk tanıyan Fransız hükûmetinin başkanıdır ve 1024' de onlarla bir anlaşma imzalamıştır. İhtiyar lider konuşması esnasında «o yandan bu yana Ruslarla aralarında maraza çıkmadığı» hususunu da bir suale cevap olarak belirtmekten geri kalmamıştır. Fransa, batılılar fikirlerinde ısrar ederlerse eski partilerine döneceğini ihsas etmekte fayda görüyordu.

Kararın Washington ve Londradaki aksülâmeli başka oldu. İngilizler her zamanki siyasilikleriyle derhal bir teklifte bulundular . Savunma camiasına dahil olacak altı memleket Amerika ve İngiltereyle beraber toplansınlar , meseleyi bir defa da orada beraberce gözden geçirsinler. Teklif Fransada ve İtalyada musaid karşılandı. Zira Fransızlar kadar İtalyanlar da İngilizlerin hareket . tarzından şikâyetçiydiler. Buna mukabil Amerikalılar bunda bir fayda mülâhaza etmediklerini saklatmadılar. Mesele sadece İngiltere ile Amerikayı değil bütün Atlantik Camiasını alâkadar ederdi. Bu bakımdan, yapılacak en iyi şey NATO konseyini içtimaa davet etmekti. Mesele asıl orada görüşülmeliydi. Almanyaya gelince, paktın tasdik edilmemesi üzerine Almanyaya en süratli şekilde hürriyetini iade etmenin bir zaruret olduğunu bir defa daha ortaya attı. Hem de yüksek sesle ve ısrar ederek. Avrupa her ne pahasına olursa olsun birleştirilmeliydi. Bunun için de ilk ve en mühim şart Almanyanın kendisine düşen vazifeyi almasıydı. Yani silâhlanmasına müsaade olunmalıydı.

İşte Amerikanın Batı Almanya ordusunu teçhiz için yarım milyar dolar yardım yapacağına dair haber bu sırada bir bomba gibi patladı. Savunma bakanlığı Birleşik Amerika devletleri Kongresince kabul edilen tahsisatın buna imkân verebileceğini tasrih etmekte gecikmedi. Ayrıca elde piyade tüfeğinden taşıt vasıtalarına kadar her türlü malzemenin bulunduğunu da ilâve etti.

Avrupa savunma camiasının doğuran eller tarafından, fakat bilhassa İngiltere yüzünden öldürüldüğünde hiç kimsenin şüphesi yoktu". Pakt yeniden canlansa bile bir hortlak olmaktan ileri gidemiyecek ve hiç bir zaman sağlam temellere istinat edemiyecektir. Sekizler, onaltılar veya kırklar toplanabilir, kararlar alabilir, Bunlardan da bir şeyin çıkması pek kuvvetle muhtemel değildir. Ortada eksik olan ne budur, ne şu.., Ortada eksik olan itimattır. Avrupa bunun buhranını çekiyor.

Avrupa ve dünya...

AKİS

Hoşunuza gittiyse hemen

Abone olunuz

İKTİSADİ ve MALİ SAHADA

Maliye

Talebelere dövız yok!

Modern ıktisat, ıhtıyaçlar arasında bır tefrıkten hareket eder. Çünkü insanların ihtiyaçları sonsuz olmasına mukabil bunları tatmın edecek vasıtaları mahduttur. Bu durum karşısında ıktısat ılmının hareket noktası olarak kabul ettiği ıktısadî adam «Homo economicus» elindeki tatmin vasıtalarıyle azamı derecede ıhtıyaçlarını gıdermek ıçın şöyle bir muhakeme yapar: Elimdeki vasıtalar ihtiyaçlarımın hepsini tatmın etmiyecektir; öyle ise elimdeki mahdut vasıtalarla o şekilde kendilerine karşı ihtiyaç duyduğum mal ve hızmetlerimin intihabını yapayım kı bu hareketımın sonunda azamı tatmını elde etmış olayım. İşte masraflarını yaparken iktisadî adamın takındığı tavır budur

Devlet masrafları yapılırken de devlet adamlarımızın aynı maddeden hareket etmeleri gerekır. Zıra devlet varıdatının büyük bır kısmını vatandaşların kesele rinden hazıneye yapılan mecburi aktarmalar, yâni vergiler teşkil etmektedir. Eğer devlet masrafları ıktısadîlik prensıbıne gore harcanmıyacak olursa vatandaş haklı olarak kendı kendine «Devlete verdığım vergı hazineye gıdeceğı yerde keskı cebımde kalsaydı, Devlet, elımden parayı aldı, onu hiç değerlendırmedi, bır takım masraflar yaparak mal ve hızmetler halinde topluluk ıçınde şimdıye kadar tatmın edılmemiş olan kamusal ıhtı yaçlarımı tatmin etmedi» der. Yânı kendı gelırınden mecburî olarak devlet kasasına yapılan kıymet ak tarmasının mıllı gelırı, mıllı servetı artırmasını bekler.

Devlet, zamanımızda, masraflarını içinde bulunduğumuz ıktısadi hayat icabı parayla yapmakta dır. Öyle ise yukardanberı bahsettığımız önemlı meselede gözönünde bulundurulacak husus, devlet parasının en verımlı bır şekılde değerlendırılmesı, en verımlı yerler de sarfedılmesıdır. Bu husus ister ıktısatta olsun, ıster malıyede müşterektır ve her ıkı ılmın temel prensıbını teşkıl eder

Devletın elındekı dövız de ık tısadî bir servettir. Hem de Turkıye gıbı dövız sıkıntısı çeken memleketlerde servetlerın en önemlı, en kıymetlısı... Böyle bir memlekette doviz ister kamu ekonomısının ıh tıyaçlarına, ister özel ekonomının ıhtiyaçlarına cevap vermek ıçin talep edılsın, takıp edılecek yol yıne ıktısat ve malıye ılımlerının temel prensıbını teşkil eden iktısadîlik prensıbının gosterdığı yoldur. Az yabancı parasıyla çok memleket ıhtıyâcını karşılamak!

Türkıye gıbı ıktısaden gerı kalmış memleketlerde en fazla eksıklığı göze batan ve bu eksıkliğın şıddetını olanca kuvvetiyle hıssettıren sey meziyetli insandır. Meziyet sahıbı olan insan ıyi vasıflı insandır. Fakat bu vasıfların çoğu ınsanlarda doğuştan değildir. Ekserısi, tahsıl, eğıtım yoluyla kazanılır.

İşte yenı olarak orta tahsıllerini Turkiye'de ikmal edıp de yüksek tahsıllerını yabancı memleketlerde yapmak istiyen genç talebelerimiz Maarıf Vekâletıne tahsil

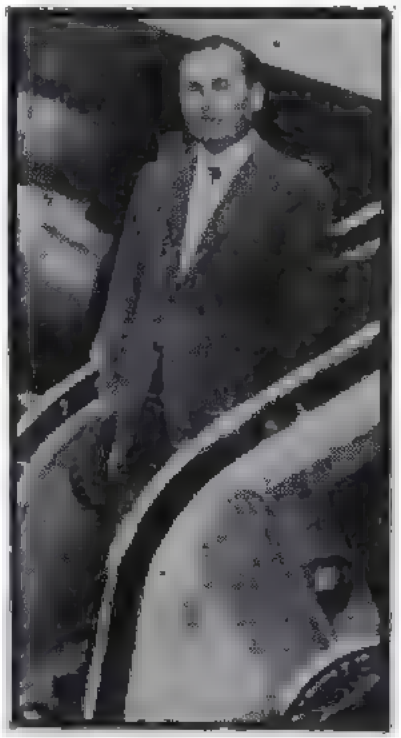

Hasan Polatkan

Vermezse mabut...

yapmak ıstedıkleri memleketlerın ünıversıtelerınden luzumlu kabul belgesını (Acceptance) getırterek muracaat ettıkleri vakıt: «Dovız ıhtıyaca kâfi gelmedığinden maalesef sızlerı göndermek mümkün olmıyacak» cevabını almışlardır

Türkiye 1923 senesıne, yâni Cumhurıyetın ılânına kadar bunyesi, teşkılâtı bakımından bır ortaçağ devleti idı. 1923 te ıse kafalarımızda bır aydınlanma başladı Cumhurıyetın ılânını müteakıp Atatürk ınkılâpları bu aydınlanmanın birer tezahürü oldu. Harf ınkılâbı bu bakımdan okuyup yazma seferberlı ğinde süratı temin etmekten daha çok Batı kültürüne yaklaşmaya doğru atılmış bir adımdır.

Hür düşünme tarzına, Batı metoduna, musbet ılımlere olan ıhtıyacımız bugün dünden daha fazladır Çünkü dün, dünün ıhtıyaçları mevzuubahısti, terakkı eden bır cemiyette yaşadığımızdan bu ıhtı yaçlar bugün daha da artmıştır, Yarın daha da fazla artacaktır Çünkü terakkı eden, ilerlıyen bir ınsanın bır cemıyetin ıhtıyaçları artar

Başvekil Menderes, nutukların dan bırında: «Şayet elımızde daha fazla mühendısımız olsa bayındırlik ıslerıne daha fazla önem vereceğız» demış ve sayın Kemal Zeytınoğlu dışardan memleketımıze muhendıs getırtmek ıçın teşebbüse bile geçmıştı. Demek kı, devlet adamlarımız da memlekette neye ıhtıyaç, vardır, neye ihtıyaç yoktur pekâlâ bılmektedırler. Zaten bılmemeleri ne de ımkân yoktur. Zıra ıçımızde, aramızda yasamaktadırlar.

Madem kı, elımızde mahdut mıktarda dövız vardı, o vakıt ıkı ıhtıyaç arasında bir tercıh yapmak gerekırdı. Hacca gıderek ibadet hürrıyetlerını ıstımal etmek ıstıyen vatandaşların ibadet hürrıyetlerıyle dışarı memleketlere gıderek bırer muhendıs olarak tekrar memlekete dönecek talebelerın eğıtım hürrıyetlerı arasında bır tercıh! Burada karar verılırken hiç şüphesiz gözönünde bulundurulacak husus ıkı ayrı sahada kullanılan dövızin bıze temin edeceği faydalardır. Biz şahsen bu faydaların gençlerin eğıtım sahalarında daha fazla olduğuna kanıız. İslâm dınının gerçekten tetkıkı yapılarak bu ıkı saha arasında bır tercıh yapılmak gerekseydı yıne dövızin Hacca gıdeceklere değil, tahsıle gıdeceklere verılmesi gerekırdi. Zıra «İlım Çınde de olsa gıdınız» Hazretı Peygamber tarafından söylenmiş pek kıymetlı bır hadîstır. Ankara Ünıversıtesının Dıl, Tarıh, Coğrafya Fakültesının asfalt yola bakan ön cephesınde ıse Atatürk'ün hadîs kadar değerlı bır sözü vardır: «Hayatta en hakıkî mürşıt ılımdır.»

Maarıf Vekılı, ümıt ederiz kı, Amerıka dönüsünde gençlerin bu dâvasını ele alır ve pek kısa bir zamanda memleketımızın her karış yerini Amerıka kadar mamur hale getırmek ıçin bunlara şanslarını deneme ımkânı verır. İyi bir aile babasının çocuklarını, otuz yıl ılerısı ıçın yetiştirmesi gerektiği nasıl esas vazıfesı ise, iyi bir maarıf vekılının de vekıllığı zamanında eğıtım çağında bulunanları 30 yıl ılerısi için hazırlaması birinci vazıfesıdır.

Bu hususta Malıye Vekılının elınden gelen her şeyi yapacağından emin bulunuyoruz.

Sıtkı Yırcalı
Transfer derdinde

Ticaret

Transferler tahsisle birlikte yapılacak

Ekonomi ve Ticaret Vekâletince yeni alınan kararlar gereğince bundan böyle memleketimize ithalât a bulunacakların ithal bedellerinin % 10 unu teminat akçesi olarak ödemeleri ve ithalâta tavassut eden bankaların transfer yapılıncaya kadar ithalât bedelinin tamamını Merkez Bankasına yatırmaları gerekiyordu.

Maliye Bakanlığının aldığı yeni bir karara göre ithalâtçılarımızın ithalât bedellerinin tamamını Merkez Bankasına ödedikten sonra transferin yapılması için geçen zaman kazanılmak istenmektedir. Bunun için de önümüzdeki ihraç mevsiminden itibaren transferler tahsisle birlikte yapılacakta İthalâta tavassut eden bankaların akreditif açmaları için de İthalâ'çıların Merkez Bankasından transfer kuvertürünü temin etmeleri gerekmektedir.

İktisadî ve Ticarî meselelerin diğer meselelerden farık vasıfları süratli olmalarıdır. Bu karar bu süratı temin edecek mahiyettedir. Üstelik bu suretle iş adamlarımızın, bankalarımızın paraları bir müddet Merkez Bankasında âtıl kalmaktan kurtarılmaktadır. Onun için bu karara isabetli bir karar nazariyle bakılabilir.

Japonya

Başvekil dünya turuna çıkıyor

Harp dokuz sene evvel Uzak - Doğu'da bugünlerde sona ermiştir. Fakat dokuz sene zarfında Uzak - Doğu'nun politik manzarası çok değişmiştir. 1945 te galip büyük devletler arasında yer alan Çin, milliyetçilerle komünistler arasında uzun zaman mücadeleye sahne olmuş ve 1949 senesinde tamamen komünistlerin eline geçmiştir. 1949 dan bu yana politika edebiyatında Çinden iki adla bahsedilegelmiştir : Komünist Çın, Millıyetçi Çin. Aslında bu iki terim aynı coğrafya bölgesinin iki değışık adla ıfade edılmesinden ziyade aynı coğrafya bölgesınde muayyen bir kısmı ellerinde tutan iki ayrı polıtik hüvıyetin birbırınden tefrık edilmesinde kullanılır.

Komünist Çın o zamandan bugüne kadar geçen zaman zarfında Batılı Devletlerin bazıları tarafından tanınmış, fakat 1950 senesi sonlarında Kore harbine fiilen iştirak ettiğinden Birleşmiş Milletler Teşkilâtınca mütecaviz addedılmiştir. Kore'de harbın cereyan etmekte olduğu 1950 yılı sonlarında Komünist Çin, komünistler safında harbe gireceği yerde şayet Birleşmiş Milletlerle Kuzey Koreliler arasında arabulucu rolü oynamış olsaydı, belki Uzak Doğu'da Çin politikası üzerinde Batılı devletler arasında bir görüş beraberliği hasıl olur ve Çin komünist de olsa Birleşmiş Milletler Teşkilâtına kabul olunurdu. İşte bu yüzden tabir caizse, bir tabya hatası Komünist Çine dünya politika sahnesinde pek de başarılı bir politik mevki hazırlamamıştır.

Fakat Uzak - Doğu deyince insanın aklına derhal Japonya gelmektedir. Zira Japonya Uzak - Doğunun Amerika Birleşik Devletleridir. Uzak - Doğu'nun harikalar diyarı Japonyadır. İşte bu memleket ikinci cihan harbinin sonunda ekonomik bakımdan pek zor bir duruma düşmüştür. Japon bütçeleri daimî olarak acık vermektedir. Japon ticaret bilançosu da daimî olarak açıktır. Japonya'da hayat şartları o kadar ağır, bir japonun hayat seviyesi o Kadar düşüktür ki, o, bır japon için millî bir gıda telâkkı edilen pirinç ve kuru balığın tedarikinde dahi güçlüklere rastlanmak tadır.

Harp sonunda Japonya «Doğan Güneş İmparatorluğunun» büyük bır kısmını kaybetmıştır. Kore ve Mançurya artık Japonyanın bir kısmını teşkıl etmemektedir. Çine komünistler hâkım olduğundan tabii pazarlarının büyük, bır kısmını kaybetmıştır. Japonya şimdi bu boşluğu Güney - Doğu Asya'da pazarlar temin ederek doldurmak azmındedir. Fakat bu arada nüfus büyük bir hızla artmaktadır.

Doğum, ortalama olarak bınde 34 - 35 dır Bu senede ortalama olarak üç milyonluk bir nüfus artışını tevlid etmektedir. Bır takım sosyal tedbirler Japon işçisinin geçim şartını hafifletmek için alınmıştır. Fakat buna muvazi olarak da japon imalâtçıları daha az aile yükü olan Japon işçilerinin işe alınması için faaliyete geçmişlerdir. Bu durum karsısında çok nüfuslu ailelerin korunması zımnında ev sanayii devlet tarafından himaye edilmiş, bunun sonunda da nüfus artışım önlemek için alınmış olan bir tedbir, bilâkis nüfus artışını intaç etmiştir.'

1950 senesi Haziran ayında Kore'de patlak vermış olan harp Japonya'yı Birleşmış Mılletlerın bir nevi üssü halıne getırmıştı Yüzbınlerce kışılık Amerikan ordusu ve Birleşmiş Milletler kuvvetleri Japonyaya turistlerin temin etlıkleri faydaları temin ediyorru. Simdi Amerika Birleşik Devletleri Kore'den birliklerinin büyük bir kısmını çekmek üzeredir, İngiltere Commonvealt tümeninin bazı birliklerini geri alacaktır. Koredekı Türk Tugayının da alaya indirileceğınden bahsolunmaktadır. Geçen senedenberi husule gelmiş olan Uzak Doğu'daki yeni durum Japonya için hiç de iyi değildir. Başvekil Yoshıda güçlükleri nasıl bertaraf edeceğini pek sarih olarak bilememektedir. Haziran ayında Amerika Birleşik Devletlerine bır seyahat yaparak Amerikan devlet adamlariyle temaslarda bulunacak ve Japonya'ya malî yardım, yabancı sermaye, ve bir miktar istikraz temin edecektı. Fakat Parlâmentoda çıkan bir kavga japon başvekilinin seyahata çıkmasına mâni oldu. Yoşhıda aynı seyahati bu sefer bir dünya turu perdesi altında yapa-

Yoshıda

Şark ışı pazarlık yapacak

caktır. Ziyaret edeceği başlıca memleketler Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleridir. Başvekil bu memleketleri yukardakı sıraya göre ziyaret edecektir

Bu sırada da görülduğü gibi İngiltere ve Amerika Birleşik Devleleri en sonda yer almaktadır. Bu acaba Japon başvekilinin bu devletlere karsı duyduğu bır gönül kırıklığının mı ifadesıdır, dıger devletleri daha evvel zıyaret etmesını makul gösterecek sebepler mı vardır, yoksa Japonya kurtuluş yolunu İngiltere ve Amerika Birleşık Devletlerınden zıyade yukarda isımleri gecen devletlerle ışbırlığı yapmakta mı bulmaktadır? Bunları bize hep zaman gösterecektir. Japonyayı yeni olarak zıyaret etmiş olan ve hâlen beynelmılel Roma nufus konferansına ıştırak etmek üzere memleketımızde bulunan bır Amerıkalı Japonyada ekonomik durumun cetın meseleleri olduğunu söylüyor. Japon Başvekılıne Japonya ıçin semereli seyahatler dılemek lâzım Çunkü bugun Japonyayı tehdıt eden ıktısadı bir tehlıkenın yarın hür dünyayı tehdıd etmiyeceğını kımse temin edemez.

Avrupa

Beynelmılel nüfuz hareketleri

Bir çeyrek asır müddetle Avrupayı harpleriyle ınletmış olan Napolyon, kurmayı tasarladığı büyük ımparatorluğunu Avrupa'dan zıyade Asyada kurmak istıyordu. Çunkü kendı ıfadesıyle küçücük Avrupada 150 000 000 insan yasıyordu. O zamandan bugune kadar 140 sene geçti ve Avrupa'da nüfus üç kat arttı. Napolyonun zamanında 25 mılyon olan Fransa bugün 40 mılyon, Ingıltere 50 mılyon, Almanya Doğu Almanyayla beraber 75 mılyon, İtalya 45 mılyondur. Napolyon harpleri zamanında ıse İtalya 15 milyon (yarımada İtalyası), küçük Alman dükalıklarının hepsi ıse 25 mılyon, İngıltere de 15 mılyon kadardı.

Artan bu nüfus karşısında eskı Avrupa kıtasında geçım şartları ağırlaşan aileler bu şartların daha ehven olduğu memleketlere doğru hıcret etmekledirler

Beynelmılel nüfus hareketlerı ne tarihın muhtelif devrelerinde yenı kıtaların keşfiyle birlikte rastlanır. Bu hareketler bılhassa 19 uncu asırda büyük önem kazanırlar. 19 uncu asırda devre devre nüfus hareketlerı vardır. Bunlardan sonuncusu 19 uncu asrın sonuncu kısmındadır. Yirminci asrın başlarında Birinci Cihan Harbinden önce ve sonra da büyük muhaceret hareketlerı olmuştur.

İkıncı Cıhan Harbını müteakıp eskı kıtadan yenı dünyaya doğru büyük bır nüfus akını belirmeğe başlamıştır. Son seneler zarfında da Amerikaya doğru bır nufus hareketı vardır Son ıkı sene zarfında 237 000 Avrupalı Amerıkaya hicret etmiştir

Muhacirlerin yerleştıkleri memleketler mıktarlarıyle birlikte şöyledır

Kanada 60.000 Amerıka Birleşık Devletleri 50 000, Avustralya 45 000. Brezılya 34.000, Arjantin 30.000

Başlıca muhacır gönderen memleketler de şunlardır :

Almanya 100 000, İtalya 70,000, Avusturya 20.000, Belçıka 13.000. Yunanıstan 10 000.

Bu rakamları tetkık eden beynelmılel nufus hareketlerı mütehassısları Yenı Dünyaya muhacır gonderen memleketlerın değışmış olduğunu soylemişlerdır., Artık dıger kıtalara en fazla muhacır gönderen memleket eskısı gibi Almanya değıldır, Almanya bu mevkıını İtalyanlara ve Yunanlılara vermek üzeredir. Ocak ayından ıtıbaren Almanya dışarıya 21500 göçmen gönderdığı halde İtalya 35,500, Yunanıstan 5.2000 göndermiştir. Başlıca hicret edilen memleketler de değışmıştır. Lâtın Amerıka Cumhurıyetleri tarafından alınmış olan kolaylık tedbirleri muhacırleri bılhassa bu memleketlere doğru çekmektedir

Hıcret etmiş olan bu nüfusun yerleştığı yerde ış ve güç sahıbı olmasını temin etmek sosyal guvenlık ıçın alınması gereken bırıncı tedbırdır

Gıda

Beynelmılel Gıda ve Tarım Teşkılâtının yıllık raporu

Bırleşmiş Mılletler Teşkılâtının ıhtisas organlarından bırı olan Mılletlerarası Gıda ve Tarım Teşkılâtı senelık raporunu yayınlamıştır. Bu rapora göre 1953 , 1954 mahsul yılında ıstıhsal 1952 - 1953 mahsul yılı ıstihsalını' aşmıştır. İstıhsalde kaydedılen artış nüfus artışlarında kaydedılen artıştan daha fazladır. Fakat rapor bir noktayı daha belırtmektedir, o da Kuzey Amerıka memleketlerının ıstıhsal fazlasını nereye koyacaklarını bilemiyecek derecede fazla istıhsalle karşılaşmış olmalarına, mukabıl bazı Uzak - Doğu ve Lâtın Amerıka memleketlerının az istıhsalle karsı karsıya bulunmaları keyfiyetidir. Bundan sonra raporda bolgelere göre su malûmat vardır :

Balı Avrupa ; İstıhsal artmıştır. Mahsul fiyatlarını ındırmek ıçın uzun vâdeli tedbırler alınması gerekmektedir. Batı Almanya, Yunanıstan, İtalya, ekmeklık buğday ıthalâtını azaltmağa muvaffak olmuşlardır Fransa ve İsveç bu buğdayları ıhraç edebılecek hale gelmışlerdır Fiyatların ınmesine mânı olan şey küçük zıraı ısletmelerın yaygınlığıdır. Zıraî istetmelerde temerkuze yalnız İsveç muvaffak olmuştur.

Rusya ve Doğu Avrupa : 1953 senesındenberı Rusya ve peyklerinde refah ekonomisine doğru bır ılerleme vardır. Bataklıkların kurutulmasına büyük gayretler sarfedılmektedir, ekim evvelkı yıllara nazaran daha fazladır. Zıraî koperatıflere büyük kredıler açılmaktadır. Gıda maddeleri ıçın ithalâta büyük önem verılmektedır. Ferden çalışan köylülerle, kolektıfleştırme dışında kalan zıraî ısletmelere lüzumlu kredı verılerek arzın talebe uyması temın edılmektedır

Lâtın Amerıka : Zıraatlerını modernleştırme hususunda ellerinden gelen gayretı sarfetmektedirler. Şılı daha fazla şeker sanayıine ehemmıyet vermektedir. Brezılya ve Meksıka buğday istihsalını arttırmağa çalışmaktadır. Lâkin nüfusun bu memleketlerde istıhsalden daha fazla artması adam başına düşen ıstıhsalı azaltmaktadır.

Klâsık iktısatçılardan Malthus nüfusun gıda maddelerine nazaran daha fazla arttığını ıddıa edıyor ve insanları aşırı nüfus artmasının tehlıkelerinden korumak için mânevı zecre davet edıyordu. Halbuki rapor gosterıyor kı, gıda maddelerının ıstıhsalındekı artış insan nüfusundakı artmalardan daha fazladır.

ASKERLİK

Ordu

Personel dâvası

Ordu personel işlerini yeniden tanzim edecek olan bir kanunun Büyük Millet Meclisine sevkedilecek iken geri alınarak yeniden üzerinde çalışıldığı malûmdur

Ordunun en mühim meselelerinden biri, hattâ birincisi olan personel dâvasının bu defa esaslı ve katî olarak halledileceğini ümit ediyoruz

Orduda personel tâbiri, yüksek kumanda heyetinden itibaren bütün subayları, subay muadillerini, askerî memur, teknisiyen, ve sivil memurları ve astsubayları da ihtiva eden bir mâna taşır Personel meselesinin ehemmiyeti cidden büyüktür. Çünkü ordunun devamlı kadrolarını bu personel teşkil eder ve bütün vazife, idare ve kumanda bakımından bunlar arasında taksim edilmiştir. Personel meselesini iyi halledenden ordularda diğer bütün işler de kolaylıkla görülür

Personelde aranılan vasıflar, ehliyet, miktar, moral, ve devamlılıktır Ehliyet, ahlâk, sağlık ve meslekî bakımdan vazifenin talep ettiği kabiliyetlere malik olmak demektir Personel miktarca, vazifenin pürüzsüz olarak görülmesini temin edecek ölçüde olmalıdır Moral, personelin meslek ve vazifeye hevesi, bağlılığı ve sevgisi olması ve çalışma zevk ve heyecanını duymasıdır

Devamlılık ise, personelin, orduya bütün kabiliyet ve imkânlarıyle kâfi derecede hizmet edebilmeleri için mümkün olduğu kadar uzun müddet vazife görebilmeleri, orduda kalmaları demektir.

Devamlılık, personelin mesleğe rağbet ve sevgisinin devamına, hizmetin ahenk ve tesanüdüne delâlet eder Personeli, mutemadiyen, ve her imkândan istifade ederek boşalan müesseselerde ne meslek sevgisi, ne tesanüt, ne de verim vardır. İşte personel dâvasının gayesi personele bu vasıfları azamî derecede kazandırmaktır

Bu maksada erişmek için, evvelâ orduya kifayetli bir rağbet ve mevcut personelden azamî randıman alınmasını temin edecek bir personel politikası tesbit etmek ve bunun bütün esaslarını vatandaşlara ve alâkalılara iyice anlatmak lâzımdır Bundan sonra bu politikanın icra sahasına konularak gerçekleştirilmesi kalır

Ordu personeli, gerek menşe itibariyle, gerek vazife, hizmet ve kulfet bakımından çok çeşitlidir. Denebilir ki büyük müesseseler içinde, en çok sayıda ve en çok çeşitte personel kullanan en büyük müessese ordudur. Bu sebeple, personel statüsünde büyük bir çeşitlilik meydana gelmesi zarurîdir Vazife ve hizmetler, gerek talep ettikleri vasıflar ve kabiliyetler bakımından, gerekse yükledikleri kulfet, fedakârlık ve yıpranma mecburiyetleri dolayısıyle, ve hususiyle ihtiva ettikleri risklerin çeşitli oluşu sebebiyle gerçekten birbirinden pek farklıdır Boyle olunca personel heyetinin kategorileri elbette çeşitli statülere mâlik olacaklardır. İşte bütün bu hususların etüdleri ilmi bir mahiyet gösterir." Bunlar, tecrübe ve prejüelerle asla halledilemezler Personel meselelerinin yanlış hal tarzlarına ve bunların mahzur ve zararlarına dair askerlik tarihimizde çok misal vardır Bu zararlar yalnız ordu bünyesinde kalmaz, memleketin yüksek menfaatlerine de dokunur

Personel mevzuunda alınacak tedbirlerin neticeleri senelerce sonra belli olur ve hatalar yapılmış ise o vakit ve geç olarak meydana çıkar Mukabil tedbir alınıp müessir oluncaya kadar hayli zaman geçer ve o nisbette de zararlı olur

Personel dâvasının her şeyden evvel hukukî sonra meslekî, idarî, sosyal ve psikolojik cepheleri vardır. Böyle olduğu içindir ki bu dâvanın etüdü ve halledilmesi, sistemli bir çalışma talep eder. Çeşitli sahalardaki çalışmalar sıkı bir koordinasyona tâbi tutulmalıdır, aksi takdirde, hal tarzları arasında tenakuzlar olur Meselenin hallinde, taklit ve kopyacılıktan katı surette içtinap etmek lâzımdır Çeşitli orduların metod ve prensiplerini uzun zamandır sadece kopye etmekle iktifa ettiğimiz için bugün personel dâvasını yeni baştan ele almak zorunda kalmış bulunuyoruz. Yaptığımız taklitlerin hiç birisi bu orduda kök tutmamış ve daima bunların mahzurlarını gidermek ve eksiklerini tamamlamak için uğraşıp durmuşuzdur. İşte bu esaslara gore yapılacak çalışmalardan sonra tesbit edilecek politikanın tatbik ve icrasını programlamak ve ondan sonra da icraya geçerek gerçekleştirmek kalır

Personel dâvasını - boylece hallet mek zarureti karşısındayız. Böyle olmazsa, yapılanlar şahsî olur, devamsız olur, mevcut kifayetsizlik ve haksızlıkları izale etmek şöyle dursun yeniden bir sürü pürüz ve mahzur meydana getirir daha kısa tâbirle faydasından çok zararı olur

Esas dâvalar hiç bir zaman palyatif tedbirlerle halledilemez Denebilir ki böyle radikal bir personel reformu uzun sürer Elbette! Her esaslı teşebbüs uzun vâdelidir, fakat kokludur, temellidir, kısa zaman soma yeniden ayarlamalara, duzeltmelere ve tadillere luzum bırakmaz. Sistem tam olarak kurulur ve inkişafı mümkün olur. Yine denebilir ki bazı haksızlıkların izalesi için acele etmemiz lâzımdır Mevcut nizamın eksik ve haksızlıklara sebep olduğu bir hakikattir. Fakat büyük bir işi, acele bazı faktörlerin icabına uydurmak için eksik ve kifayetsiz bir halde halledivermek gibi fahiş bir hataya düşülmekten se, en barız haksızlıkları süratli bazı tedbirlerle izale edip esas meseleyi yukarıda işaret ettiğimiz şekilde halle devam etmek daha doğru olur İki asırdır yazıp bozuyoruz, bu defa esaslı ve mükemmel yapalım

Havacılık

Avrupa'da Rus Bombardıman Üsleri

Berlin'in şimalinde Grossdölln ve Vogelsang mahallerinde büyük tayyare meydanları inşa edilmektedir Bu üsler atom bombası atacak tayyarelerin kullanılması için yapılmaktadır

Almanya - Polonya hududunda Gölitz'de de av tayyare meydanı yapılıyor

Mikrop harbi

Biyolojik harp, bakteriyolojik harp gibi isimler alanda, mikrop ve zehir saçmak, zararlı böcekler üretmek ve dağıtmak suretiyle harp yapılması üzerinde uzun zamandanberi başlıca büyük devletler çalışmaktadır

Bu maksatla Amerikada kurulmuş fabrikalarda, usul ve çalışmalar inkişaf ettikçe mühim meselelerle karşılaşıyorlar Birinci mesele, tehlikeli istihsalerin çoğalmasıdır

Amerikalıların Bakteriyolojik harp

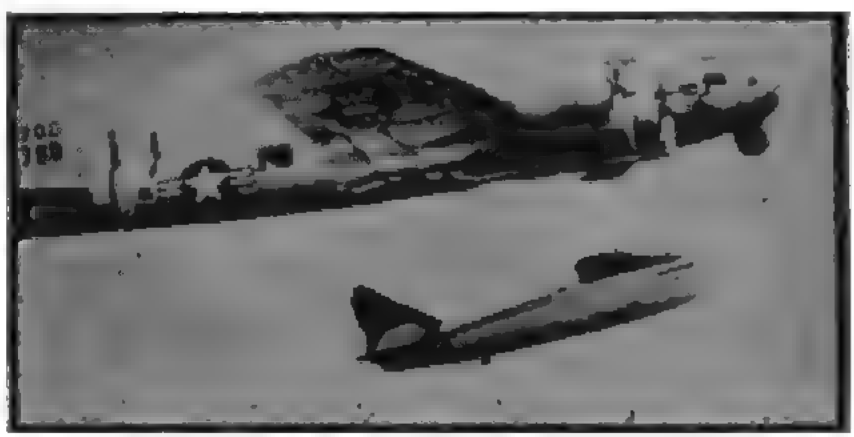

Tayyareden atılan kurtarma botu

Gökten gelen yardım

araştırma merkezi Detrick kalmpındadır İkinci Dünya harbinde kurulmuştu İstihsal arttıkça artık ve lüzumsuz maddeler de mühim bir mesele teşkil ediyor. Nitekim aynı mesele atom bombası fabrikalarında da vardır Bu maddelerle temasa gelen hava gerek işçiler, gerekse civardaki halk için tehlikeli olduğundan sterilize edilmek mecburiyeti vardır

Bütün tehlikelerine ve mahzurlarına rağmen bakteriyolojik harp hazırlıklarına gerek Amerika, gerekse Rusya ve İngiltere de büyük ehemmiyet verilmektedir

Japonya

Hava kuvveti doğuyor

Komünist emperyalizminin yayılmasına karşı hür dünyanın aldığı tedbirler içinde Asya ve Japonyanın silâhlandırılması çok mühim bir yer tutar Gerçekte Birleşmiş Milletlere ve hattâ NATO ya mensup bazı devletlerin zahiri bütün samimiyet ve gayretlerine rağmen bu antikomünist haçlı sefere lüzumu kadar ciddiyetle iştirak etmediklerine artık herkes kanaat getirmiştir Almanya ve Japonya gibi iki büyük milletin bu mücadelede hür dünya tarafında bulundurulması hayatî ehemmiyeti haizdir. Bu vaziyette yapılacak politika hatası yalnız bu iki büyük kudretin hür dünya tarafına geçmesine mâni olmakla kalmaz, öte taraftan yardımcı olmalarına imkân da hazırlıyabilir. Bu bakımdan bu iki milleti silâhlandırmak ve sıkı olarak antikomünist bloka bağlamak ve bunda da artık acele etmek lâzımdır

Almanyanın Avrupa müdafaasına iştirak ettirilmesi Fransızların ve onları —açıktan olmamakla beraber, esasen sürette desteliyen— başka milletlerin obstroksiyonlariyle gecikmekte devam ediyor. Kaybedilen zamanın hür dünya müdafaasına ne kadar zararlı olduğu hâdisatın inkişafından sonra daha iyi anlaşılacaktır. Her ne kadar Almanlar şu veya bu şekilde askerî kuvvetlerini hazırlamakta iseler de, açıkça ve resmî olarak Alman millî hâkimiyetinin tanınması ve ordularına müsaade edilmesi, bu kuvvetin (müessir surette inkişafı için lüzumludur

Japonyaya gelince Pasifikte Amerikadan sonra en muhim askeri kudret muhakkak ki Japonya olacaktır. Bunu takdir eden Amerikalar zaten Japonları silâhlandırmağa başlamışlardır bile Geçen Ocak ayında Japon hava kuvveti resmen doğmuştur. Bu kuvvet, şimdilik altı aylık olacaktır Her birinde 18 hafif irtibat tayyaresi bulunacaktır. Karargâhları Shizuoka'da bulunan Hamamaton'dadır Burada eğitim merkezi de açılmıştır

Janon askeri kuvvetlerine, şimdilik Millî Emniyet Kuvvetleri denilmektedir. Bunlar iki yıl içinde modern av ve uzun menzilli keşif tayyareleriyle teçhiz edileceklerdir Hava kuvvetlerinin umumî yekûnunun ne olacağı hakkında henüz sarih bir bilgi verilmemekte ise de bunun bin tayyarelik ve 150 bin kişilik bir kuvvet olacağı tahmin edilmektedir

Japon Millî Müdafaa Dairesi Müdür Muavininin bir açıklamasına göre bu sene alınacak tayyareler F 86, F Sabre ve F 94 C. Starfire tayyarelerinden 143 adet olacakta

Amerikan Reisicumhurunun, Batı Pasifik (müdafaasının anahtarı diye vasıflandırdığı Japonyanın bu şekilde kendi askerî kudretine malik olması hür dünya müdafaası için gerçekten memnunluk verici bir hâdisedir Kara ve deniz kuvvetlerinin de muvazi inkişafiyle Pasifikte durum kuvvetli olarak hür dünya lehine inkişaf etmiş olacaktır

Paraşüttü kurtarma

İş rüzgâra kaldı

Denizcilik

Yavru denizaltı gemisi

Küçük denizaltı gemilerinin ikinci dünya harbinde de mühim rol oynadığı görülmüştü. Bu sebeple, bir taraftan atomla müteharrik büyük denizaltı gemileri yapılırken diğer taraftan da pek küçülerinin yapılmasına çalışılmaktadır

Amerikan bahriyesi bu maksatla T 1 adlı bir küçük denizaltı gemisini tecrübe etmektedir Bu denizaltı gemisi kırk senedenberi yapılan ilk küçük gemidir Murettebatı iki subay ve 12 tayfadan ibarettir. Uzunluğu otuzdört metre kadardır Normal ve orta bir denizaltı gemisine nisbetle üçte bir kadar küçük tür Japonlar bundan çok daha küçük denizaltı gemileri yapmışlardı

T—1 denizaltıları, hareket ve manevra kabiliyeti bakımından üstün vasıflar göstermektedir; yakalanması ve tahribi oldukça güçtür

İngilizler de küçuk denizaltı gemisi inşasına ehemmiyet veriyor. Bu gibi gemiler bilhassa Limanlara girmek ve orada barınan gemilere taarruz etmekte mühim rol oynarlar

Harb zamanında da bunlar hayli kullanılmışlardı 22 Eylül 1943 de Kattaro fiordda bulunan Alman zırhlısı Pirtits üzerine taarruzda, Japonyaya karşı harpte Singapore Saigon deniz kablosunu kesmekte ve Singaporedaki Japon kruvazörü Takao ya taarruzda kullanılmışta

Yeni denizden çıkarma vasıtaları

Amerikan bahriyesinin ikinci dünya harbinde karaya karşı çıkarmalarda kullandığı (LVT) vasıtalarının yeni modellerinden yapılmağa başlanmışta

TIB

Kongreler

Hematoloji kongresi:

Beşinci hematoloji (kan hastalıkları) kongresi, bu yıl, Parisde, Prof. Paul Chevallier nin başkanlığında, 6 - 12 Eylül arasında toplantısına başlamıştır. Bu münasebetle bir sergi hazırlanmıştır. Ayrıca, kongreye iştirak edeceklere, modern tıbbî araştırmalar üzerinde orijinal filimler gösterilecektir. Paris dolaylarında gezintiler, pariler, muzikal konserler de tertiblenmiştir. Bu kongrenin ilmî programında aplazîler, akyuvarların fizyolojisi, trombopla stin ve kendinden önceki faktörler, dalağın fizyolojisi üzerinde yeni fikirler, immüno - ematoloji ve bir çok da, serbest mevzular vardır.

Beşinci transfüzyon kongresi

Bu kongre de Prof. Benhamou'nun başkanlığında Parisde 13 - 19 Eylül tarihleri arasında toplanacaktır. Bir çok doktorlar, teknisyenler, herhangi bir transfüzyon merkezine uzaktan yakından bağlıaraştırıcılar bu kongreye davet edilmişdir. Evvelce Akış dergisinin iki sayısında kan gruplarından, bunların önemînden. Ve son zamanlarda bu sahada başarılan gelişmelerden bahsetmiştik. Hematoloji ve transfüzyon birbirlerine çok bağlı bilgiler oldukla rından her iki kongrenin birbiri arkasından toplanması faydalı ve zarurı, görülmüştür.

Bu kongrenin ilmî etüdleri arasında immüno — ematoloji, insanda kan gruplarının jenezi, kan grubu antijenlerinin immüno - şimisi, kan gruplarının serolojisi, transfüzyon arızaları, transfüzyonla geçen hastalıklar, transfüzyonun lüzumsuz kullanılmasından doğan hatalar, tranfüzyondan sonra görülen sarılıklar, şokda tranfüzyon, kanın ve plazmanın hazırlanması ve muhafazası, kan nakli için organizasyon, milletler arası kan nakli için organizasyon, millet lerarası kan organizasyonlarının çalışmaları, transfüzyon maddelerinin miletler arası normalizasyonu, transfuzyonun mediko - legal durumu gibi enteresan konular vardır. Yurdumuzdan bu kongreye Gülhane tıb akademisi Prof. Vekillerinden Dr. Yarb. Mehmed Yardımcı, Hamid Kamgozen, ve Fethi Tezok iştirak edeceklerdir. Yurda hayırlı bilgilerle dönmelerini ve gördükleri yenilikleri gitmiyen hekimlerin faydalarını sağlamak üzere yayınlatmalarını temenni ederiz.

Türkiye'de hekimlerimiz için bu «temenni» her zaman olagelen bir meseledir. Gorduklerini, öğrendiklerini hekimlerimizin kendisine saklamaması lâzımdır.

Her mesleğin kendine has «kıskanç» tabiatı vardır. Bunu saklamamak elzemdir. Fakat, kıskançlık Tıb gibi beser için çalışan bir ilimde yaşamamalıdır.

Hekim, bildiğini, öğretecek, öğrendiğini verecektir. Bu kütle sıhhatini kurtarmak, korumak bakımından elzemdir. Hekimin bilgisi ses dalgaları gibi, meslekdaşlarına yayılmadıkça, bu memlekette insan sıhhatini de «tehlike» ye sokmuş olacağız.

Ve bunun için tekrar ediyoruz. Bu kongreye iştirak edecek olan hekimlerimiz, öğrendiklerini, bilgilerini bizler için— yeni bir şey katan her şeyi yayınlamalıdırlar.

Beynelmilel Teşkilât

O. M. S. in 1953 yılı çalışmaları

O. M. S. (Dünya Sağlık Teşkilâtı) 1953 çalışmalarının bilançosunu, Dr. Candau'nun hazırladığı bir raporla yayınlamış bulunuyor. 1953 dânemini birdirine eşit iki bölüme ayırmak lâzımdır. Birinci dönemde Dr. Brock

Hekimlik Devletleştirilmeli midir?

Dr. Esad EĞİLMEZ

Bu fikir yeni değildir. Refik Saydam zamanındanberi bu yolda çalışmalar vardır. Esasen bu iş biraz da başarılmıştır. Bugün devlet müesseselerinden başka yerde çalışan kaç hekim vardır?

Hekimliğin devledeştirilmesi konusunu devlet, halk ve hekim bakımından ve bunların ayrı ayrı menfaatleri göz önüne alınarak mütalâa etmek yerinde olur. Devlet kendi müesseselerinde en iyi hekimi en ucuza çalıştırmak amacındadır. Halk zaten bedavacılığa alışmış durumdadır. Günde 200 - 250 hastaya polikliniklik yaptığımız halde, muhteşem arabasıyle hastahaneye gelerek, baş tabibin odasına ve ayağına en lıya katlı hekimi çağırıp emir vermek suretiyle en ince muayeneleri yaptıran zenginleri ve mevki sahibi kimseleri çok görmüş ve bu yüzden kapı önlerinde bekleşen hastaların ıstırabını çok çekmişizdir.

Hekim de artık, Laennec ve Hippocrates devirlerinin fevkalâde altrüvist insanı değildir. İktisadi, malî, sosyal zaruretler fazîletlere, insanlıklara, kahramanlıklara sınırlar çizmekte ve başka istikametler vermektedir. Bugün artık orta çağın veya Haçlı ordularının şövalyelerini ve ufak şeref kırıcı bir hâdisede başını arkaya atıp burnunun ucundan eldivenini karşısındakinin suratına fırlatarak onu Bolonya ormanına düelloya çağıran asilzadeleri bulamazsınız. Hekimin kanunsuz ve talimatnamesiz sadece vicdanı ve mukaddes yemini ile başbaşa sanatını icra ettiği devirler geçmiştir. O, şimdi, her tarafından nizamlar, kanunlar, talimatlar, emirler, vergiler ve mukelleflerle sarılmış ve bağlanmış durumdadır. Bunların ortasında fazilet timsali bir heykel gibi bir elinde yılanı, öbür elinde şifa tası ve ağzında Hippocrates'in kupkuru yeminiyle yaşayamaz, barınamaz, gelişemez ve yükselemez. Maddî menfaatler onu da tesiri içine almıştır. O halde bu menfaatlerin hakkın ve devletinkilerle uzlaştırılması lâzımdır.

1948 de Cenevre'deki genel toplantıda dünya tıb birliği on iki prensip kabul etmişti. Bunlar hekimin hürriyetini sağlayacak temel unsurlardı. Aralarında Hastanın kendi hekimini ve hekimin kendi hastasını seçme hurriyeti, tıbbî müesseselerin kontrolünün sadece hekimler eliyle yapılması, hastanın yatacağı hastahaneyi kendisinin seçmesi, hekimin dilediği ve seçtiği yerde ve beğendiği ihtisasta çalışması, hekimin dilediği tedaviyi ve lüzumlu gördüğü ilâcı kullanma hürriyeti, hekim ücretlerinin sigorta şirketlerinin takdirine ve devletin isteğine göre değil, hekimlerin kendi değer ve arzularına gore ayarlanması, hekimlerin resmi işlerden arta kalan zamanlarını kendi muayenehanelerinde özel hastalarına hasretmeleri serbestliği, hekimlerin, hükümet veya sosyal emniyetin hizmetkârları durumuna getirilmemeleri gibi hayatî maddeler vardı.

Butan hekimlerin elbirliği ile bu nakları elde etmek için çalışmaları zarurıdır. Hekimlerin bu ana hak ve hurriyetlerini tahdit etmek için bir çok memleketlerde çalışmalar vardır. Bu arada İngilterede yapılan tahditleri öne sürenler de bulunmaktadır.

Yurdumuzda da bu cereyan, İstanbul Tabib Odasında 25/26/27 haziran tarihlerinde üçüncü toplantısını yapan Tabib Odaları büyük kongresinde genç bir hekimin konuşmasından sonra yeniden ortaya çıktı. Hekimi sigorta şirketlerinin ve devletin tahakkümü altına koyacak böyle bir teklifin bir hekim tarafından yapılmış olması durumu daha acı ve üzücü bir hale koymaktadır. Hekimin dış tesirlerden uzak, araştırma öğretme, yayınlama hürriyetlerinin bayrağı altında çalışması lâzımdır. Hasta ile hekimin arasına şahıs olarak, müessese olarak, şirket veya devlet olarak hiç bir şeyin girmemesi icabeder. Herkesin derdi mahremdir. Bunu hekimden başka kimsenin bilmeğe, öğrenmeğe ve araştırmağa yetkisi yoktur.

Bizim böyle hürriyetler sınırlandırıcı bir konuyu de alırken Amerikanın durumunu gözden geçirmemiz lâzımdır. Orada, hekimlik serbest rekabet, ferdî teşebbüs, hudutsuz hürriyet sayesinde gelişmiştir ve bütün dunyaya önderlik eder duruma gelmiştir.

Chrisholm iş başında bulunmakta ıdı İk.ncı dönemde ise Dr M G Candau vazifeyi devralmış ve ödevine başlamışdı Candau, raporunun gırış kısmında' «Ne prensiplerde, ne de çalışmada bır değışıklık olmamışdır. Bu da benden evvelkı arkadaşın, O. M. S teşkılâtını sağlam temeller üzerıne kuıduğuna delâlet eder» demektedır. O M S in 1953 yılındakı başlıca amacı da teşkılâta dahıl devletlerın halk sağlığı servislerını kuvvetlendırmek ıçın onlara yardam etmek olmuştur O M S. ın yardımile teşekkül eden sağlık kam panyalarının sayısı 330'a yükselmıştır 1953 yılında başlıca üç grup tarafından sağlık programı üzerınde çalışmalar yapılmışdır

I. Hastalıklarla mücadele

Beş yıl önce başlanılan ve tercihan (kıtle hastalıkları) üzerıne yönel tılen üç savaşda aşağıdakı merhaleler aşılmıştır

Sıtma, Brunei, Cameronun, Libe rıa da dahıl olmak üzere 21 memleket te O M. S. malarya mücadelesi yapmıştır. Modern antıpaludık ılâçlar ra dıkal şifa ımkânlarını artırmışdır. Bunda muvaffak olduktan sonra harıçden yenı ıntanlara engel olmak ıçın savaşmak ıcab eder. Bunun için de sivrısınek öldürücü ılaçları, bataklık böl gelere pülverize etmek lâzımdır. Çok mahdut çapta olmak üzere bu şekılde bır savaş da yapılmışdır

Treponema hastalıkları ve zuhrevı hastalıklar — Haıti, Filıpınler, Yugoslavya, Irak, Hındıstan, Endonezya, Tayland, Laos, Bechuanaland ve Lıbberyada bu hastalıklarla savaş yapılmış, kollektif penısıllın tedavısi tatbık edılmışdır. Butün tropıkal Afrıka'da 20 - 30 mılyon insanın musab bulunduğu Pian ve dığer trerponem hastalıklarıyle metodlu bir şekılde savaşmak ıçın bir plân hazırlanmıştır. 1953 yılı sonuna kadar 15 mılyondan fazla ınsan muayene edılmiş ve bunlardan dört mılyondan fazlası penısılınde tedavi edilmışdır.

Tüberküloz — 1953 de O M S 24 memlekette tuberkulozla mucadele ıçin ya yenı servisler kurmuş veya eskıden mevcut olanları genişletmiş, bılhassa halkın sağlam olanlarının hırna yesını sağlamağı almaç edınmıştır Tüberküloz sayısı ıçın yetkılı teknık personelı hazırlamak üzere 16 ıhtısas merkezı kurmuş, ayrıca 21 adet B, C, G aşısı savaş ıstasyonu tesıs etmışdır. Meselâ Hındıstanda, 10 mılyon çocuk ve gençde tüberkulın reaksıyonu yapılmış bunların arasından dort mılyondan fazlasına 65 ekıp tarafından aşı tatbık edılmışdır, Bu ekıplerın her bırında bır doktor, ve altı B. G. G. teknısyenı bulunmakta ıdı

Tüberkuloz savaşında halka gerekli bılgıler de yerılmeğe çalışılmışdı. Çok guneşlı memleketlerde tüberkülozun bılhassa, geceleri evlere ıntıkal ettığı bılınmektedır. Şu halde veremlerın geceleri tecrıdı, tüberkuloz intikalin.

Vietnamlı talebe
O. M S faaliyette

köstekleyen bır tedbır olabılır. O. M. S zıyaretçı hemşireler aracılığı ile hastaların evlerine kadar gıderek, hastanın ailesinin alması gerekli korunma çarelerını ızah etmektedır

O. M. S. ın geçen yıl meşgul olduğu hastalıklar arasında hayvanlardan ınsanlara geçenler de vardır Bunlara Zoonose denılıyor. Bu sahada O. M. S. mılletler arası araştırmaları desteklemış ve koordıne etmışdır. Malta humması Bang hastahğı, kuduz, Q humması, rularemı, leptospıra hastalıkları bunlar arasındadır

Yine besın hıjyenı, süt ve sütlu maddeler, et üzerınde de çalışmalar yapılmışdır

Virüs hastalıkları da esaslı bır tetkike tabi tutulmuşdur. Muayyen bır program gereğınce yapılan bu araştırmaların bırıncı kısmında grıp merkezlerınden müteşekkil mılletler arası bır şebeke kurmak gelmekte idi. Bundan sonra bu çalışmalar başka virüs hastalıklarına meselâ polıyomyelıt, variyol, trahom, epıdemık hepatıte de yöneltılmışdır., Bu savaşlar muhtelıf mem leketlerde uzun vadeli programlarla devam etmektedır.

II. Sağlık servislerinin kuvvetlendirilmesi

O M S. ın asd ödevı Bırleşmış Mılletlerin sağlık servislerını desteklemektır. Geçen yıl, O, M. S. Bırmanya, Kolombiya ve panamaya sağlık ışlerını ıslâh ve gelıştırmek ıçin yardımlar da bulunmuşdur. O. M. S. in teklıflerıle Bırmanya, bir sıhhıye Vekâleti kurmuş ve mıllî saflık servisini gelıştırmışdır. O. M S. in hemşireler ve hekımlerden müteşekkıl ekıpleri, 20 memlekette mahallî sağlık personelile bırlıkte çocuk hıjyenı merkezlerınde çalışmalar yapmışlardır Bu çalışmalar için gereken meteryel F. I S. E. (Fonds ınternatıonal de secours â l'enfance) tarafından temın edılmışdır

1953 de O. M. S. ın başka memlekedere yardım kadrosunda 144 hasta bakıcı çalışmışdır Bunlardan 54'ü hemşire okullarına bağlı olarak ödev almışlar, 90'ı ihtısas merkezlerınde görevlendırilmışlerdır. Hepsının vazifeleri hemşirelık mesleğını çalıştıkları memleketın personelıne öğretmek olmuş - dur.

O. M. S. in 1953 yılı çalışmaları arasında sosyal hekimliği ve işçi sağlığını ilgilendirenler de vardır. Bir çok memleketlerde endüstrinin kalkınması işçi sağlığı problemini ortaya atmış bulunmaktadır. O. M. S Bu konudaki çalışmalarına başlamadan önce milletler arası iş organizasyonu ile mutabık olarak Irak, İran, Mısır, Finlandiya, Yugoslavya ve Türkiyenin bu sahadaki durumlarını ve ihtiyaçlarını bir anketle tesbit etmiş ve bir program hazırlamışdır

Raporda akıl sağlığı, besi, halk sağlığı eğitimi gibi bu gün halk sağlığında önemli rolü olan bir çok meseleler üzerindeki çalışmalardan da bahsedilmektedir

III Eğilim ve mütehassıs eleman yetiştirme yolunda çalışmalar.

O M. S. Geçen yıl da bu konudaki faaliyetlerine devam etmişdir. Bir çok devletlerin sağlık personelini yetiştirmiş, bir çok memleketlere de sağlık öğretimi müesseselerini geliştirmek için yardımlarda bulunmuşdur

O. M. S. dış memleketler için 894 burs vermişdir. Afganistan, Ekvator, Hindistan, Endonezya, Pakistan, Paraguay, ve Singapura 16 profesör ve bir dekan tehsis etmişdir.

O M S direkt olarak muhtelif memleketlere yaptığı bu yardımların yanında, epidemiyoloji, statistik, ilâçların standardizasyonu meselelerindeki teknik; servislerini dünya çapında geliştirmişdir. Toksikomanı yapan ilâçlar üzerinde geniş etüdler yapıldığı gibi antibiyotikler, ensektisid ilâçlar da esaslı tedkiklere tabı tutulmaktadır

1953 de O. M. S in bütçesi 8 500 000 dolara kadar yükselmişdir. Raporda tahsilatın iyi gittiğinden bahsedilmekte ise de bu sene O. M. S. devamlı ve vahim mali zorluklarla karşılaşmadır. Çünkü Birleşmiş Milletlerin teknik yardımından sağlanan kredi yan yarıya kısılmışdır. Bu yüzden bazı sağlık programlarının hızı gevşemişdir Yemden başlanması tasarlanan bazı işlerin de geçiktirilmesi ve tamamen durdurulması icab etmiştir. Dr. E. E

AKİS

Hoşunuza gittiyse hemen

Abone olunuz

KİTAPLAR

ATATÜRK'ÜN SÖYLEV VE DEMEÇLERİ

(111. Cilt : 1918 — 1937. Ankara 1954 Türk Tarih Kurumu B. 104 S. 199 kurut, "Türk İnkılâp Tarihi Enstitusü Yayınları: 1»),

Atatü'k'ün Buyük Nutku dışında kalan soylev ve demeçleri Turk İnkılâp Tarihi Enstitüsü'nce bastırılmaktadır. Enstitu'nun müdür yardımcısı Nimet Unan eliyle derlenen söylev ve demeçler üç cilde taksim edilmiştir. 1. Cilt : T. B. M. Meclisinde ve C. H. P. kurultaylarında (1910 — 1938) söylediklerini derlemektedir, 1945 te basılmıştır. (2+398+111 S.), ikinci ciltte : 1906 — 1938 yıllarında T. B. M. M. ve C. H. P. Kurultayları dışında devlet merkezinde ve memleket içinde söylediklerini buluyoruz. (1952, 296 S.) Yeni yayımlanan 3. ciltte ise, Ataturk'un Turk ve yabancı gazetecilere verdiği demeçlerin tam metinleri yer almıştır. Boylece, Buyük Nutukla birlikte, Atatürk'ün bütün söyledikten «kitaba geçmiş» oluyor. Genç nesiller için en güzel devrim armağanı..

İSİMSİZLERİN HİKÂYESİ

(Perihan Parla'nın hikâyeleri. Ankara 1954 Desen Af. 142 S. 209 kuruş)

Perihan Parla'nın, çeşitli dergilerde, gazetelerde yayımlanmış yirmi hikâyesi bu küçük kitapta bir araya getirilmiştir. Yazar, kitabın kapağında, hikâyelerini şu cümle ile sunuyor : «İnsan, kaderin ve tesadüflerin çizdiği yolda yürudukçe her ömür bir hikâye, her hikâye bir ömür olmakta devam edıp gidecektir.» İşte bu sebeple olacak, hikayeci, kahramanlarının akıbetlerinden kendilerini sorumlu tutmuyor. Onları bir kadın incelığı ile adeta himaye ediyor; sefil de olsalar, bayağı olmamaları için gayret harcıyor. Serseriler, hırsızlar bile bu hikâyelerde temize çıkabiliyor, okuyucuyu süprizlerle karşı karşıya bırakıyorlar

Yazar için, âdeta kötü insan yoktur. Zaten, «Kaderin çizdiği yolda yürudükçe», kötulük de, iyilik de «mukadderatın malı olmaktadır. .

Bu fikir, yazara, engin acuna duygusundan, kadınca şefkatından gelmiş olsa gerektir. Kahramanlarına bu derece sevimli çehreler vermeyi, onları duşkunlüklerinde bile sevdırmeyi istiyen yazarın, kahramanlarıyle her an birlikte yaşadığı, onları bir çocuğu kollar gibi kolladığı gozden kaçmıyor,

ÜÇ YENİ TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ

Gerci bu kitapların üçü de okullar için hazırlanmıştır. Fakat devrim terbiyesi verecek olan böyle eserlerin okulların dışında da fayda sağlıyacağını unutmamak lâzımdır. İçinde yaşadığımız çağın tarihi belki eski çağ tarihlerinden daha çekicidir. Kitapta adı geçen kişilerin bir kısmı henüz ölmemiş olabilir. Yakından tanıdığımız bir kimse bizi uzakta olanlardan daha çok ilgilendirir. Olaylar için de bu böyledir Bu yüzden, cumhuriyet, çağı tarihlerini daha yaygın bir hale getirmek, okullarda bırakmayıp, halka çıkarmak faydalı olur Okuyucu önce bir merak çekmiş olsa da, kitaba daldıkça birçok şeyler öğrenecek, nihayet «devrim terbiyesi» nden, bir şeyler alacaktır.

Üç kitabın künyesini veriyoruz :

1» Enver Ziya Karal : Türkiye Cumhuriyeti tarihi. (1918 1953) İstanbul 1954 Cumhuriyet M. 230 S 240 kuruş. (Okuma parçalarıyle : resimli)

2. Mükerrem Kâmil Su — Kâmil Su : Türkiye Cumhuriyeti tarihi, İstanbul 1954 Kanaat yayınları. 183 S resimli. Metin dışında renkli harita. 190 kuruş.

3. Enver Behnan Şapolyo: Türkiye Cumhuriyeti tarihi, (3. basım) 1918 1950 İstanbul 1953 Milli Eğitim Vekâleti. IX+201 S. resimli. Metin dışında renkli 3 harita. Sonda. Bibliyografya.

TILKİNİN ROMANI

(Çeviren : Zahir Güvemli. İstanbul 1954 Varlık Yayınevi, 123 S. resimli. 100 kuruş. Varlık Yalanları Soyu 283. Çocuk Klasikleri : 10)

Varlık Yayınevi, çocuklar için de bir seri kitap çıkarıyor. Dünyaca tanınmış çocuk romanlarından, masal derlemelerinden meydana gelen bu seride şimdiye kadar on kitap çıktı. 10 uncu kitap, Ortaçağdan kalma Fransız halk masallarındandır. «Tılkı kardeş» çocukların çok iyi tanıdığı bir masal kahramanlarından biridir (Çocuklarımızın kütuphanesini zenginleştirecek olan bu serinin öteki kitaplarını da hatırlatıyoruz : 1 En güzel dünya masalları, 2. Colledi Pinokyo, 3. Swift : Gulliver'in yolculukları, 4. Carol Alis harikalar ülkesinde, 5. Wyss : İsviçreli Robenson, 6. Andersen masalları,

VATAN SANA NE DER?

(Ernest Hemingway'dan hikâyeler İstanbul. Ağustos 1954. Yeni M. 123 S. 80 - 100 kuruş Varlık Yayınları. Sayı. 281 Çarlık Cep Kitaptan : 197)

Bu kitapta Hemingway'in 5 küçük bir de büyük hikâyesini buluyoruz. Kitabın başında Malcolm Cowle'un, dilimize Tunç Yalman kalemiyle çevrilen «Ernest Hemingway kımdır?» başlıklı bir inceleme yazısı var. 5 kısa hikâyeyi Mustafa Yurdakul, «Yenilmez adam» adlı uzun hikâyeyi ise Vahdet Gültelin dilimize çevirmiştir. Kitabın kapağında rasladığımız bir notta : «. bu dev yazarın hikâyeleri arasında pahada ağır çekenlerin tercümesini tamamlamış oluyoruz.» demiliyor.

KADIN

Moda

İngiliz kadınının zevksizliği

Moda âleminde her sene yeni ve değişik şekiller görmeğe bütün dünya kadınları alışıktır Ortaya henüz atılan fikirlere, yakışsın yakışmasın, kadınların yüzde seksenı «değişıklik», «Moda» dıye hemen razı olurlar Yalnız ıkı seneden berı meşhur Fransız terzısı Chrıstıan Dıor'a nasılsa boykot ılân edıldı

Geçen sene Dıor, kısa etek modasını ortaya attığı zaman ona ılk ısyan eden İngılız kadınları ve İngılız terzıleri olmuştu Ve nıhayet sarayın baş terzısı Norman Hartnell İngılız kadınlarının kısa etekle kat'ıyen dolaşmıyacaklarını anlattı

Halbukı Dıor'un bu şene moda dedığı düz göğüslu elbıselere bütün dünya kadınları buyük bır gürültü, koparmadığı halde Ingılterede ses seda çıkmadı Acaba neden?

Bunun cevabını ılk veren Chrıstıan Dıor şöyle demıştır :

«İngılız, kadınları, gıyımde her şeyden evvel rahatını arar Ev ve çalışma hayatında yorulmağa hazır olan bu kadın, gıyınmekte zahmete katlanmağa dayanamaz. Elbıselerının çoğu kaba kumaşlardan yapılmıştır Vücudu âdeta kamufle eden bu kumaşlar ıçınde ıse zarıf görünmek mümkün değıldır

Bılhassa yaşlı İngılız kadınları şapkalarını seçmekte oldukça zevksızdır İntıyar başlarda, tuyler, çıçekler ve tüller ile süslü ve garıp şapkalar görulur.

Velhasıl, İngılız kadını, onu şık gıydırmek ısteyen kımseyı zevksızlığı ile delı eder »

Chrıstıan Dıor'un bu beyanatından sonra İngılız kadınının zevksızlığı Amerıkada ve bır çok memleketlerde olduğu gıbı İngılterede de tenkıd edılmıştır

Bır Amerıkan moda yazarı olan Charlot Carry, bır taraftan İngılız kadınlarını tenkıd ederken dığer taraftan Chrıstıan Dıor'a da hücum ederek şöyle demıştır :

«Bütün dünya kadınları elbıselerını zenginleştırmek ısterler ve aksesuar kullanırlar, ılâveler yaparlar. Fakat, kendısıne çekı düzen vermek ışını İngılızlerden kötü ve zevksız bır şekılde yapan bır mıllete dünyada rastlayamazsınız, İngılız kadını bu hususta maalesef rekor kırmıştır

Güzelleşmek ve süslenmek ıçın taktıkları küpeler, bılezık ve kolyeler, şapkalarındakı garnıturler, tüyler ve eşarplar bırer zevksızlık nümunesıdır Chrıstıan Dıor'un en saçma düz göğüs modasına da ses çıkarmamaları buna bir mısaldır »

Bütün bu söylenen ve yazılanları İngılız, kadınları evvelâ sükûnet ve soğukkanlılıkla karşılamışlardır. Fakat Londra da ıntışar eden Daily Sketek gazetesinde Marıon Slater ısmında bır kadın (muharrırın İngılız kadınlarını ağır ağır şekılde ıtham etmesi ve onlarda gıyım zevkı dıye bir şey aramamak lâzım geldığını anlatması Ladyleri ısyan ettırmeğe kâfi gelmıştır Sadece ısımlerının açıklanmasını doğru bulmıyan bazı İngılız terzıleri de İngılız kadınının gıyım zevkı olmadığını söylemekten çekınmemışlerdır

Sarayın terzısı Norman Hartvell ıse bu ıddıalara karşı cephe almıştır. Ona gore her memlekette zevklı ve zevksız gıyınen kadınlar mevcuttur. Dıor'un düz göğüs modasının İngılterede hıçbır tepkı uyandırmamasının sebebını de Norman Hartnell «Dıor un 1954 yılı modası İngılterе ıçın bır yenılık değıldır; çünkü İngılız kadınları arasında duz göğuslüler pek çoktur Onların eskı elbıseleri bu sene Parıslı moda desınatörü ıçın bır yenılık oldu » dıye ıfade etmıştır

Çıtıpıtı Fransız kadını kelımenın tam mânası ıle kadındır Hattâ hafif meşreplığe kaçan şuhluğunu gızlemez Çok fazla elbıse yapmıyan Fransız kadını, bıkıncaya kadar gıydığı elbısesı ıle de zarıftır Elbıselerını gıyışte, aksesuarlarında daıma zevklı olduğunu belli eder

Tertemız olan Amerıkan kadını ıse Avrupalı kadınların yadırgadığı frapan ve açık renkleri tercıh ederek yeni modaları tatbıkten korkmaz, fakat bu garip kıyafetlerı öylesıne benımser, modanın keyfını öylesıne çıkarır kı karşısındakıler bile beğenır ve taklıde kalkar

İngılız kadınının onlar ıle boy ölçüşemıyeceğı muhakkaktır Fakat kendılerını güzel ve şık gıyınmek ıntıyacını duyurmıyan galıba bıraz da İngılız erkeklerıdır Herhalde kadın ruhunu okşamağa ya vakıtlerı yok, ya mızaçları musaıt değıl Zıra İngılterede erkekler, daha zıyade kendı aralarında yaşarlar

İngılterede moda

Ne zevk...Ne zevk

Aile

Erkekler kadınlara yardım etmelıdır

Bız, hâlâ bir şark memleketıyız ıtıraf etmek icabeder kı bundan kurtulmuş değılız. Bugün evlerımızın yüzde seksenınde toplanıp oturmuş aile erkânına kahve gebren ızmetçı tevzıata evin beyınden başlar. Sokakta, çarşıda pazarda dolaşılırken bey, hıç değılse yarım adım onden yurur. Akşam eve dönen efendılerın yüzde sekseni, eşı dışarıda çalışır da olsa bır kenara kurulup yemeğın geç hazırlanışından şıkâyet eder

Bugün, dünyanın bıçok yerınde olduğu gıbı, memleketımızde de ka-

Havagazı kesilince

Kadına saygı

Perihan PARLA

Bir cemiyette kadına gösterilen saygı o topluluğun medeni seviyesi ile sıkı sıkıya alâkalıdır. İptidai insan kümelerinde bu his ne derece zayıfsa ileri toplumlarda kadına beslenen hürmet duygusu da o nisbette hususî bir mahiyet alır. Gerek aile muhitinde, gerek sosyal hayatta, ev içi ev dışı münasebetlerde kadın, incinmesinden, kırılmasından çekinilen bir varlık telâkki edilir.

Kadının anne, eş ve sadece vatandaş olarak bağlı bulunduğu camiaya gördüğü hizmetler sayılamıyacak kadar çoktur. Bir milletin ekonomik, millî sosyal hayatında mühim rolleri bulunduğuna şüphe edilmiyen lâtif cinse cehalet ve taassup devirlerinde, «Saçı uzun, aklı kısa» denmişse de bugün saçları kısalan kadınların her sahada haylı ileri gitmeye muktedir bulundukları pek çok misallerle ortadadır.

Vakıa böyle iken, kadını -bazı hafif garb magazinlerini taklit ederek- gözlerin ve gönüllerin tahammül edemediği bir takım bayağı ve mustehcen karikatürlere mevzu yapmak iptilâsının ne ile telif edileceği bilinememektedir. Kadının varlığı, şahsiyeti mizah konusu olacak kadar eğlenceli midir? Açık saçık resimlerle tirajını arttırmak istiyen gazete ve mecmualara acımamak mümkün değildir. Bedii zevklere seslenen çıplak resimler san'at eseri olduğu zaman bir kıymettir; fakat insanı olmıyan hisleri tahrik vasfını taşıyan laubalı karikatürler, resimler, fotoğraflar her memleketin basını için yüz karasından başka bir şey olamaz.

Bir taraftan nesilleri yetiştiren anneleri tahkir ederken, diğer taraftan da manyaklara, dejenere mahlûklara, çeşitli ruh hastalarına fırsat verildiğini unutmamak lâzımdır.

Geçen sene umumi efkârı perişan eden Sarıyer cinayeti hatırlardadır. Beş yaşındaki sağır ve dilsiz yavrucağa saldıran canavar, gayet sakin bir halde iken berber dükkânında karıştırdığı mecmuadaki çıplak resimlerin tahrikı ile ellerini kana boyadığını itiraf etmişti.

Odalarında bu nevi resimler dolu gazete ve mecmuaları gizli gizli biriktiren gençlerin dersleriyle asla ilgilenmediklerinden, psikolojik ve fizyolojik sapıklıklarla neticelenen buhranlar geçirdiklerinden zaman zaman şikayet eden birçok anne babaları dinlemişizdir.

Hangi cepheden alırsak alalım, kötü tesirlerinden başka en ufak kıymeti bulunmıyan bu mustehcen neşriyata, soyunmuş karikatürlere Türk basın ailesinin topyekûn boykot etmesini gönül ne kadar isterdi.

Ananevî terbiyemize uymıyan, millî duygularımızı hırpalayan bu başıboşluğa çare aramanın lüzumuna inanan kalem arkadaşlarımızın fikrimizi destekleyeceklerinden ve bu çırkın yayınlarla mücadelede bizi yalnız bırakmıyacaklarından emin bulunuyoruz.

Hani erkeği?

dın erkek kadar çalışır. Ailenin nafakasını temin de, kadın da erkek kadar didinir, uğraşır. Gerçi zamanın hayat şartları bunu icabettirir, hattâ zaruri kılar bir hal almıştır ama, bir çok erkeklerin eşlerinin bu kadar çalışıp yorulduğunu göz önüne almaması üzüntü verecek bir haldir.

Hakikat odur ki, ev dışında aile nafakasını temin etmek için kocasına yardım eden kadına, erkek de ev işlerinde az da olsa, yardım etmelidir. Bütün gün dairesinde çalışan kadın akşam evine dönünce, yemeğini hazırlarken bey de, hiç değilse sofrayı kurmak zahmetini lütfen ihtiva etmelidir.

Yok, bunu erkekliğine yedirememeyecek kadar şark kafalı erkekler varsa, o zaman bunların da eşlerini çalışmaya zorlamaya hakları yoktur. Normal olarak ailenin dıştaki işlerinden erkek, ev içinde de kadın mes'uldur. Zamanın şartları yüzünden ev dışında karısının yardımına muhtaç kalan erkek, ev içinde ondan yardımını esirgememelidir.

Dünyanın en çekilmez koca tiplerinden birisi de, evi ile alâkadar olmayan erkektir. Evin mes'uliyeti ile beraber evlât yetiştirme mes'uliyetini de yüklenen kadın, çoğu zaman bu yükün altından kalkamaz. Hele erkek evlâtların yetişmesinde babanın yardımı da elzemdir. Evi, eşi ve çocukları ile hiç alâkadar olmayıp da, sonra çocuğunun ufak bir kusuru karşısında «Bu ne biçim şey, hanım bu çocukla hiç mi meşgul olunuyorsun?..» diyen kocalar kadınları çileden çıkaran tiplerdendir.

Zaman eski zaman, şartlar eski şartlar değildir. Ev dışında kocasına hiç yüksünmeden yardım eden kadın, ev içinde de kocasının hiç değilse manen yardımına muhtaçdır. Erkeklerimizin bunu anlamaları ve batılılaşmayı sadece kıyafetlerine inhisar ettirmemeleri lâzımdır. Medenileşmek ve Avrupalılaşmak, sadece setre pantolon ve şapka ile olmaz, kabul etmek lâzımdır ki, kadın da erkekle aynı seviyededir.

Bizden — Onlardan

İtalyada, hazin bir vaka cereyan etmiştir. Anersa şehrinde, bundan altı yıl evvel bir facia olmuş, genç, güzel ve asil bir kadın kendisinden yüz çevirten âşığını öldürtmüş, sonra da gidip polise teslim olmuştur.

Kontes *Pia Bellantani* ismindeki *bu esmer, zayıf kadın on iki seneye mahkûm edilmişti.*

Aradan geçen altı ay zarfında hapishanedeki hücresinde gayet sakin ve munis bir hayat geçiren kadına avukatı, pişman olduğunu söylemesini defalarca tekrarladığı halde Kontes bunu asla kabul etmemiştir. Nihayet geçenlerde hapishanede çıkan bir yangında on iki mahkûmu ve iki gardiyanı kurtaran genç kadına mahkeme heyeti altı aylık bir mezuniyet hakkı tanımış ve onu ailesinin yanına göndermiştir.

Hapishaneye tekrar dönecek de olsa, bir müddet için böyle bir hürriyet havasına kavuşmanın heyecanı ile sarsılan kadın kimse ile görüşmeden doğruca evine gitmiştir. Gerek hapishanede geçen günleri, gerek işlediği cinayet hakkında en yakınlarına dahi bir şey söylemeyen Kontes sadece, «Hayatımın en güzel senelerini yok yere harcadım» diye mırıldanmıştır.

Son zamanlarda yapılan bir istatistikte alkolizmin Fransada bir milli âfet halini aldığı görülmüştür. İçki aleyhtarı bir cemiyetin yayınladığı istatistiğe evvelâ kimse inanmamışsa da az bir zaman sonra bunun hakikat olduğu görülmüştür. Hindiçini harbinde yalnız 92 000 asker öldüğü halde içki 100.000 kişinin ölümüne sebep olmuştur. İşin sayanı dikkat tarafı, içkiden ölen bu kimselerin yüzde altmışının kadın olmasıdır. Bu kadınların ekserisi sefahat hayatına dalmış, bir kısmı da hayatta büyük darbeler yemiş kadınlardır.

BUNLAR HEP HAKİKATTİR

Saatte 800 kilometrelik bir hızla giden tepkili uçaklardan, diğer uçaklarda olduğu gibi,. paraşutle atlamak kabil değildir Bu hava kuşlarından da paraşutle atlama imkânları araştırılmaktadır. Şimdiye kadar otomatik man uçaklardan ayrılan paraşutlü iskemleler yapılabilmiştir. Ancak bunlar henüz emniyetle kullanılamamaktadır Bunları daha mütekâmil bir hale getirmek için yapılan tecrubelerde sık sık kazalar olmaktadır

Son olarak Fransanın Bretingy şehrinde yapılan denemede tecrübe pilotu hayatını güçlükle kurtarmıştır. (Time)

Bugün lüks bir eğlence vasıtası olan kano tipi kayıklar, bütün vahşi milletlerin en mühim nakil vasıtalarından birıdır. Bu kayıkla balık avına çıkar, bununla başka kabilelere savaşmağa giderler. Ganimetlerini, avlarını yine bu vasıtalar ile naklederler Bu sene İngilterede yapılan beynelmilel bir kano yarışında birincliği Avusturya, ikinciliği İtalya almıştır. (Time)

Cenubî Amerika da, Colombianın Bogota şehrindeki bir eve giren üç hırsız, odalardan birinde, bir kışının kendisine «Eller yukarı, kıpırdamayın, canınızı cehenneme yollarım» dediğini duyunca korku ile ellerini yukarı kaldırıp beklemişlerdir Her kıpırdanışlarında aynı emrin tekrarlanması yüzünden bir çeyrek bu vaziyette duran hırsızlar, odaya ev halkından birinin girmesi ve lâmbayı yakması ile kendilerini korkutanın bir papağan olduğunu gömmüşlerdir. (Nafen)

Geçirdiği bir kaza neticesinde kör olan ve İtalyanın Zivemo şehrindeki mütehassıs doktorlar tarafından artık hiç bir şekilde görmesine imkân olmadığına kanaat getirilen elli iki yaşındaki Nikola, hastahaneden çıktıktan sonra ayağı bir merdivene takılarak düşmüştü". Nikola'nın ayağa kalktığı zaman yeniden görmeğe başlaması hayretle müşahede edilmiştir

(New York Herald Tribune)

Meksika da, kendini asarak intihar eden Francisco Malpico adında doksan dokuz yaşlarında bir adamın cebinden çıkan mektup ile, ölmemek korkusu ile intihar ettiği anlaşılmıştır

(A.P)

Amerika'da St. Louis şemrinde Zela Diepenbrock adında bir kadın, kocasından boşanmak üzere mahkemeye müracaat etmiş ve bu arada evdeki eşyanın kocası ile arasında müsavi bir şekilde taksimi meselesi üzerinde ısrarla durmuştur

Mahkemenin de kadını iltizam ederek bu yolda bir karar vermesi üzerine eline bir testere alan Mr. Diepenbrock bütün eşyayı tam ortadan birbirine müsavi iki parçaya bolmüş ve artık hiç işe yaramıyan bu eşya parçalarından eski karısının hissesine düşenleri Zela'nın yeni tuttuğu eve yollamıştır

(New York Herald Tribune)

* *

Oklahama eyaletinin Wankonuş kazasında çiftliği bulunan Virgil Beard adında bir kimse çiftliğindeki kocabaş hayvanların yalamaları neticesinde otomobilin yeşil renkteki, vernigi aşındıracak yok olduğu anlaşılmış, otomobilini sigorta ettirdiği şirketten 75 dolar tazminat almıştır. (U. P)

* *

Ben Esley adında bir Hind fakiri diri diri gömülü kalma rekorunu kırmağa çalışmaktadır Tabutun içine girerek kendisini gömdüren Ben Asley, harıç ile irtibatını kesmemek, gömulü kaldığı müddetçe ihtisaslarını bildirmek için, tabutun içine bir mikrofon yerleştirmiştir. (New York Times)

Robotlardan orkestra

Çaldıkları parça ne?

Son günlerde akla gelmiyecek kadar orijinal düğün ve nikâh merasimleri tertibedilmiştir

Bunlardan bir tanesi Fransanın Pkov şehrinde vukua gelmiştir. Fred Jolson isminde bir aslan murebbiyesi ile aynı sirkin at cambazlarından olan nişanlısı Yolan de Priv aslanların bulunduğu kafesin içinde evlenmişlerdir

Diğer garip bir evlenme merasimi de Amerikanın Los Angeles şehrinde olmıştur. Reklâm meraklısı iki havai genç, denizin on metre derinliğinde nikâhlarını kıydırmışlardır

Yine Amerikada, Marshall Jacobs adında bir genç ile Yolanda Cosmar adında genç bir kızın evlenme merasimleri de garip şartlar altında yapılmıştır

Ellerinde birer mikrofon bulunan nişanlılar otuz metre yükseklığındeki bir direğin tepesine çıkmışlar ve nikâhlarını orada kaydırmışlardır

(New York Herald Tribune)

Bavyera okullarında ders veren profesorlerin millî kıyafetleri olan kısa pantolon ile sınıfa gelmeleri yasak edilmiştir. Bu yasağın konulmasına sebep, kız öğrencilerin kısa pantalonlu profesörler ile alay etmeleridir.

Amerika demiryolları memurlarından James King birdenbire çıldırmış ve sağa sola saldırmağa başlamıştır. Derhal hastahaneye kaldırılan King doktorlar tarafından yapılan muayene neticesinde, kulağına kaçan bir tahtakurusunun çıldırmasına sebep olduğunu ortaya çıkarmış, ve bu tahtakurusunun çıkarılması ile yine birdenbire iyileşerek, akıllanmıştır.

New York'un en büyük haydut şebekesi, geçenlerde bir bankayı soymağa teşebbüs ederken, yakalanarak adalete teslim edilmiştir. Şebekenin suç üstü yakalanışı ortaya yeni bir hakikatin çıkmasına sebep olmuştur. Yıllardan beri cinayet masası şefliği yapan James Fox adında bir polis memurunun da bu şebekede haydutluk ettiği görülmüştür. (New York Times)

Bir kadın mahkemeye müracaat ederek, göğsüne bir döğme ile ilk nişanlısına aşkını anlatan cümleler yaptırmış olan kocasına, bu hâli ile tahammül edemediğini bildirmiş ve boşanma talebinde bulunmuştur. Mahkeme, Gloria Wassler'in talebini red etmiş, ve hâkim kararında karı kocaya, geceleri karanlıkta yatmaları tavsiyesinde bulunmuştur. (New York Times)

*

Florida şehrinde bir memur Kübalı bir kızla evlenmek için on beş günlük bir izin alarak Kubaya gitmiştir. Jack Linton ismindeki bu genç, oranın en büyük otellerinden birinde, evlenmek isteyen her kızın gelebileceği, mükemmel bir kokteyl partı tertibetmiştir. Binlerce genç kızın koştuğu kokteyl partide tombul bir Kubalı kızı beğenerek evlenmiştir. (Reders Digest)

S Bergere» in önünden geçenler, on günlerde Paris'teki, «Folies» ilân afişlerinin arasında «Stalin» isminin de kocaman harfler ile yazıldığını hayretle görmüşlerdir. İlk önce, Stalin'e izafeten bir temsile bu adın verildiği düşünülmüşse de Stalin adının dansözlerden birine ait olduğu görülmüş ve bundan dansözün Rus diktatörünün akrabası olduğu kanaatine varılmıştır.

Hakikatte ise Tahitili bir dansöz olan Stalin, çok yakın zamana kadar adada olan Rus diktatörünün varlığından dahi habersizdi. Dansöz ismini değiştirmek için mahkemeye müracaat etmiştir. (New York Times)

Mısır gazetelerinin yazdıklarına göre Kahirede bulunan Sadık Ahmet isminde bir adam Amerikalıların dahi kıramadıkları bir dünya rekoru kırmıştır. Şimdiye kadar kırk iki kere evlenip boşanmıştır. (A. P.)

BANKACILIK

Çıktık açık alınla

Millî kurtuluş savaşımızın iki mutlu gününde ekonomik kuruluşumuzun iki büyük öncü müessesesi de yıldönümlerini kutladılar :

Bütün millî bankalarımızın ağabeysi olan «İş Bankası» 30 yaşını doldurdu. Memleketimizde hususi teşebbüsün en parlak örneklerinden biri olan «Yapı ve Kredi Bankası» da 9 Eylül'de 10 yaşını tamamlamış oluyor.

26 Ağustos 1924 de, yâni Cumhuriyetin ilânından hemen on ay sonra kurulmuş olan «İş Bankası» nın en mühim hizmeti, Türkleri ekonomik sahadaki «aşağılık duygusu» ndan kurtarmak olmuştur. Türklerin askerlikten başka bir işe yaramadıklarını ve askeri zaferlerimizi ekonomik hezimetlerle ödemek zorunda kalacağımızı iddia edenleri, İş Bankası büyük zaferleriyle en mükemmel bir tarzda yalanladı.

İşte, bu zaferlerin hazırladığı mânevi iklim içindedir ki, bundan on yıl önce «Yapı ve Kredi Bankası» doğdu. Onu kuran adam, ve bir kimya mühendisi, o zamana kadar, sadece şeker endüstrimizin muvaffak lideri olarak tanınmış Kâzım Taşkent'di. Yâni bankacılık ile hiç ilgisi olmıyan bir sanayici, bir teknik adamı.

İşte bizce, Yapı ve Kredi Bankasının bu 10 yıl içindeki büyük hamlelerinin sırrını da ancak bu «bankacı olmıyan», fakat yüksek tevetturlü bir teşebbüs kabiliyetine ve yaratma enerjisine malik olan böyle bir «motor - adam» tarafından kurulmuş olmasında aramalıdır.

Eğer Kâzım Taşkent, «klâsik» bir bankacı olsaydı, Yapı ve Kredi Bankasının bankacılık sahasında getirdiği «yenilikler» e belki de bu cesaret edemiyecekti.

Kumkapıda Yapı - Kredi
Bankayı mahalleye götürdü

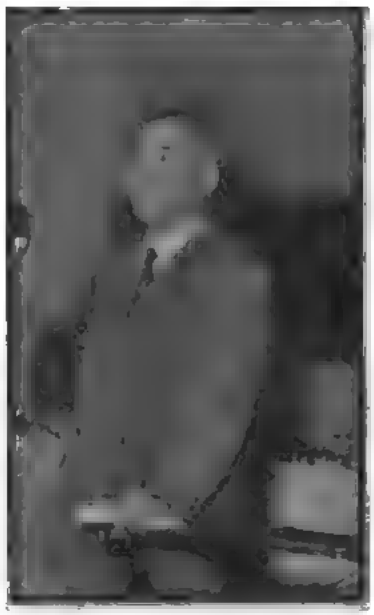

Kâzım Taşkent
İş adamı

Bankaların büyük şehirlerde, büyük şehirlerin de muayyen caddelerinde, (çok kere bankalar caddesinde) temerkuz etmesinin bir gelenek olarak yerleştiği memleketimizde «mahalle bankaları» açmak fikri, ancak bir sanayicinin «işletmeci» zekâsından çıkabilirdi.

Yapı ve Kredi Bankası olmasaydı, hattâ bugün bile, Eyüp, Balat, Kumkapı, Pendik gibi üçüncü sayılan semtlerde banka şubeleri açmak akla pek gelmezdi sanırım.

Bankayı halkın ve iş yerlerinin ayağına götürmekle Yapı ve Kredi Bankası, bankacılığımızda âdeta bir «demokratik çağ» ın açılmasına sebep oldu, diyebiliriz. Eskiden muhteşem ve umumiyet üzere biraz «loşça» banka binalarının kapılarından içeriye ayak atmaktan bile çekinen halk, Yapı ve Kredi Bankasının aydınlık, dışardan içerisi görünen âdeta şeffaf ve mütevazı binalarına çabucak ısındı.

Yapı ve Kredi Bankası, bankalarımızın çalışma saatlerinde de inkılâp yaptı. Eskiden iş adamları, esnaf ve halk kendilerini bankaların ekseriya öğleye kadar devam eden iş saatlerine uydurmak zorunda idiler. Yapı ve Kredi Bankası, bu sahada da iş hayatının ihtiyaçlarını düşünerek kapılarını ve gişelerini günün geç saatlerine kadar, hattâ bazı bayram günlerinde bile, hizmete açık tuttu. Bu da sanayici zihniyetin bir tecellisidir.

Yapı ve Kredi Bankasının tasarruf teşvik yolunda yaptığı en büyük yenilik; ve en hayırlı hizmet bir şüphe yok ki, «Ev ikramiyeleri» ni ihdas etmek oldu. Öncelerı, bu yenilik de, bütün yenilikler gibi, «istihfaf» edildi. Hattâ bankacılığın şanına yakışmıyan

BANKACILIK

bir «bid'at» sayıldı. Bunun bir nevi, «kumar» olduğunu iddia edenler bile çıktı. Fakat hakikatte bu, ne bir bid'at; ne de bir kumardı. Sadece, «Ev sahibi» olmağa verdiği ehemmiyetin derecesi, izdivaca bile «evlenmek» demesiyle ölçülen bir memlekette ev ikramiyeleri yolu ile «tasarruf» hareketini o zamana kadar görülmemiş bir ölçüde canlandırmak için bulunmuş «dahiyane» bir teşvik vasıtası idi. Ve çok şükür, arası çok geçmeden, bu ev ikramiyesi fikrinin bütün yerli ve hattâ yabancı bankalar tarafından taklit olunmaya değer güzel bir «buluş» olduğu anlaşıldı. Öyle ki, şimdi gazetelerimi ve radyolarımız bankalarımızın dağıttıkları ev ikramiyelerinin, para ikramiyelerinin ve çeşitli hediyelerin ilânlarıyle dolup boşalmaktadır.

Bu arada şunu da söylemeyi unutmayalım ki, gazetelerimiz de Yapı ve Kredi Bankasının «ilânculuk» sahasında da açtığı yenilikler ve rekabetten çok faydalanmışlardır. Eskiden, gazetelerin ikinci, üçüncü sahifelerinde banka ilânı görülmüş, işitilmiş şeylerden değildi. Bu «bid'at» i da Yapı ve Kredi Bankasına borçluyuz.

Bütün bu ve buna benzer yenilikler sahasında, Yapı ve Kredi Bankası, tamamiyle hususî teşebbüs ve hususi sermaye ile kurulmuş hemen ilk banka olarak 10 sene gibi kısa bir zaman içinde üç yüz milyon lirayı aşan bir mevduat toplamağa muvaffak olmuştur. Bu parlak başarı, müşteriye hizmet zihniyetinin, sanayici işletmecilik prensiplerinin bankacılık sahasına da tatbikinin mesut bir neticesidir. Yapı ve Kredi Bankasından sonra, hususi sermaye ile kurulan bankalarımızın sayısı ilâmaşallah bir hayli artmış bulunmaktadır.

Yapı ve Kredi Bankasının dimağı sayılan adam, Kâzım Taşkent, sadece yaman bir «bulucu» değil, aynı zamanda yüksek cevherli bir «gönül adamı» dır.»

«Doğan» adlı çocuğunu, bir bahar günü, İsviçre dağlarının kayaları altında, son zerresine kadar kaybetmiş olmanın acısını ulvileştirerek Türk çocuklarına ve gençlerine kaliteli, faydalı dergiler ve kitaplar hazırlasın ve bassın diye Yapı ve Kredi Bankasının bir iştirakı olarak kurduğu «Doğan Kardeş Yayınları Anonim Şirketi» de memleketimizin kültür hayatında bir dönüm noktası sayılabilecek kadar mühim bir eserdir. Bu yayın evinin bastığı dergiler ve kitaplar için, çocuklarının ruhî ve fikrî sağlıkları üstüne —titreyen ana babalar ne kadar minnettardırlar.

Aynı yayın evinin, bankanın 10 uncu yıldönümü münasebetiyle yayınladığı «İstanbul» ve «Türkiye» adlı kitaplar da Millî kütüphanemizin demirbaş eserleri arasına girmeğe şimdiden hak kazanmışlardır.

Ya «Küçük Sahne»? Sahne hayatımızın yegâne otoritesi sayılan Ertuğrul Muhsin'i başına getirerek kurduğu bu «Küçük Sahne», memleketimizin beş yıldır tek sanat sahnesi olmuştur.

Yapı ve Kredi Bankasının 10 uncu yıldönümü münasebetiyle koyduğu yüz bin liralık «Sanat ve Kültür Mükâfatları, ve bütün basılarını Gazeteciler Cemiyetinin Yardım Sandığına teberru ederek tertip ettiği Halk Oyunları müsabakaları da memleketimiz için birer yenilik olmuştur.

Kısaca, Kâzım Taşkent «madde»nin ancak «mânevi değerler» için birer vasıta olduğunu anlamış bir «iş - ahlâkçı» mızdır. Onun memleketimize getirdiği en büyük «yenilik» bizce budur.

Muvaffakiyetinin sırrını soranlara Kâzım Taşkent daima şu cevabı verir:

«Eğer çalışmalarımızın bir muvaffakiyet değeri varsa, bunun sun hisse darlarımızın anlayışlı işbirliği, mesai arkadaşlarımın yaratıcı gayretleri ve halkımızın güvenidir.»

— Ya sizin hiç bir payınız yok mu?

— Ben sadece bu üç kuvveti beraberce yürütmek mazhariyetine ermiş talihli bir insanım!»

Dünyanın en kolay şeyi :

Akis'e Abone olmak

ZİRAAT BANKASININ EN YAKININIZDAKI ŞUBESINE GİDIP 1 SENE İÇİN 24, 6 AY IÇIN 12, 3 AY İÇİN 6 LİRAYI ŞU HESAP NUMARASINA YATIRINIZ.

Merkez Müdurlüğü 328/5911

Ankara

MECMUANIZI ERKEN, UCUZ VE MUNTAZAM ALMIŞ OLURSUNUZ.

Hoş Resimler:

Batıdan:

General Eisenhower

Amerika'da ağlıyan lider yoktur

Doğudan.

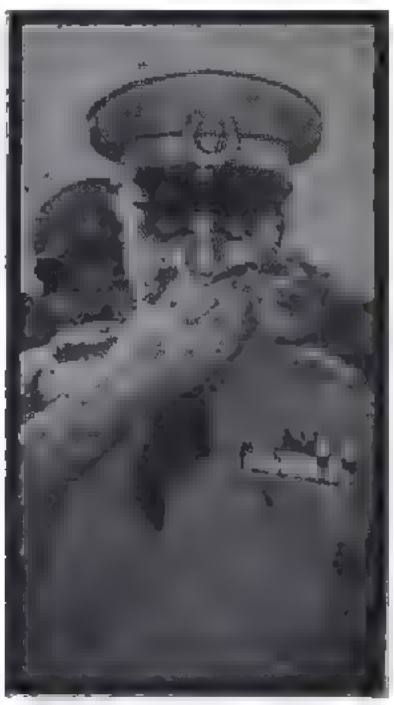

General Zahıdı

İran'da ağlamıyan lider bulunmaz

SANAT DÜNYASINDA

Tiyatro

Telif eser aranıyor

Avni Dilligil, konuşması lâzımgelenlerin söz aldığını ve havayı hazırladıklarını görünce, masanın kenarına ellerini dayayarak ayağa kalktı ve «Tanınmış muelliflerimiz kendilerini Gençlik Tiyatrosunun amatör aktrisına kaptırmamalıdırlar...» Dedi. Bu konuşma, İstanbul Üniversitesi Talebe Birliğinin bir senedenberi faaliyette bulundurduğu Gençlik Tiyatrosunun Marmara lokalinde tertip ve tanınmış sahne sanatkârlarımızla tiyatro yazarlarımızı davet ettiği toplantıda yapılmıştır

Gençlik tiyatrosu; telif eser ihtiyacını belirtmiş ve bunun bir dava olarak benimseneceğini söylemiş. Gene aynı toplantıda bir İdare eyeti üyesi de Gençlik tiyatrosunun geçen ay Almanyada iştirak ettiği milletlerarası talebe tiyatroları festivalinde telif bir eser oynıyamamış olmasının yabancılar üzerinde uyandırdığı hayrete işaret etmiştir

Bütün bunlar gerçeğin ifadesinden başka bir şey değildir fakat bizim merak ettiğimiz şey Orada hazır bulunan müelliflerin ne dedikleri ve bilhassa tanınmış kelimesiyle vasıflandırılan Şehir tiyatrosu kodamanlarının bu mevzuda ağızlarını açıp açmadıklarıdır

Gerçekten, tiyatromuzun belli başlı eksiklerinden biri telif eser bulunmayışıdır Ancak bu cümleden memleketimizde telif tiyatro eseri yazabilecek kabiliyette bir müellif ,yetişmiyor manası çıkarılmamalıdır. Olsa olsa bunun için «Telif eser yazanlara saha verilmiyor» denilebilir ki bunu da misalleriyle isbat etmek mümkündür

Memleketimizin birtek sahnesi olmak imtiyazını yıllarca elinde tutan İstanbul Şehir tiyatroları, bu mevzuda en sorumlu mevkii işgal etmektedir Çünkü orada sahneye konulabilecek yerli eserin değerinden ziyade, yazarının şahsiyeti ve mevkii göz önünde bulundurulmaktadır Bu, Muhsin Ertuğrul zamanında da böyle idi, ondan sonra da böyledir. O kadar böyledir ki geçen sene Haldun Taner'in eserinin başına gelenler bu güne kadar aynı macerayı geçirmiş fakat türlü sebeplerle umuonî efkâra aksedememiş örneklerden yalnız biridir. Buna mukabil eserleri hiçbir Sanat değeri taşımıyan müellifler vardır ki Şehir tiyatrosunda baş tacı edilir, bazan aynı sezonda iki zirvası birden sahneye konur.

Devlet Tiyatrosu kurulup sahnesini açtıktan sonra genç ve değerli muellifler için bir ümit ışığı belirmiş gibi idi

Fakat ne çare? İnhisarcı zihniyet bu yeni yuvaya sanattan daha önce bağdaş kurup oturdu Gene Devlet Tiyatromuzun bu en verimli çağında repertuvarını karıştırınız, şunları görecek ve üzüleceksiniz Branda bezi, Batak veya Çığ

Şuphe yoktur ki tiyatromuzun şah-

Paristen Mektup

Existentialisme

Çetin ALTAN

Zaman zaman Fransa'dan yeni fikir cereyanları kopar ve bir muddet bir moda kasırgası halinde Paris'in üzerinde estikten sonra dalga dalga başka ufuklara doğru yayılır; bunlardan sonuncusu' Existentialisme dir

Her ne kadar dört beş yıl öncekî sıcaklığıyla cazibesi kalmamışsa da hâlâ daha genel kurmay karargâhı olan Saint - Germain - des Près'de bazı kıvılcımlarla bu kıvılcımları seyretmiye gelenlere rastlanıyor

Kızlar, Rönesans resimlerindeki genç papazların başlarını hatırlatır şekilde saçlarını makasla erkek biçimi kestiriyorlar ve bir daha hiç taramıyorlar Hepsinin ayağında çadır bezine benzer bir bezden diz kapağının bir karış aşağısına kadar, siyah, dar, acayip bir pantalon ve sonra çıplak ayaklarında en kötüsünden, en kullanılmışından birer sandal

Erkeklerin ekserisi sakallı.. Onların da sırtında fanileye benzer mece, siyah bir kazak ve çıplak ayaklarında yine en çirkininden birer sandal

Kızlar da, erkekler de giyimlerinde kaabil olduğu kadar babayanı, hattâ pejmarde, hattâ pis . İlk bakışta orijinal bir kıyafetleri varmış gibi, göze çarpmalarının sebebi bu .

Fransa'ya gelen turistlerin ilgisini çeken de sadece bu garip görünüşleri , Fransa, sinobizmin en maskara şeklini dahi bir turist oltası şeklinde kullanmasını biliyor

Existentialisme hakkında bir fikir edinmek ister de, üniformasından bu mektebin tilmizi olduğunu kestirdiğiniz bir gençten bilgi almaya kalkarsanız sukutu hayale uğrarsınız... Fransa üzerinde sizin kadar dahi edebî, tarihi ve felsefi kültürü olmaması pek muhtemeldir.

Zaten aslı aranırsa Existentialisme tam mânasiyle kimse tarafından pek anlaşılmadan modayı doldurmaş ve gençliğin kaprislerine bir müddet tramplen vazifesi gördükten sonra unutulmiya başlanmıştır

Bu doktrine ciddî şekilde ilgi gösteriyorsanız Jean - Paul Sartre'dan çok daha once gelmiş olan filozoflara birer göz atmanız lâzım.

Dominique Aury 1945 de «Existentialisme nedir» başlığıyla yazdığı bir makalede existentialiste iki büyük filozofdan bahsediyor, biri İskandinav filozofu Kierkegaard, öteki Alman filozofu Heidegger.. Gabriel Marcel birincisinin, Sartre da ikincisinin Fransadaki birer şubesinden başka bir şey değilmiş

Fakat bugün için herkes sadece Sartre'ı bu ekolün kurucusu ve bayraktan olarak tanıyor

Demek ki o, propogandasını öteki lerden daha iyi yapmış . Eh, doğrusu hakkıdır, iş bilenin, kılıç kuşananın... Ötekiler onun kadar artist onun kadar muharrir ve onun kadar çalışkan değilseler Sartre ne yapsın

Sartre 1943 de Varlıkla yokluk (L'Etre et le Neant) diye 700 sayfa bir kitap yazdığı zaman Fransadaki aydınlar âlemi ilk önce biraz afallamıştı

Sartre bu eserinde, hemen nemen bütün öteki filozoflar gibi insanla sosyal çevresi arasındaki ilgiyi araştırıyordu

Bir görüşe gore insan fizik, fizyolojik ve sosyolojik tesirlerin meydana getirdiği ve bunlarla bağlı bir varlıktır. . insanın şahsiyetini bu tesirler meydana getirir

Bir görüşe gore de bu tesirlerin ötesinde insanın doğuştan gelen bir şahsiyeti vardır...

Sartre da bu iki görüş arasında bir muvazene kurmiya çalışıyor, bunun için de yeni bir izah tarzı bulmıya uğraşıyordu

Nihayet mevcudiyet (l'Existence) gerçek varlığa, şahsiyete (l'Essence) a daima tekaddum eder ve onu yaratır, dedi

Yâni insan her şeyden önce mevcutta ve davranışlarıyle kendi şahsiyetini yaratıyor, hareketleriyle kendisini yapıyordu

Başka bir deyimle insanın şahsiyeti davranışlarıyle hareketlerinin bir toplamı, bir neticesiyd.

Bu davranışlar, bu hareketler şartlara göre değişirdi.. Onun için insan tamamen hürdü. Şu hareketi yaptıktan sonra pekâlâ bu hareketi yapabilirdi.

Bu muğlâk doktrin, edebiyat taki karakter anlayışını da yıkıyordu

Sartre tiplerin, meselâ Zola'da olduğu gibi karakterleriyle bağlı olduklarını inkâr ediyordu Nitekim Le Mur'deki hikâyelerle L'Age de Raison'da bu açık açık görülüyor

Bu hürriyet anlayışının Fransız gençliği üzerinde tuhaf tepkileri oldu» Değil cemiyet kaidelerine, insanın kendi psikolojik yapısıyla bağlı olduğunu dahi kabul etmiyen

siyetini bulması telif eserlerle mümkündür Fakat her şeyden evvel yapılacak gev yazarlara bühtan etmek değildir Tiyatroların mukadderatına hakım, olan kötü politikayı yok etmek gerek

O kötü politikacılar sanatkârın yaratma gücünü körletiyor, seyircinin zevk seviyesini düşüruyor ve üstelik bizi hiçbir eksiğimiz olmadığı halde, ele güne karşı mahcup ediyor

Mevsim açılıyor

Eylülün birinci günü, körükleri açık, eski bir fayton, içinde siyah gözlüklü üç hanım olduğu halde, gelip Opera binasının sanatkârlara mahsus kapısının önünde durdu

Her halde antika meraklısı olan payton müşterileri, güle oynıya arabadan indiler avluda, merdivenlerde gelişi güzel guruplar teşkil eden diğer sanatkâr arkadaşları ile bayramlaşır gibi selâmlaştılar. Mekteplerin ilk açıldığı günkü talebe heyecanı ile dolu bulunan bütün bu kadınlı erkekli gruplar tiyatro sanatkârları idiler ve o gün Devlet tiyatrosu kanununa göre, yeni çalışma devresinin başlaması icabediyordu

Büyük tiyatroda kartlarını imzalıyan sanatkârlar Küçük tiyatrodaki muhasebeye giderek hem alıklarını hem de Devlet memurlarına üç ayda bir verilen ilâve ödeneklerini alıyorlardı. Öğleye kadar bu iş boylece devam edip gitti. Öğle üzeri imza kartlarını kontrol eden Sahne müdürü telefonla kendisine sorulan suale şu cevabı verdi

«Henuz bütün kartlar tamam değil, fakat akşama kadar imzaların tamamlanacağını tahmin ederim Tabii bugun vazifesine gelmiyenler hakkında disiplin cezası tatbik edilecektir »

Sahne müdürünün 1 Eylul günü verdiği bu tekmil haberine biz, halâ bu güne kadar gelmemiş sanatkârlar bulunduğunu ve geç gelenler için hiçbir disiplin tedbiri alınmamış olduğunu ilâve etmekle yetineceğiz

Esasen sanatkârlar tesbit edilen tarihte toplanmış olsalardı da tiyatro için fayda verici bir çalışma elde etmeleri kabil olmıyacaktı Çünkü tiyatrodaki idarî buhran sarı bir hastalık gibi rejisörlerden kapıcıya kadar yayılmış, herkese bir kayıtsızlık, bir huzursuzluk arız olmuştu

Umum Müdürlük makamına eski Umum müdür oturuyor, fakat kararnamesinin çıkmasını beklediği için elini İşe sürmek arzusunu duymuyordu. Sanatkârlar arasındaki ezeli partizanlık

Artıstler tiyatroya gidiyor

Tıkır da tıkır

bir yoklama ve hazırlanma devresini yaşamakta idi

Mevsim başında sahneye konacak tek yeni eser, «Keçiler Adası» idi Fransızcadan tercümesini yapan edebî heyet başkanı, Umum Müdürlüğe Muhsın Ertuğrulun geleceğini öğrenince eserini geri almış, İtalyanca aslından (ki, bu eserin bir şimalli tarafından yazıldığını bize İdare heyetinden bir üye söylemişti, Halbuki İtalyan eseridir, muharririnin adı da Ugobetti'dir) tercumesini yapan fakat nedense daha önce,edebî heyet başkanının Fransızca tercümesinden tercume etmesi tercih edilerek, hizmetine iltifat edilmeyen vatandaşımızla muhabereye geçilmiş ve eseri istenmişti

Devlet Tiyatrosunun Buyük tiyatrosunda Ekimin birinci günü aksamı temsil etmesi icabeden Keçiler adası dramı bu macaradan sonra ancak 4 Eylül günü rejisörünün eline geçmiştir. Şimdi rejisor eseri tetkik edecek, sanatkâr ve teknisyenlerle istişarelerde bulunacak, rol

bu anlayış karşısında gençler bilhassa cinsel bakımdan hiç bir mânevi hudutla tahdit edilmemiş bir âleme daldılar .

Sartre bu bakımdan hâla daha büyük tenkidlere uğruyor

Ancak birtakım karakterler yarattığı ve tipleri kendi karakterleriyle bağladığı için Zola'yı tenkid etmesine rağmen Sartre'ın kendisinin dahi meselâ Kirli Eller piyesinde tipleri karakterlerinin dışına çıkara

madığını görüyoruz.

Zaten felsefe ekolleri bazan kurucularının dahi tatbik edemedikleri formüllerle, tariflerle doludur

Eğer bu ekollerden bir tanesi gerçeği verebilseydi başka ekoller aramıya hiç lüzum kalır mıydı..

Existentialisme de bu ekollerden, hem de cılızlarından biri... Gençliğin züppeliği olmasaydı, belki de hiç farkedilmeden kaybolup gidecekti

bölümü yapacak, mizansen tesbit edecek ve eseri temsil edilir hale getirebilmek için ancak yirmi altı gün, (pazarları saymazsak yirmi üç gün) çalışabilecek

Fakat bütün bunları normal şartlar içinde yapabilecek

Meselâ, rol vermek istediği sanatkârlardan bazıları henüz gelmemişse ve idare de onları vazifelerinde bulunmaya mecbur edememişse, rejisorün karşılaşacağı güçlük tabu bir misli artmış olacak

Netice itibariyle Devlet Tiyatrosunun perdesi, tiyatro idaresi istediği takdirde, Ekimin birinci günü açılacaktır ama, öyle derme çatma bir hazırlığın ortaya kovacağı tiyatro eserinin kalitesi hakkında bir şey söylemiye kalkarsak, hem idare, hem de sanatkârlar ayaklanacaklardır

Malûm olduğu üzere, Devlet tiyatrosu her yaptığında bir keramet bulan acaip zihniyetten bir türlü kurtulamamıştır

Dünyadan haberler

Mozart'ın 200 üncü doğum yılı

Viyana

Salzburgdaki Mozart akademisi müdürünün bildirdiğine göre, 27 Ocak 1956 tarihinde Mozart'ın 200 üncü doğum yılı dönümünü bütün Avusturyada millî bir bayram, olarak kutlanacaktır Bayramın programı şimdiden hazırlanmaya başlamıştır

Wagner filmi

Frankfurt

Hollywood'un tanınmış rejisörlerinden Wilhelm Dieterle, Amerikan film şirketlerinden «Republic» hesabına Batı Almanyada renkli bir Richard Wagner filmi çevirtmek için tekliflerine başlamıştır. Filmin ismi «Ateşin sihri» olacaktır Rejisor Dieterle, gazetecilere verdiği beyanatta 25 seneden beri Wagnerin hayatını filme almayı düşündüğünü söylemiştir Çevrilecek olan film bir müzik veyahut opera filmi olmayacak, Wagnerin şahsiyetini ve maceralarını anlatacaktır Film almanca ve İngilizce olarak çevrilecektir Dieterle bu arada Bayreuth'a da gelerek orada Wagnerin torunları ile de çevireceği film üzerin "B"ar"c"e"lo"n"a"V"alist Boyrulh'da

Bayreuth

Wagner festivali münasebetiyle buraya gelen Barcelona valisi hava generali Don Felipe Acedo Colunga, Wagnerin torunları ile 1955 yılında Barzelona'da bir Wagner festivalinin tertibi hususunu konuşmuştur

Olimpiyad marşı

Munih

Seksen Alman bestekârı, olimpiyad marsı müsabakasına iştirak ederek, bestelerini millî olimpiyad komitesine göndermişlerdir Marşın metni mezkûr komite tarafından, eski Yunan şairlerinden Pindar'ın misraları üzerine hazırlanmıştı. Marş, musabakasını kazanan bestekâra Monaco prensi Peter bin dolar mukâfat verecektir

SPOR

Beşiktaş - Adalet

Yeni mevsim açıldı

Futbol

Az millî maç mı, çok millî maç mı?

Yine hatırımızdadır, Ulvi Yenal, A bundan evvel, ilk defa iş başına geldiği zaman şöyle demiştı, «Seneler denberi millî maç yapmamış Türk futboluna hayatiyetini yermek için her sene bol millî maçlar temine çalışacağım, beynelmilel piyasanın Türk futbolunun mevcudiyetini görmesini arzu ediyorum »

O tarihten bu yana, eski federasyon bu prensibe riayet etti Her sene millî maçlarımızın adedi arttı Bu federasyonun yerini alan federasyon da aynı prensibe sadık kaldı Geçen mevsim millî forma on iki defa sahada gözüktü Bunların bir kısmını kazandık, bir kısmını da kaybettik, fakat futbolumuz her maçtan birşeyler kazançlı olarak sahadan ayrıldı

Şimdi Ulvi Yenal federasyonu ile tekrar iş başındadır Federasyonun programına bir göz atınca bu mevsim yapılacak millî maçların adedini Ulvi Yenal'ın eski prensibine pek uygun görmemekteyiz Ne oldu? Bu prensipten ayrılındı mı, yoksa hâdiseler mi bu yoldan ayrılınmasına sebep oldu? Belki de sebep hem o, hem de budur Bu defa iş basma geldikten sonra yeni bir prensip kabul eden Ulvi Yenal ise şöyle diyor

«Millî maçların fazla ve sık yapılmasını yine arzuluyorum; fakat geçen vazife devremde projeden kalmış birçok tasavvurlarım var, bu defa onları ilk olarak ele almak istiyorum İlk iş memleket çapında bir futbol kalkınma hamlesi yapmak, modern bir teşkilât kurmak ve ondan sonra daha rahat ve kuvvetli bir şekilde Avrupa futbol piyasasında sık sık görünmek »

Bu fikri dünya kupası maçlarının aksülâmellerinin ışığı altında mütalâa etmek daha doğru olur. Dünya kupasında muvaffak olanlar ve onlardan daha ziyade bir kuvvetle başarı sağlayamıyanlar yeni prensipler peşinde koşmaktadır. Muvaffakiyetler temin edemiyenlerin hepsi, millî maçlardan evvel kendi futbollarının iç bünyesine gözlerini çevirmişlerdi. Futbol üstadları olarak bugüne kadar tanınan İngilizler bile, artık millî maçların adedinden evvel, dahilde İngiliz futbolunu kalkındırmak çareleri, yeni sistemler, metodlar ve teşkilât üzerinde çalışıyorlar. Dünya kupasında hezimete uğrayan Fransızlar profesyonelliklerinin şekli üzerinde duruyorlar Bu ara, «Her sene az, üç dört millî maç, fakat hazırlıkları tam ve kaliteli takımlarla maç» teranesi duyuluyor. Dünya şampiyonluğunu kazanan Almanlar da, her mevsim yapılacak maç adedini tahdit etmeyi, bunu asgari hadde indirilmevi ve kuvveti geniş ve kaliteli bir futbolcu kitlesinin teminine vermeyi düşünüyorlar. Macarlar da dünya kupasından aynı dersi almışa benziyorlar

Biz her mevsim kaç millî maç yapalım? Ulvi Yenal'ın ilk prensibi gibi, çok maç yapmamız fikrini Savunacaklar olacaktır. Bazıları ise, daha kötümser davranarak, son başarısızlıkları düşünerek kendi kabuğumuza çekilmemizi tavsiye edeceklerdir. Ana dâva asıl muhim

olandır. Futbolumuzda kısa vadeli bir muvaffakiyet politikası mı güdelim ve bugün için kuvvetli bir millî kadro teminine çalışalım, yoksa daha uzun vadeli bir politika ile ileride ileri bir futbola sahip olmağa mı gayret sarfedelim? Şimdilik iş başında olanlar, ikinci prensibi benimsemişe benzemektedirler, şu halde ilerisi için ümit beslemekten başka bir şey kalmıyor.

Askerî Takımlarımız

Başkent sporunu bu güne kadar daima desteklemiş ve bazı zaman tek bir Gücü ile Ankarayı temsil vazifesini şerefle ifa etmiş Askeri Takımlarımız; maalesef lig tertip komitelerinin mevzuatı istedikleri şekilde tefsir etmeleri ile en kıymetli mümessillerinden birini kaybetmek mecburiyetinde kaldılar.

Ordunun kahraman (mümessillerinden doğmuş pür amatör Harp Okulunun Güç hüviyetini kaybetmiş olduğu nasıl bir emrivaki halinde kabul edilmişse, bu şanlı ocağın bu sezon Ankara liginin maçlarına iştirak edemiyeceği de böyle bir emrivaki haline getirilmek suretiyle kabul ettirilmiştir.

Bu mevzuda yazdan ve söylenen çok olmuştur. Fakat netice üç, beş kulüpçünün aldırtmıya muvaffak oldukları karan değiştirememiştir.

Bugün birkaç kulübümüzü memnun etmeye kâfi gelen bu kararın alınmasında şahsen biz yine Askerî Güçlerin parmağı olduğunu iddia ediyor ve bunda ısrar ediyoruz.

Şöyle ki : Ankara bölgesi futbol Ajanı Namık Katoğlu'nun bir basın toplantısında izah ettiği üzere Harpokulu komutanlığının Genel Kurmay Başkanlığından çıkarmaya muvaffak olduğu ve Harpokulunun güç hüviyetini almak suretiyle Ankara dahilindeki bütün resmi müsabakalara gireceği hususundaki karar, Harpokulu Gücünün hiç bir kabahati olmaksızın, esasen fazlası ile meşgul bulunan Gn. Ky. Baş. lığının tasvibinden 3 gün geç çıkarılmak suretiyle alınmıştır. Şu halde mevzuat ve usul bakımından Harpokulu Gücü resmi bir teşekkül olduğu ve Gücün bir idare heyeti, bir başkam olduğu halde bu Gücün mukadderatı yüksek komuta heyetindeki bir - iki zatın dudakları arasındadır.

Hava Gücü, Jandarma Gücü, Deniz Gücü gibi Güçler doğrudan doğruya kendilerini temsile yetkililerken Karagücü ve Harpokulunu bunların dışında mütalâa etmek hiç te doğru bir yol değildir.

İkincisine gelince : Harpokulunun Ankara ligine iştirak edeceği hakkındaki Genel Kurmay Başkanın yazısı 3.8.954 tarihini taşımaktadır. Fakat hâlen bölgede bulunan ve Futbol Ajanı Namık Katoğlu'nun bir kaç defa mevzuu bahsettiği gibi bundan 3 - 4 gün önceki tarihi taşıyan Garnizon Komutanlığının yazısında Harpokulunun ligiere iştirak etmiyeceği kati bir lisanla ifade edilmektedir. Bu ne perhiz, bu ne lahana turşusu!

Gündüz Kılıç'tan ne istiyoruz

Tevfik ÜNSİ

Bu kadar aceleye gelmiş bir maç için, mevsime futbolcuların henüz girdikleri bir sırada millî formalar sandıktan çıkarken, vazifeye davet edilen bir antrenörden bir şey beklemek, parasız seyahate çıkandan hediye beklemek gibi oluyor ama, millî kadroyu hazırlamak vazifesini alan Gündüz'den yine de bazı şeyler istiyoruz.

Gündüz, dünya kupası maçlarını görmedi ama, görenlerden dinlemiş veya okumuştur, hoş kendisi de bunları bilir ya, dünya kupasında en muvaffak olan takımlar, oyuncuları birbiri ile kardeş gibi kaynaşan, başlarındakilere inanarak şevkle çalışan, yaptıkları işi bir millî vazife olarak benimseyen, bir millî takım ruhu ile sahada ter dökenlerdi. Bu sıralarda pek büyük ehemmiyet kazanan «Moral eğitim» millî kadro içinde ne kadar muvaffakiyetle hazmettirilmiş ise, başarı da o kadar büyük olmaktadır. Almanların muvaffakiyeinin bir sırrı da budur. Biz Gündüz'den, her şeyden evvel, samimî tavırları, oyuncular üzerindeki sempati ve ağabeylik vasıfları ile bunu temin etmesini bekliyoruz. Antrenör artık sadece sahada muayyen hareketleri öğreten adam değil, takıma ruh aşılayan insan da demektir. Gündüz, bundan evvel millî kadro içinde ağabey futbolcu olarak bulunurken, kulübünde antrenörlük ederken etrafına emniyet saçmış, elinden geldiği kadar bunu telkin etmiş olduğundan kendisinden ilk olarak bunu bekliyoruz.

Bir idarecinin, bir antrenörün en büyük meziyetini psikolog olması teşkil edecektir. Yabancı antrenörler bizim sporcumuzun psikolojisine nüfuz edemediklerinden çok defa çalıştırmaları satıhta kalmakadır. Gündüz senelerce bizim futbolcularla düşüp kalkmış, onların içinden çıkmadan onların safının başına çıkmıştır. Gündüz'den bütün çalışma ve çalıştırmalarında bizim futbolcumuzun kabiliyet, kuvvet ve karakterini, psikolojisini gözönünde bulundurmasını istiyoruz.

Millî kadro çalışmalarında otorite ve ciddiyetin şart olduğunu kabul etmiyen yoktur. Fakat otorite ve ciddiyet samimi ve içten gelen bir gayret ile birleşirse çalışmalar daima daha verimli olur. Bunu gayet bir gayret ile birleşirse çalıştırmalar şahsiyetini de bilgisine katarak futbolcuları ciddi olduğu kadar samimî bir hava içinde hazırlamasını da istiyoruz. Futbolcular ve idareciler Gündüzün bu şekil hareketini muhakkak ki destekliyeceklerdir.

Teknik bakımdan, bu kadar kısa zamanda, hem de mevsim başında çok şeyler yapılamaz. Futbolcular kendi kulüp antrenmanlarında haftada üç gün bulunurken, haftada bir gün millî takım idmanına katılacaklardır. Form tutmada daha ziyade kulüp idmanları rol oynıyacaktır. Millî kadroya kadar yükselmiş futbolcuların teknik bilgilerini arttıracakları yer milli takım çalışmaları da değildir. Bu çalışmalarda Gündüz* arkadaşlarına takım beraberliği, takım oyunu ve Yugoslavlara tatbik edilecek taktiği Öğretmelidir. Gündüz'den, bilgisini kullanarak, mevcut fena şartları, iyi bir taktik ile telafi etmesini istiyoruz.

Hulâsa, şunu istiyoruz, bunu istiyoruz ve bunu çekinmeden yazıyoruz, çünkü bir millî takım antrenörü ve bizim bildiğimiz Gündüz Kılıç, bunları yerine getirmeğe muktedirdir.

Temmuzun 31 inci günü gerek beden Terbiyesi Genel Müdürü Cemal Alpmana ve gerek Bölge Müdürlüğüne Harpokulunun tekrar Güç hüviyetine döndüğü şifahen bildirildiğine göre bunun müsaadesi evvelce alınmış demektir.

Kanaatimizce bunu uzun uzun düşünmeye lüzum yoktur. Kara Güçlüler ye bilhassa onların marifetli bir idarecisi Harpokulunun kıymetlerini saflarına dahil etmek için bulduğu bu çare ile Garnizon komutanlığına bu yazıyı yazdırmıştır.

Ordu Spor Bürosu

Bütün buraya kadar olanlar Harpokulunun durumunu tayin ettiğine göre ve artık bunu değiştirmeye de imkân olmadığına nazaran Ankara 1 inci küme ligi, Harpokulundan mahrum kalarak, geçen senenin lig sonuncusu Demirsporun ikinci kümeye düşmemesi ve Jandarma Gücünün iltihakı ile 8 takım olarak 10 gün sonra, maçlara başlıyacaktır.

Demek ki Harpokulu Güç hüviyetine tekrar kavuşmuş, kabul edilmekle bundan böyle Ankaranın en son kümesinden başlamak mecburiyetindedir ki bu Harpokulunun hiç bir şekilde tekrar eski hüviyetine kavuşmasına imkân vermiyecektir. Bütün bunlar Türk Ordusunun spor faaliyetlerini, tayin ve tanzimle mükellef tutulmak üzere kurulmuş bulunan Ordu Spor Bürosunun malûmu olduğu halde bu yetkili makamdan hiç bir ses duyulmamaktadır.

Çok kibar bir zat olan Ordu Spor Bürosu Başkam Kurmay Yarbay Nuri Gücüyener'in şahsına karşı hürmetimiz vardır. Fakat bu işte, yakinen şahit olduğumuz üzere bütün hüsnüniyet ve çalışmalarına rağmen netice üzerinde müessir olamadığına göre kendinin de aklına geldiği ve bize anlattığı yola girememesi makamını dolduramadığı intihamı vermektedir. Hemen her sene or-

taya çıkan Asker , Sivil dâvasını kökünden halledecek, Harpokulu gibi sadece Ankara değil, Türk sporuna daima önderlik yapmış bir spor, ilim ve irfan ocağının haklarının çiğnenmesine engel olacak tek bir karar vardır! O da askerî takımları sivil liğiden ayırarak ayrı bir lig teşkil etmektir.

Bunu yapmamak silâh altında bulunan muvazzaf, yedek bütün sporcuların haklarının çiğnenmesine göz yummak olacağı gibi vazifenin de yapılmaması demek olacaktır.

Son istişare heyeti toplantısında askerlerin askere alınmalarında bekleme müddeti için bir müeyyide tanınmadığı halde fiiliyatta bunun tatbik edilmekte olduğu görülmektedir.

Ordu Spor Bürosunun bundan da bihaber görünmesi veya bunu tashih ettirememesi cidden başarısızlıktır.

Sayın Nuri Gücüyener belki bugün kararsızlık içindedir. Fakat asli vazifesi icabı Karagücü kadar Harpokulunu da düşünmek mecburiyetindedir.

O Harpokulu ki sayın başkana bir çok muvaffakiyet misali vermiş ve herkesin kalbinde sevgi ve hayranlık yaratmıştır.

Bekliyoruz.

N. A.

Boks

Antrenörler

Bu sporda bizler dünyanın en talihsiz kimseleriyiz diyebiliriz. Misallerin en başında milli temas hasreti ve onu takiben de zamanımızda, ecnebi boks antrenörlerinden gençlerimizin istifade edememeleri gelir.

1952 yılından beri yapmış olduğumuz, bir milli ve iki temsilî, boks karşılaşmasının sonunda yabancı basın boks otoritelerinin gençlerimiz hakkında yazdıkları sitayişkâr yazıların faktörünü teşkil eden antrönör yokluğunu açık bir lisan ile belirtmekte, ve iyi bir ecnebi antrönörün çalıştırması ile Türk boks takımının gelecekte hatırı sayılır bir kuvvet olacağım işaret etmektedirler.

Yalanda ve gelecekte mili bir boks temasının yapılıp yapılmıyacağı meçhulümüzdür. Hareketsiz bir zamanda bulunmamızdan bilistifade eksiğimizi gidermek çarelerini aramak, bizler kadar bu işin başında olan sayın Dr. Hakkı Yücesoyu da ilgilendirir.

Yeni yıl boks Federasyon bütçesine acaba yabancı antrönör tahsisatı konulmuş mudur?

Bu sporda isim yapmış milletlerin Federasyonlarından namlı antrönör isimleri istenmiş midir?

Kısaca bu iş için emek sarfedilmiş midir?

Bu üç sorunun cevabının «Hayır» olduğunu maalesef işaret etmek zorundayız.

Elde mevcut yerli antrönörlerden acaba istifade edilemez mi?

İşte işin en zor tarafı :

Bu sporla bedenen veya fikren uğraşan her fert bizde «Boksu bilir» ve boksun hocası geçinir.

Kendisine ilgililerce yetki verilerek çalışmağa başlıyan bu yerli antrönörün ilk karşılaşacağı zorluk «Parazitlerin» etrafa saçacağı ufak, fakat tehlikeli habbeciklere hedef olmasıdır. Ringde yeni isim yapmıya başlamış veya emekli- sınıfına çoktan geçmiş olan tehlikeli ring kurtlarının Ötede beride antrönörü çekiştirmesi, kendisini bu işe vakfetmiş ve maişetini bu yolda kazanmaya mecbur olan yerli antrönörün talihsizliğinin canlı bir misalidir.

Bu çalıştırıcının talihsizliği kendisini devamlı şekilde rahatsız edecek olursa bu işten el çektirilmesi de o nisbette çabuklaşır.

Bu hale göre millî maç arifesinde yumruklarımızı kim hazırlar?

Bizde ecnebi bir boks antrönörü mevcut olamadığına göre bu işte muvaffak olmuş bir antrönörü işin başına getirmek en doğru bir harekettir.

Bu talihsiz antrönör bütün hüsnüniyetiyle çalışır. Fakat bu arada tehlikeli boks bilgiçleri ya dilleri veyahut kalemleri ile bu çalışmaya engel olmaktan kaçınmazlar. Hele sonuç Türk boks takımının aleyhine olursa zavallı antrönörün adı boks tarihinden silinir gider.

Bugün Türk boksu ecnebi bir öğreticiye kati olarak muhtaçtır. Dolgun ücretle memleketimize geleceğini tahmin ettiğimiz bu antrönörün boksumuzun kalkınmasında bir hamle sayılacağını bir kere daha işaret etmek isteriz. — S. D.

Güreş

Şampiyona iptal edildi

Dediğimiz çıktı.

12 Eylülde İstanbulda yapılması icap eden serbest güreş karşılaşmaları, Güreş Federasyonumuzun son dakikada aldığı bir kararla iptal edilmiş bulunuyor. Böylece 12 Eylülü heyecanla bekleyen meraklılar, memleketimizde belki de bir daha görmelerine imkân olmıyan böyle büyük bir teşebbüsün tahakkuk edememesinden mütevellit bir üzüntü duymaktadırlar.

Bundan evvelki sayımızda, karar altına alınmış olan organizasyonun tarihçesi ile birlikte bir noktaya işaret etmiştik. Hâdisat bizi haldi çıkarmış bulunuyor.

Tokyo'da yapılan ve serbest güreş takımımızın dünya şampiyonluğunu tekrar Rusların elinden alması ile neticelenen dünya serbest güreş şampiyonasının neticesinde; yalnız birincilerle, ikincilerin bir revanş karşılaşması yapmaları hususunda beynelmilel güreş federasyonunun aldığı bir karar ve yapılacak olan bu karşılaşmaların federasyonumuzun talebi üzerine memleketimizde organizesi kabul edilmişti. Güreş federasyonumuz bu tarihi gözönünde tutarak bütün hazırlıklarını ikmal etmiş, karşılaşmalara iştirak edecek güreşçilerin mensup oldukları federasyonları davet etmişti. Fakat Tokyoda bu revanş karşılaşmalarına iştirak edeceklerini mükerreren ifade eden Ruslar bunu yazı ile de teyid etmiş olmalarına rağmen son dakikada gelmiyeceklerini bildirdiklerinden güreş federasyonumuz haklı olarak maçları iptal etmek mecburiyetinde kalmıştır.

Acaba Ruslar niçin son dakikada gelmekten imtina etmişlerdir?

Akla türlü İhtimaller gelmektedir. Fakat bunların başında tabiidir ki Rusların daima kendilerine güvenemedikleri müsabakalardan kaçmakta gösterdikleri titizlik gelmektedir. Bilhassa 87 kiloda Adil'i tesadüfen yenen Rus'un kendine olan itimatsızlığı, keza Ağırda Rusla güreşecek Antansonun kuvvet ve kudreti Rusların bu müsabakadan vazgeçmeleri için kâfi sebep teşkil etmektedir.

Akis'in bundan evvelki sayısında temas ettiğimiz, Rusların dâvetine icabet etmemiş olmamız da sebep olarak ileri sürülebilirse de bunun zahiri sebebi teşkil edeceği izahtan varestedir.

Ortada beynelmilel bir müsabaka varken, araya hususi maç sokmak, güreşçilerin hazırlık zamanlarında bir millî temas talep etmek haklı olarak federasyonumuzca reddedilince aslında müsabakalara iştirâk etmemeyi akıllarına koyan Ruslara bu bir sebep teşkil edivermiştir.

Dünya Şampiyonu takımımız hazırdır. Arzu eden mindere buyurur. Hodri meydan!..

Atletizm

Norveç Federasyonunun Protestosu

Geçenlerde Norveç Atletizm Federasyonu başkanının bir ajansa verdiği beyanatta Avrupa Atletizm Şampiyonası ile kanamaya başlıyan bir yaranın açılmasına sebep oluverdi. Dünya şampiyonası sırasında, Norveçle mukarrer Atletizm milli temasımızın Federasyonun parası kalmadığından yapılamıyacağını bildiren Atletizm federasyonu başkanımızın bu hareketi karşısında Norveçliler Beynelmilel federasyona müracaata karar vermişler. Norveç federasyonunun gayet haldi protestoları karşısında kendilerine bir diyeceğimiz yokken yalnız sözüne bağlılığı ile tanınan Türkiyenin bu şekilde sözünden caymış duruma düşmeleri belki de spor tarihimizde ilk defa vuku bulmaktadır. Ve cidden çok acı bir hâdisedir.

Hele iddia edildiği gibi bu temasa tahsis edilen paraların voleybole harcandığı doğru ise bu çok daha çirkindir. Atletizm müstakil bir federayon olduğuna göre sportif oyunlar federasyonunun bir şubesi olan voleybole aslında kuru bir bütçeden aktarma yapılması hiç bir şekilde mantıkla kabili telif değildir..

Türk Atletlerinin İsviçrede düştükleri acı durum esasen hepimizin üzüntüsüne sebep olmuşken bu defa Norveç federasyonunun protestosu bu üzüntümüzün üstüne tuz biber ekmiştir.

Yılda 16 Çekiliş

EV

OTOMOBİL

AYRICA:

VADELİ MEVDUAT SAHİPLERİNE

KUMAŞ SATIŞLARINDA

%10 YENİZLAN

Sümerbank

30. cu yıldönümü münasebetiyle

Türkiye İş Bankası

BİR ÇEKİLİŞTE

6000 altın İKRAMİYESİ

1 KİŞİYE 3000 ALTIN	
2 adet	500 altın
2 adet	250 altın
6 adet	50 altın
25 adet	20 altın
25 adet	10 altın
50 adet	5 altın
200 adet	1 altın

Not: 6000 altın ikramiyesi, bir buçuk milyon lira tutarındaki 1954 ikramiye planına ilâvedir.

30. YILDÖNÜMÜ

TÜRKİYE İŞ BANKASI

paranızın... istikballinizin emniyeti

DEEN MATBAASI — ANKARA